Χ Α Ρ Ο Κ Ο Π Ε Ι Ο Π Α Ν Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ι Ο

Σ Χ Ο Λ Η Π Ε Ρ Ι Β Α Λ Λ Ο Ν Τ Ο Σ,
Γ Ε Ω Γ Ρ Α Φ Ι Α Σ & Ε Φ Α Ρ Μ Ο Σ Μ Ε Ν Ω Ν
Ο Ι Κ Ο Ν Ο Μ Ι Κ Ω Ν
Τ Μ Η Μ Α Γ Ε Ω Γ Ρ Α Φ Ι Α Σ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

(http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=63696099)

Θέμα: «Μετανάστευση και Εγκληματικότητα. Μελέτη περίπτωσης του Κέντρου της Αθήνας»

Επιβλέπων: Δρ. Γεώργιος Κρητικός,
Αναπληρωτής Καθηγητής

Φοιτήτρια: Ευθυμία Π. Πουρνάρα
(Α.Μ.: 20447)

Αθήνα

Ιούλιος 2014

Στο σύζυγό μου,
Adam-Edward Fisher

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες _____ σελ. 5

Περίληψη (ελληνικά) και αγγλικά)___ _____ σελ. 6

Summary (English) _____ σελ. 6

Εισαγωγή_____ σελ. 7-11

Κεφάλαιο 1^{ο} _____σελ. 12

1. Ορισμοί και αιτίες της μετανάστευσης_____ σελ. 13-16

1.1. Αναγκαστική Μετανάστευση_____σελ.16-19

Κεφάλαιο 2^{ο} _____σελ. 20

2. Μεταναστευτική πολιτική και η σημασία της για μία χώρα_____σελ.21-23

2.1. Ευρώπη & Νότια Ευρώπη _____ σελ.23-27

2.2. Ελλάδα _____σελ. 28-29

2.3. Νομοθετικό πλαίσιο περί μετανάστευσης σε Ευρώπη & Ελλάδα _____σελ.30-35

Κεφάλαιο 3^{ο}_____σελ.36

3. Ορισμός του εγκλήματος και της εγκληματικότητας κατά την ελληνική νομοθεσία_____σελ.37-38

3.1 Εγκληματικότητα και συσχετισμός της με τη μετανάστευση _____σελ. 39-44

Κεφάλαιο 4ο_____σελ. 45

4. Μετανάστευση και εγκληματικότητα στην Ελλάδα και υφιστάμενη κατάσταση στην Επικράτεια (στατιστικά) _____σελ. 46-57

4.1 Υφιστάμενη κατάσταση στην Αθήνα και στο Κέντρο της Αθήνας (στατιστικά) _____ σελ.57-60

Κεφάλαιο 5ο _____ σελ.61

5. Μετανάστευση και εγκληματικότητα στην Αθήνα_____σελ. 62-64

5.1 Περιγραφή του προβλήματος στο Κέντρο της Αθήνας_____ σελ.64-69

5.2 Επιπτώσεις και γενικά αποτελέσματα_____ σελ. 69-71

Κεφάλαιο 6ο_____σελ. 72

6. Εμπειρικό Υλικό από συνεντεύξεις (ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία)_ σελ.73-90

Συμπεράσματα _____ σελ. 91-92

Βιβλιογραφία_____ σελ.93-100

Παράρτημα _____σελ.101-106

Ευχαριστίες

Από τη θέση αυτή θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα της παρούσας διπλωματικής εργασίας Δρ. Γεώργιο Κρητικό, Αναπληρωτή Καθηγητή του Τμήματος Γεωγραφίας, της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, για την πολύτιμη βοήθειά του και τις εύστοχες διορθωτικές παρατηρήσεις του, καθώς και για την αμέριστη υπομονή που επέδειξε μέχρι την ολοκλήρωση του εν λόγω πονήματος.

Επίσης, τα μέλη της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύνθεσης του Τμήματος Γεωγραφίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου για την άμεση ανταπόκριση, ένδειξη κατανόησης από μέρους τους και έγκριση της αλλαγής μέρους του τίτλου της πτυχιακής μου εργασίας (ως προς τη μελέτη περίπτωσης), λόγω μετατόπισης του προσωπικού μου ενδιαφέροντος.

Παράλληλα, όλους όσους αφιέρωσαν μέρος του πολύτιμου χρόνου τους, ανταποκρίθηκαν και απάντησαν στον οδηγό συνέντευξης της ποιοτικής έρευνας την οποία διεξήγαγα. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στους κ.κ. Χ.Γ. Σκέρτσο (Δ/ντή του Γραφείου του πρώην Υπουργού Οικονομικών κ. Γιάννη Στουρνάρα), Δ. Περδίκη (Δ/ντή του Γραφείου του πρώην Υπουργού Προστασίας του Πολίτη κ. Νίκου Δένδια) και Α. Μπακαλώνη (Υπασπιστή του Αρχηγού της ΕΛ.ΑΣ.) για την πολύτιμη βοήθειά τους στη διευκόλυνση διεξαγωγής της ως άνω έρευνας, ο καθένας από το δικό του υπηρεσιακό μετερίζι και κυρίως προμηθεύοντάς με, με τα απαραίτητα στοιχεία επικοινωνίας των συνεντευξιαζομένων.

Ακόμη, τη συνάδελφο κα Δ. Μαρκοπούλου για τις συζητήσεις που διεξάγαμε τα χρόνια της μεταπτυχιακής φοιτητικής μας ζωής, έχοντας στα ενδιαφέροντά μας τη Γεωγραφία, ως κοινό παρονομαστή.

Τέλος, τους γονείς μου, τον αδερφό μου και το σύζυγό μου, που με στήριξαν και με στηρίζουν αμέριστα καθόλη την πορεία της φοιτητικής μου και μη ζωής, σε ευτυχισμένες και όχι μόνον στιγμές.

Περίληψη (ελληνικά)

Η εν λόγω πτυχιακή εργασία θα προσπαθήσει να προβεί σε μια το δυνατό συνδυαστική μελέτη των φαινομένων της μετανάστευσης και εγκληματικότητας, δύο κάθε άλλο παρά επίκαιρων ζητημάτων και να μελετήσει το βαθμό συσχέτισης μεταξύ τους.

Η μελέτη και ανάλυση του ζητήματος πραγματοποιήθηκε με τη μετανάλυση πραγματικών στατιστικών δεδομένων και της υπάρχουσας νομοθεσίας από τους διάφορους εμπλεκόμενους φορείς (κυρίως Υπουργείο Δημόσιας Τάξης & Προστασίας του Πολίτη,) καθώς και από περιορισμένης έκτασης ποιοτική έρευνα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που απευθύνθηκε στοχευμένα σε αξιωματούχους της Ελληνικής Αστυνομίας Τμημάτων του κέντρου της Αθήνας, καθώς και του Τμήματος Δίωξης Παράνομης Μετανάστευσης Αθηνών. Η εν λόγω έρευνα πραγματοποιήθηκε στοχευμένα με σκοπό να μελετηθεί το φαινόμενο από την πλευρά της Πολιτείας, καθώς κρίθηκε ότι αυτό θα παρουσιάσει κάποιο ενδιαφέρον σε σχέση με την πλειοψηφία των ερευνών που πραγματοποιούνται περισσότερο από την σκοπιά των σχετικών Μ.Κ.Ο., αλλά και άλλων τέτοιου είδους φορέων.

Είναι σημαντικό κατά τη μελέτη ενός τέτοιου φαινομένου, να μην υπάρχει μονόπλευρη αντιμετώπιση, αλλά να γίνεται προσπάθεια αποτύπωσης και των δύο πλευρών.

Summary (english)

This thesis will attempt a bilateral study of the relationship between migration and the rising crime, both of which are contemporary issues. It will attempt to identify the degree of correlation between the two of them.

The study and analysis of the abovementioned issue were undertaken applying a metanalysis method, incooperating actual statistical data, existing legislation from various stakeholders (mainly from the Ministry of Public Order and Citizen Protection), as well as a limited qualitative research (gathered via e-mail) addressed to targeted higher officials in the central Athenian Police Departments and the Athenian Department of Prosecution for Illegal Migration.

This survey was deliberately targeted at state officials in order to study the case from the State’s point of view, sheding a new light on the subject. The study remains untainted by the majority of such investigations, which have been conducted from the obvious perspective of the NGOs and other similar bodies.

While studying such a delicate humanitarian issue, one should avoid bias.

Εισαγωγή

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αποτελεί μια προσπάθεια συνδυαστικής προσέγγισης δύο πολύ κρίσιμων φαινομένων, ήτοι αυτών της μετανάστευσης και της εγκληματικότητας, δύο όρων που από μόνοι τους αποτελούν δεξαμενή έναρξης πληθώρας συζητήσεων στο γεωπολιτικό-κοινωνικό φάσμα. Το ενδιαφέρον της συγγραφέως να μελετήσει το βαθμό συσχέτισης των δύο φαινομένων έγκειται αφενός στην ευαισθησία που τη διακρίνει πάνω σε ένα λεπτό θέμα όπως αυτό της μετανάστευσης, κυρίως στο πλαίσιο της φοιτητικής της ιδιότητας (έχοντας εκπονήσει ανάλογη μελέτη και σε μεταπτυχιακό επίπεδο) και αφετέρου στην 14-ετή εργασιακή της εμπειρία στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και πιο συγκεκριμένα στην 8-ετή εμπειρία της στο ελληνικό σωφρονιστικό σύστημα (Φυλακές). Ως μελέτη περίπτωσης επιλέχθηκε το κέντρο της Αθήνας, καθώς αποτελεί ένα καθημερινό ζήτημα της ζωής της ελληνικής πρωτεύουσας, η οποία τα τελευταία χρόνια απασχόλησε κατά πολύ τον εθνικό και διεθνή Τύπο μέσα στον κυκεώνα των πολιτικο-οικονομικό-κοινωνικών εξελίξεων.

Το μελετούμενο θέμα, αποτελεί ένα ζήτημα πάνω στο οποίο αντίπαλες ιδεολογίες έχουν αναμετρηθεί και πολλές διαφορετικές απόψεις έχουν ακουστεί. Είναι εμφανές, ότι μια μερίδα ντόπιων κατοίκων έχει ταυτίσει τον μετανάστη με τον παραβάτη και εγκληματία διακατεχόμενη προφανώς από ξενοφοβικές τάσεις και δεν είναι καθόλου τυχαίο γεγονός τα ποσοστά αύξησης της οργάνωσης «Χρυσή Αυγή», η οποία βρήκε πρόσφορο έδαφος να μετεξελιχθεί ραγδαία σε κόμμα και να εκπροσωπείται στην Ελληνική Βουλή και πλέον και στην Ευρωβουλή και μάλιστα σε ποσοστά που διόλου ασήμαντα είναι. Μία άλλη μερίδα του πληθυσμού, απλώς συνηθίζει να αγνοεί τα προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί από την υπερσυσσώρευση μεταναστών σε ορισμένα μέρη της χώρας.

Η εν λόγω εργασία θα προσπαθήσει να προσεγγίσει, στο μέτρο που είναι εφικτό, το βαθμό που οι μετανάστες σχετίζονται με την εγκληματικότητα, το ρόλο του ντόπιου και ξένου οργανωμένου εγκλήματος σε αυτό, αλλά και κατά πόσο το όλο ζήτημα έχει γίνει προϊόν εκμετάλλευσης από τα Μ.Μ.Ε., οργανώσεις, ομάδες ή κόμματα με ρατσιστικό χαρακτήρα. Ειδικότερα, θα γίνει μία προσπάθεια μέσω και της

πραγματοποιηθείσας ποιοτικής έρευνας να αποτυπωθεί ο τρόπος με τον οποίο οι συνεντευξιαζόμενοι (οι οποίοι ως άμεσα εμπλεκόμενοι λόγω της υπηρεσιακής τους κατάστασης) διαχειρίζονται τις προκλήσεις αυτές, που προκύπτουν από τη μαζική παρουσία μεταναστών στο κέντρο της Αθήνας, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο οι προαναφερόμενοι αντιμετωπίζουν την εν γένει παραβατικότητα από όπου κι αν αυτή προέρχεται.

Η μετατροπή της Ελλάδας από χώρα αποστολής μεταναστών σε χώρα υποδοχής τους, καθώς και η μαζική ροή μεταναστών λόγω και του γεγονότος ότι τα εξωτερικά σύνορά της αντιμετωπίζονται και ως εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε., είναι κάτι που σε αρκετές περιπτώσεις προκάλεσε την αντίδραση της κοινωνίας η οποία δεν ήταν έτοιμη να δεχθεί μια τέτοια αλλαγή, ιδιαίτερα μεσούσης της οικονομικής κρίσης.

Από την έναρξη όμως, της ροής του φαινομένου έως σήμερα, έχουν παρέλθει δύο και πλέον δεκαετίες και ως μια πολυπολιτισμική ευρωπαϊκή κοινωνία θα έπρεπε θεωρητικά η Ελλάδα να είναι σε θέση να δέχεται και διαχειρίζεται το φαινόμενο με μεγαλύτερη ευελιξία. Παρόλα αυτά, πρέπει να αναγνωρισθεί η σημαντικότατη προσπάθεια που κατέβαλε όλα αυτά τα τελευταία χρόνια το ελληνικό κράτος για τη συγκρότηση λογικών και οργανωμένων λύσεων για την ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία.

Η μελέτη ταύτη θα επιδιώξει να εξετάσει τις πραγματικές διαστάσεις του ζητήματος, να τοποθετηθεί απέναντι στο πραγματικό, δηλαδή στο γεγονός και το φαντασιακό, να αναζητήσει τα βαθύτερα αίτια για το φαινόμενο, αλλά και βέβαια να αναφερθεί στις πρακτικές που έχουν ακολουθηθεί από το κράτος, την κοινωνία αλλά και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και κατά πόσο όλα τα προαναφερόμενα επηρέασαν την συσχέτιση της εγκληματικότητας με το μεταναστευτικό φαινόμενο εστιάζοντας στο κέντρο της Αθήνας.

Ακολουθώντας τα προαναφερθέντα, η εξέλιξη των κεφαλαίων της εργασίας, θα έχει την εξής δομή:

Στο πρώτο κεφάλαιο θα αναπτυχθεί η θεωρητική βάση του μεταναστευτικού φαινομένου και οι γενεσιουργές αιτίες του και θα δοθούν οι ορισμοί και οι λεπτομερέστερες διακρίσεις αυτού.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα γίνει αναφορά στη μεταναστευτική πολιτική και τη σημασία που αυτή έχει για μια χώρα και θα γίνει ιδιαίτερη αναφορά στη μεταναστευτική

πολιτική της Ευρώπης, Νότιας Ευρώπης και Ελλάδας, όπου θα επισημανθούν τυχόν ομοιότητες ή βασικές διαφορές.

Το τρίτο κεφάλαιο της εργασίας, αφορά στο ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο περί του εγκλήματος και της εγκληματικότητας καθώς και στο συσχετισμό των δύο εννοιών (μετανάστευσης και εγκληματικότητας).

Το τέταρτο κεφάλαιο αναφέρεται στα ποσοτικά κυρίως στοιχεία που είναι διαθέσιμα για τη μετανάστευση και εγκληματικότητα στην Ελλάδα, εστιάζοντας στην Αθήνα και το κέντρο της.

Το πέμπτο κεφάλαιο πραγματεύεται την περιγραφή του προβλήματος της μελέτης περίπτωσης στο κέντρο της Αθήνας. Επίσης στο κεφάλαιο αυτό καταγράφονται και οι επιπτώσεις και τα γενικά αποτελέσματα του μελετούμενου φαινομένου.

Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της διενεργηθείσας πρωτογενούς έρευνας σε μια προσπάθεια εμπειρικής αποτίμησης του υπό μελέτη ζητήματος.

Μέθοδος συγκέντρωσης και ανάλυσης δεδομένων

Το βασικό μέρος της εργασίας δομήθηκε από στοιχεία που συνελλέχθησαν από διάφορους κρατικούς και μη κρατικούς φορείς καθώς και από βιβλιογραφικές και άλλες πηγές. Για την κάλυψη, όμως, τυχόν βιβλιογραφικών κενών, κρίθηκε απαραίτητη η διενέργεια μίας πρωτογενούς έρευνας, μέσω ηλεκτρονικών συνεντεύξεων, όχι όμως από την πλευρά των Μ.Κ.Ο. και άλλων, σχετικών με τους μετανάστες, φορέων, αλλά από την πλευρά της Πολιτείας και επομένως του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και πιο συγκεκριμένα της Ελληνικής Αστυνομίας (ΕΛ.ΑΣ.). Ο αρχικός σχεδιασμός, με γνώμονα τον αριθμό των Αστυνομικών Τμημάτων του Κέντρου, ήταν να πραγματοποιηθούν τουλάχιστον είκοσι πέντε συνεντεύξεις με εκπροσώπους της πολιτείας κοντά στα κέντρα λήψης αποφάσεων σε αντίθεση, όπως προειπώθηκε, με τις μέχρι σήμερα προσεγγίσεις που γίνονταν σχεδόν αποκλειστικά από την πλευρά εκπροσώπων ομάδων συμφερόντων και θεσμών με εμπειρία στο μέτωπο της μετανάστευσης. Ο οδηγός συνέντευξης (βλέπε Παράρτημα) εστάλη συνολικά σε δεκατρείς (13) εκπροσώπους, ανώτερους αξιωματούχους και επικεφαλής σχετικών

αποστολών που αφορούν στο κέντρο της Αθήνας, οι οποίοι επελέγησαν βάσει των αστυνομικών τμημάτων επίβλεψης του κέντρου της πόλης, ζητώντας τους να επιστραφεί συμπληρωμένος από τουλάχιστον δύο άτομα, τα υπηρεσιακά καθήκοντα των οποίων θα δικαιολογούσαν την προτίμησή τους να απαντήσουν στα τεθέντα ερωτήματα, έτσι ώστε να συλλεγούν 25 με 26 τουλάχιστον συνεντεύξεις. Επεστράφη, τελικώς, συμπληρωμένος μόνον από 11 συνεντευξιαζόμενους (ποσοστό επιτυχίας: 42,3%), παρά τις επανειλημμένες υπενθυμίσεις, κάτι το οποίο κρίνεται αποδεκτό, δεδομένου του μεγάλου φόρτου εργασίας που έχουν. Παρότι το δείγμα είναι μικρό και θεωρητικά πιθανόν δεν δικαιολογεί πολλές γενικεύσεις, κρίθηκε αρκετά αντιπροσωπευτικό καθότι δεν ήταν τυχαίο, αλλά προσεκτικά στοχευμένο. Η αποτύπωση των απόψεων των συνεντευξιαζομένων έρχεται να συμπληρώσει μέχρι ένα σημείο τα τυχόν κενά της βιβλιογραφίας και να δώσει μία μικρή εικόνα της πραγματικότητας. Τα στοιχεία που προκύπτουν, «φωτίζουν» ορισμένες πτυχές του θέματος, πλην όμως δεν επαρκούν για μια πιο ολοκληρωμένη διερεύνηση του μελετούμενου κοινωνικού φαινομένου.[1] Εντούτοις, οι αρκετά όμοιες απαντήσεις που εδόθησαν σε βασικά σημεία του ερωτηματολογίου προδηλώνουν επίσης, ότι ακόμη και εάν το δείγμα ήταν μεγαλύτερο, το πιθανότερο είναι πως δεν θα υπήρχαν μεγάλες αποκλίσεις, δεδομένης και της ομοιομορφίας του.

Εν συντομία, οι συνεντευξιαζόμενοι τα ονόματα των οποίων κρίθηκε σκόπιμο για λόγους σχετικής δεοντολογίας, να μην δημοσιευθούν, είναι ανώτατοι και ανώτεροι αξιωματούχοι της ΕΛ.ΑΣ. οι οποίοι ασχολούνται με τη δίωξη του εγκλήματος και δη αυτού που σχετίζεται με τη μετανάστευση (νόμιμη και κυρίως μη νόμιμη). Η στοχευμένη επιλογή τους όσον αφορά, όχι τα ίδια τα πρόσωπα ως άτομα, αλλά κυρίως λόγω της υπηρεσιακής τους κατάστασης και καθηκόντων, πραγματοποιήθηκε ενσυνειδήτως από τη συγγραφέα προκειμένου οι απαντήσεις να αποτυπώνουν μία ξεκάθαρη εικόνα από τους πλέον ειδικούς, οι οποίοι έρχονται καθημερινά αντιμέτωποι με τα όσα περιλαμβάνονται στον εν λόγω οδηγό συνέντευξης.

Ο οδηγός συνέντευξης δομήθηκε σε μια συγκεκριμένη φόρμα (βλέπε Παράρτημα) προκειμένου να προκύψουν συγκρίσιμα αποτελέσματα, πλην όμως ο κάθε συνεντευξιαζόμενος είχε τη δυνατότητα να απαντήσει, εάν επιθυμούσε, μόνον στα πεδία

[1] Ν., Κυριαζή, 2005, σελ. 148

ενδιαφέροντος και εξειδίκευσής του. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν κατά το διάστημα μηνός Ιουνίου 2014 και καθότι απεστάλησαν με ηλεκτρονική αλληλογραφία είχαν το πλεονέκτημα, ότι ο συνεντευξιαζόμενος είχε αρκετό χρόνο στη διάθεσή του να σκεφθεί και να δώσει σαφείς, ξεκάθαρες και τεκμηριωμένες απαντήσεις και επίσης χωρίς την παρουσία του συνεντευκτή, η οποία θα μπορούσε να αποτελέσει τροχοπέδη στη διερεύνηση των ευαίσθητων υπηρεσιακών θεμάτων που τίθενται[2]. Όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι που τελικά απάντησαν, εξέφρασαν την άποψή τους για όλες τις συμπεριλαμβανόμενες ερωτήσεις.

Οι ερωτήσεις ήταν μικτές, ήτοι και «κλειστές» και «ανοιχτές», ανάλογα με το ερώτημα. Οι «κλειστές» ερωτήσεις απευθύνθηκαν με σκοπό να συλλεγούν το δυνατό κάποια στοιχεία τα οποία θα μπορούσαν να υποστούν ποσοτική επεξεργασία, ενώ οι «ανοιχτές» ερωτήσεις έδωσαν στον ερωτώμενο τη δυνατότητα της ελεύθερης διατύπωσης που είναι ιδιαίτερα χρήσιμη, ώστε να αποτυπωθούν οι λεπτομερείς εκείνες πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την αναπαράσταση του μελετούμενου φαινομένου από τον ερευνητή (ήτοι της κοινωνικής πραγματικότητας), άνευ δεσμεύσεων και περιορισμών, καθώς πρόκειται επίσης για τη μέτρηση στάσεων και απόψεων.[3]

Τα στοιχεία, που προέκυψαν από τις συνεντεύξεις, παρουσιάζονται συγκεντρωτικά και αναλυτικά στο 6^{ο} Κεφάλαιο της εν λόγω εργασίας και εν μέρει και στα συμπεράσματα.

Η συγκέντρωση των ποιοτικών στοιχείων δεν ήταν μία εύκολη διαδικασία, πλην όμως, έστω και το μικρό αυτό δείγμα αποτελεί ένα σημαντικό υλικό πρωτογενούς έρευνας, καθώς οι συνεντευξιαζόμενοι επιλέχθηκαν να είναι αντιπροσωπευτικοί εκπρόσωποι με μεγάλη εμπειρία, έτσι ώστε οι απόψεις τους να έχουν τη δέουσα βαρύτητα. Σημειώνεται ότι η πρόσβαση στο επιλεγέν δείγμα είναι γενικά δύσκολη, εξαιτίας της ιδιαίτερης υπηρεσιακής του ταυτότητας (υψηλή θέση στην υπηρεσιακή πυραμίδα και δομή, έντονοι εργασιακοί ρυθμοί, και διαχείριση ευαίσθητων υπηρεσιακών δεδομένων). Επαναλαμβάνεται, ότι κάθε αναφορά στις απόψεις των συνεντευξιαζομένων πραγματοποιήθηκε με ιδιαίτερη προσοχή, ώστε να προφυλαχθεί η ταυτότητά τους για τους προφανείς δεοντολογικούς λόγους.

---

[2] Ν., Κυριαζή, 2005, σελ. 125

[3] Όπ.π., σελ. 130

Κεφάλαιο 1ο

1. Ορισμοί & Αιτίες της μετανάστευσης

1.1Αναγκαστική Μετανάστευση (οικονομική ή για πολιτικούς λόγους ‘πρόσφυγες’)

1. Ορισμοί και αιτίες της μετανάστευσης

Ορισμοί της μετανάστευσης

Ο όρος μετανάστευση, θα μπορούσε να πει κανείς, εμπειρικά, ότι αναφέρεται στην κατάσταση εκείνη κατά την οποία οι άνθρωποι μετακινούνται από ένα μέρος σε ένα άλλο για διάφορους λόγους. Η κινητικότητα αυτή του ατόμου μέσα στο χώρο δημιουργεί την ανάγκη στο άτομο για επαναπροσδιορισμό του νέου «ξένου» προς αυτό περιβάλλοντος.[4]

Πολλοί είναι οι ορισμοί που έχουν μέχρι σήμερα δοθεί από τους ειδικούς για το φαινόμενο αυτό της μετακίνησης πληθυσμών. Κατά τον Eisenstadt (1953), αποτελεί τη φυσική μετάβαση ατόμων και ομάδων από μία κοινωνία σε κάποια άλλη, κατά τους Μαρξιστές Castles και Kosack (1973) τη μεταφορά ανθρώπινου κι εργατικού δυναμικού από μία περιοχή σε κάποια άλλη.[5] Η Green, εύστοχα, διαχωρίζει τη μόνιμη ή προσωρινή φυγή που έχει ως κίνητρο τη «δίψα» για ταξίδι, ψυχική αναζήτηση ή άλλο παρόμοιο λόγο (π.χ. περίπτωση Οδυσσέα) από εκείνη που λαμβάνει χώρα για κοινωνικούς, πολιτικούς ή οικονομικούς λόγους.[6]

Η δυσκολία της αποτύπωσης όλων των χαρακτηριστικών της μετανάστευσης σε έναν και μοναδικό ορισμό, έγκειται προφανώς στη δυναμικότητα που χαρακτηρίζει το ίδιο το φαινόμενο, καθώς και στις διαφορές στην πολιτική κτήσης και απόδοσης εθνικότητας μέσα στην Ε.Ε., όπως παρατηρεί ο Baldwin-Edwards[7].

Ο Τσαούσης, διακρίνει τη μετανάστευση, ήτοι την προσωρινή ή μόνιμη μεταβολή του τόπου εγκατάστασης ενός κοινωνικού συνόλου ή ατόμου, βάσει διαφορετικών κάθε φορά κριτηρίων, ως εξής:[8]

---

[4] Γ., Κρητικός, 2008, σελ. 339

[5] Ομάδα Έργου ΙΜΕΠΟ, 2005, σελ. 8, στο Ε., Πουρνάρα, 2012, σελ. 16

[6] N., Green, 2004, σελ. 9

[7] M., Baldwin-Edwards, σελ. 6, στο
http://www.mmo.gr/pdf/publications/mmo_working_papers/Migrants_in_Greece_Report_Grk.pdf

[8] Δ., Τσαούσης, 1999, σελ. 119-121

- Σε εσωτερική και σε εξωτερική (διεθνής), με κριτήριο εάν πραγματοποιείται εντός των ορίων ενός κράτους, ή εκτός αυτών.
- Σε μόνιμη (ή μακροπρόθεσμη για διάστημα μεγαλύτερο του έτους) και σε προσωρινή (ή βραχυπρόθεσμη για διάστημα από τρεις μήνες έως ένα έτος), με κριτήριο την προβλεπόμενη διάρκεια παραμονής.
- Σε μαζική (κατά μάζες μετακίνηση) και σε ανεξάρτητη (ομαδική ή ατομική μετακίνηση), με κριτήριο το μέγεθος του υπό μετακίνηση πληθυσμού.
- Σε καινοτόμο και σε συντηρητική, με κριτήριο την μεταβολή ή όχι, των τρόπων ζωής.
- Σε βίαιη (ως προϊόν επιβολής από κρατικές κυρίως αρχές), σε αναγκαστική (ως προϊόν δυσμενών συνθηκών διαβίωσης) και σε εκούσια (ως προϊόν ελεύθερης βούλησης), με κριτήριο την πρόθεση. Η εκούσια μετανάστευση αναφέρεται, κυρίως, σε άτομα ή ομάδες που μεταναστεύουν έχοντας οικονομικά κίνητρα.
- Σε σύγχρονη (ή νεωτερική) μετανάστευση, με κριτήριο τη βασική αιτία αυτής (ήτοι οικονομικοί και όχι πολιτικοί λόγοι). Με την εν λόγω διάκριση αυτομάτως γίνεται διαχωρισμός μεταξύ του οικονομικού μετανάστη (ή απλώς μετανάστη) και του πρόσφυγα (ή πολιτικού πρόσφυγα). Εν ολίγοις, με κάθε αναφορά στον όρο "μετανάστης" εννοείται «*το μέλος μιας κοινωνίας που εγκαταλείπει εκούσια τη χώρα του για να εγκατασταθεί προσωρινά ή μόνιμα σε μία άλλη χώρα, συνήθως περισσότερο αναπτυγμένη οικονομικά, με στόχο την αναζήτηση εργασίας*». Αντίθετα, με κάθε αναφορά στον όρο "πρόσφυγας" εννοείται «*το μέλος εκείνο μιας κοινωνίας που λόγω διαφορετικών πολιτικών πεποιθήσεων, διώξεων και σοβαρών καταστρατηγήσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εγκαταλείπει ακούσια τη χώρα του για να αναζητήσει άσυλο στους κόλπους μιας άλλης κοινωνίας που δεν αντιμετωπίζει κατά κανόνα αυτά τα προβλήματα*». Περαιτέρω, «ο *"πολιτικός πρόσφυγας" χαρακτηρίζεται από ειδικό καθεστώς που καθορίζεται από την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες που επισύρει συγκεκριμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις (Βλέπε: ΟΗΕ (1951), Το νομικό καθεστώς των Πολιτικών Προσφύγων, Γενεύη)*».[9]
    - Σε νόμιμη μετανάστευση (όταν υπάρχουν όλα τα νομιμοποιητικά έγγραφα κατά την εισαγωγή ή παραμονή σε μία ξένη χώρα) και σε άτυπη (όταν δεν

[9] Χ., Μπάγκαβος, Δ., Παπαδοπούλου, σελ. 14-15, στο http://www.inegsee.gr/sitefiles/files/MELETH_15.pdf

υπάρχουν τα απαραίτητα από το νόμο ταξιδιωτικά έγγραφα για νόμιμη είσοδο ή παραμονή σε μία ξένη χώρα).[10]

Τέλος, ένα ιδιαίτερο «είδος» μεταναστών αποτελούν οι Έλληνες ομογενείς (ήτοι ο ελληνόφωνος, κυρίως, πληθυσμός της Βορείου Ηπείρου και οι Έλληνες υπήκοοι της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ.., οι οποίοι συχνά αναφέρονται και σαν παλιννοστούντες Έλληνες).[11] Οι ομογενείς και οι παλιννοστούντες Έλληνες έχουν ευνοϊκότερη μεταχείριση από τους υπόλοιπους μετανάστες και εφόσον μπορούν να αποδείξουν την Ελληνική καταγωγή τους, τότε μπορούν να λάβουν ελληνική ιθαγένεια[12].

Αιτίες της μετανάστευσης

Τα αίτια καθώς και τα κίνητρα του μεταναστευτικού φαινομένου, ποικίλουν ανά χώρα προέλευσης και προορισμού, μπορεί όμως εμπειρικά να ειπωθεί ότι αφορούν κυρίως, σε οικονομικές δυσκολίες, κοινωνικο-πολιτική αστάθεια και θρησκευτική -ή άλλου είδους, που αφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα- καταπίεση. Οι άνθρωποι μεταναστεύουν παγκοσμίως, συχνά κατά μεγάλα κύματα, με κίνητρο κυρίως «ένα καλύτερο αύριο», ο δε αριθμός τους, το 2010, εκτιμάται ότι άγγιζε τα 214 εκατομμύρια, ήτοι το 3,1% του πληθυσμού της γης και με πρόβλεψη να ξεπεράσει το 2050, τα 405 εκατομμύρια, υπό την προϋπόθεση ότι συνεχίζει με την ίδια τουλάχιστον δυναμική.[13]

Στο σημείο αυτό θα επιχειρηθεί μία πιο ευρεία επεξήγηση των αιτιών της μετανάστευσης:[14]

- Καταρχήν η εξεύρεση καταλληλότερου περιβάλλοντος για μια πιο ομαλή διαβίωση, ήταν κάτι που από καταβολής του ανθρώπου, ωθούσε τους πληθυσμούς στο να μεταναστεύσουν σε πιο εύφορα εδάφη, ή μέρη που προφυλάσσονται από φυσικά εμπόδια π.χ. βουνά. Με τον τρόπο αυτό, εκτός από

[10] http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1852&Itemid=400&lang=

[11] Κ.Γ., Βγενόπουλος, 1998, σελ. 17

[12] http://www.ypes.gr/el/Generalsecretariat_PopulationSC/diefthinsi_ithageneias/ktisi_ithageneias/

[13] IOM, 2010, σελ. 115 στο Χ., Κασίμης και Α.Γ., Παπαδόπουλος, 2012, σελ.1

[14] Κ.Γ., Βγενόπουλος, 1998, σελ. 42

την επιδίωξη της ευπορίας, οι άνθρωποι, ήταν λιγότερο εκτεθειμένοι σε καιρικά προβλήματα και επιδρομές του εχθρού.

- Επίσης, η ύπαρξη πληθυσμιακών πιέσεων είναι ένας σοβαρός λόγος, ώστε να αναζητηθούν καινούριες πατρίδες. Αυτό συμβαίνει κυρίως σε νησιά όπου η καλλιεργήσιμη γη είναι περιορισμένη, έτσι όταν ο νησιωτικός πληθυσμός αυξηθεί τότε αναζητούνται οργανωμένα νέα εδάφη.
- Επιπλέον, οι φυσικές καταστροφές καθώς και η περιβαλλοντολογική υποτίμηση μιας χώρας ωθούν τους κατοίκους της να μεταναστεύσουν, ώστε να γλιτώσουν είτε από τον παγετό, ξηρασία, πλημμύρα, είτε από την υποτίμηση της ποιότητας ζωής και τα οικονομικά προβλήματα που δημιουργούνται.
- Ένας από τους πιο σημαντικούς λόγους μετανάστευσης είναι τα οικονομικά κίνητρα και η ελπίδα ότι στη χώρα υποδοχής προσφέρονται από τους εργοδότες υψηλότερα ημερομίσθια, περισσότερες και καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης, ή ακόμα και καλύτερο πακέτο παροχών στον εργαζόμενο (π.χ. ασφάλεια, υγεία, συνταξιοδοτική κάλυψη).
- Τα πολιτικά κίνητρα, ή ο φόβος για εκδίωξη λόγω πολιτικών πεποιθήσεων είναι ένας συχνός λόγος μετανάστευσης. Οι πολιτικοί πρόσφυγες αντιμετωπίζουν σοβαρό κίνδυνο για τη ζωή τους στην ίδια τους την πατρίδα και καταλήγουν να αναζητούν πολιτικό άσυλο σε κάποια άλλη χώρα.
- Τέλος, οι λόγοι μετανάστευσης μπορεί να είναι κοινωνικοί. Ιδιαιτέρα σε κράτη με έντονους καταπιεστικούς κοινωνικούς θεσμούς, κομμάτι του γυναικείου, για παράδειγμα, πληθυσμού μπορεί να επιθυμήσει να δραπετεύσει από το στενό και ασφυκτικό οικογενειακό και κοινωνικό κλοιό.

1.1. Αναγκαστική Μετανάστευση

Ο Διεθνής Οργανισμός για τη Μελέτη της αναγκαστικής Μετανάστευσης (IASFM) προσδιορίζει τον όρο ως: «*τις μετακινήσεις των προσφύγων και των εσωτερικών μεταναστών (όσων εκδιώχθηκαν εξαιτίας ταραχών), καθώς και όσων εκδιώχθηκαν*

εξαιτίας φυσικών ή περιβαλλοντικών καταστροφών, χημικών ή πυρηνικών καταστροφών, πείνας ή αναπτυξιακών έργων» (Ορισμός κατά IASFM).[15]

Αναφορικά με τις αιτίες εκείνες που προκαλούν την υποχρεωτική ή αναγκαστική μετανάστευση, ο Anthony Smith (1991:26) επικαλείται γεγονότα όπως πόλεμοι, εξορίες, δουλεία, φυσικές καταστροφές και διώξεις λόγω θρησκευτικών, πολιτικών, ή άλλων πεποιθήσεων.[16] Η αναγκαστική μετανάστευση διαχωρίζεται έτσι από την εκούσια που πραγματοποιείται με τη θέληση των μεταναστών.

Οι πρόσφυγες ανήκουν στην κατηγορία της αναγκαστικής μετανάστευσης και δικαιούνται διεθνούς προστασίας μέσω της χορήγησης ασύλου. Δυστυχώς, όμως, η Ελλάδα δεν ήταν σε όλες τις περιπτώσεις εναρμονισμένη με τους διεθνείς κανόνες και έτσι πολλοί πρόσφυγες δεν λάμβαναν την κατάλληλη προστασία από την ελληνική πολιτεία.

Η αναγκαστική μετανάστευση δεν θα πρέπει να συγχέεται με την μετανάστευση που προέρχεται από οικονομικά κίνητρα (για ένα καλύτερο «αύριο»), καθώς αφορά κυρίως τους πρόσφυγες, όπως προαναφέρθηκε, αλλά και τους ανθρώπους εκείνους που αναγκάστηκαν να φύγουν από την πατρίδα τους, καθώς ουσιαστικά ζούσαν κάτω από το όριο της φτώχειας, και απειλείτο η εκεί επιβίωσή τους, όπως επίσης όσους αναγκάστηκαν να φύγουν λόγω φυσικών καταστροφών στη χώρα καταγωγής τους.

Όσον αφορά στην αναγκαστική μετακίνηση πληθυσμών, λόγω της κλιματικής αλλαγής ή άλλων φυσικών καταστροφών, ήδη εκατομμύρια ανθρώπων εκτοπίζονται ετησίως, κάτι το οποίο θα επηρεαστεί ακόμη περισσότερο στο μέλλον από την προβλεπόμενη αύξηση των τιμών των τροφίμων, λόγω της αστικοποίησης και της ελάττωσης της γεωργικής παραγωγής σε Ασία και Αφρική, οι δε αυξανόμενες συγκρούσεις για εκμετάλλευση των ελάχιστων εναπομείναντων πόρων, θα παίξουν καθοριστικό ρόλο στην ερημοποίηση ορισμένων περιοχών.[17]

---

[15] http://www.forcedmigration.org/about/whatisfm/what-is-forced-migration

[16] Γ., Κρητικός, 2008, σελ. 352

[17] Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, «*Οι πρόσφυγες του κόσμου: Σε αναζήτηση αλληλεγγύης*», 2012, σελ.2, στο https://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/General/publications/OI_PROSFYGES_TOY_KOSMOY.pdf

Σύμφωνα με το 99% των μεταναστών που συμμετείχαν σε έρευνα του ΙΜΕΠΟ για το ψυχοκοινωνικό προφίλ του μετανάστη (η οποία διεξήχθη με Εστιασμένες Ομαδικές Συνεντεύξεις –ΕΟΣ- υπό τον κ. Γιάννη Κατερέλο, Επιστημονικό Υπεύθυνο του έργου και Αναπληρωτή Καθηγητή του Παντείου Πανεπιστημίου), ως κύριος λόγος μετανάστευσης απεδείχθησαν τα χρήματα., μια επιδίωξη που παραπέμπει στην θεωρία των παγκόσμιων συστημάτων.[18] Σύμφωνα με την θεωρία αυτή, το φαινόμενο της μετανάστευσης προκύπτει από την επέκταση του καπιταλιστικού συστήματος ανά τον κόσμο. Κάτι τέτοιο έχει σαν αποτέλεσμα να αποσταθεροποιηθούν οι παραδοσιακοί τρόποι ζωής, και να αλλάξουν οι κοινωνικές νόρμες. Εν τέλει, οι άνθρωποι μεταναστεύουν επειδή δελεάζονται από υψηλούς μισθούς και πηγαίνουν σε δυτικές, κυρίως, χώρες όπου κυριαρχεί ο υπερκαταναλωτισμός. Με τη σειρά τους οι πλούσιες χώρες δημιουργούν φραγμούς στη μετανάστευση και δέχονται επιλεκτικά μετανάστες, είτε υψηλής εξειδίκευσης, είτε ανειδίκευτους εργάτες για να κάνουν δουλειές που θεωρούνται 'υποδεέστερες' (3D jobs: dirty-dangerous-demanding).[19]

Οι εξειδικευμένοι εργαζόμενοι απολαμβάνουν με μεγαλύτερη ευκολία, τα δικαιώματα του μόνιμου κατοίκου, ενώ οι ανειδίκευτοι καλούνται να επιστρέψουν στις πατρίδες τους, όταν ολοκληρώσουν την αποστολή για την οποία ήρθαν και είναι πλέον αναγκαία λιγότερα εργατικά χέρια. Με αυτή τη λογική η μετανάστευση βοηθά ώστε να δημιουργηθεί μια διπλή αγορά εργασίας με τα μέλη της κυρίαρχης κοινωνίας να απολαμβάνουν καλύτερους μισθούς και προστασία από εργατικά σωματεία, ενώ οι μετανάστες γίνονται αντιληπτοί σαν πολίτες δεύτερης κατηγορίας. Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία δημιουργείται μια αδιάκοπη διαδικασία ανάπτυξης-υπανάπτυξης στο εσωτερικό των κοινωνιών.[20]

Εντούτοις, θα πρέπει να τονισθεί ότι, ενώ φαινομενικά το βασικό κίνητρο των μεταναστών είναι η απόκτηση χρημάτων και περιουσίας, ουσιαστικά δεν αποτελεί μια καθαρά δική τους συνειδητή επιλογή, αφού όπως προειπώθηκε, οι νόρμες των κοινωνιών

[18] ΙΜΕΠΟ, 2007, σελ. 24, στο http://ec.europa.eu/ewsi/UDRW/images/items/docl_7510_491869202.pdf

[19] S., Scott, σελ. 1, στο http://www.sps.ed.ac.uk/__data/assets/pdf_file/0018/9126/Scott.pdf

[20] Στο http://walk2geographies.wordpress.com/2010/06/17/%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7-%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%B9%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/

μέσα στις οποίες οι άνθρωποι αυτοί ζουν, αλλάζουν, δυτικοποιούνται, με αποτέλεσμα πολλοί εξ' αυτών να οδηγούνται στο να τοποθετούν την απόκτηση χρημάτων πολύ υψηλά στον αξιακό τους κώδικα.

Εξαιτίας των ανωτέρω, οι μετανάστες, συχνά, γίνονται ευάλωτοι σε κυκλώματα εμπορίας ανθρώπων, πέφτοντας θύματα του οργανωμένου εγκλήματος, όπως μαρτυρούν σχετικές εκθέσεις της Europol .[21]

[21]«Γενική Έκθεση Πεπραγμένων της Ευρωπόλ», 2011, σελ. 33-34, στο https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/el_europolreview.pdf και Δημοσίευμα της ηλεκτρονικής έκδοσης της εφημερίδας Καθημερινή, 06.04.2014, με τίτλο «Η Κρίση αλλάζει το οργανωμένο έγκλημα» στο http://www.kathimerini.gr/34321/article/epikairothta/kosmos/h-krish-allazei-to-organwmeno-egklhma

Κεφάλαιο 2ο

2. Μεταναστευτική Πολιτική και η σημασία της για μία χώρα

2.1 Ευρώπη & Νότια Ευρώπη

2.2 Ελλάδα

2.3. Νομοθετικό πλαίσιο περί μετανάστευσης σε Ευρώπη & Ελλάδα

2. Μεταναστευτική Πολιτική και η σημασία της για μία χώρα

Ο όρος μεταναστευτική πολιτική αναφέρεται στο σύνολο των κανόνων και κοινωνικών πολιτικών που σαν στόχο έχουν:

α) Να ρυθμίσουν και ελέγξουν τη ροή των μη πολιτών της χώρας. Σε αυτόν τον άξονα αναφέρεται και η λήψη μέτρων για την αποστροφή του φαινομένου της εισροής παράνομων μεταναστών (Schnapper, 1992:29).[22]

β) Να αντιμετωπίσουν τους ήδη εγκατεστημένους μετανάστες στη χώρα. Αυτός ο άξονας σαν κύριο στόχο έχει την ένταξη των μεταναστών στη κοινωνική ζωή της χώρας. Ουσιαστικά πρόκειται για μέτρα κοινωνικής πολιτικής και μπορούν να χωριστούν σε στεγαστική πολιτική, πολιτική υγείας και πρόνοιας, εκπαιδευτική πολιτική, καθώς και πολιτική απασχόλησης (Schnapper,1992:29-30).[23]

Από τα παραπάνω συνάγεται, ότι ο ορισμός είναι σύνθετος και από την επιτυχία, ή όχι της μεταναστευτικής πολιτικής, επηρεάζεται η ομαλή λειτουργία και συνοχή της κοινωνίας, αλλά και η εξωτερική πολιτική της χώρας, όσον αφορά στην επιβεβαίωση της εθνικής κυριαρχίας. Παρόλο που ο άξονας της ενσωμάτωσης είναι ευδιάκριτα διαχωρισμένος από τον άξονα του ελέγχου της μεταναστευτικής ροής, οι ενέργειες και οι στόχοι που προσβλέπουν, διαφέρουν ανάλογα με την χώρα τις κοινωνικο -οικονομικές συνθήκες και τις διακρατικές συμφωνίες που υπογράφονται.[24]

Κατά κύριο λόγο η μεταναστευτική πολιτική ευθυγραμμίζεται με τις οικονομικές ανάγκες και συνθήκες της εκάστοτε χώρας. Αναλόγως, υπάρχουν οι καθαρά μεταναστευτικές χώρες που δημιουργήθηκαν από την συνεχή εισροή των μεταναστών όπως είναι ο Καναδάς, η Αυστραλία, οι Ηνωμένες Πολιτείες και οι αποικιοκρατικές χώρες, που μετά το τέλος της αποικιοκρατικής περιόδου διαχειρίστηκαν τους μετανάστες -κάτοικους των πρώην αποικιών τους, όπως η Γαλλία και η Μεγάλη Βρετανία. Τέλος, υπάρχουν και οι χώρες που στήριξαν ένα μεγάλο μέρος της οικονομικής τους ανάπτυξης στην εισροή ξένου εργατικού δυναμικού, όπως είναι η Γερμανία και η Ελβετία.[25]

---

[22] Χ., Μπάγκαβος, Δ., Παπαδοπούλου, σελ. 24, στο http://www.inegsee.gr/sitefiles/files/MELETH_15.pdf

[23] Όπ.π., σελ. 24

[24] Όπ.π., σελ. 24-25

[25] Όπ.π., σελ. 26-27

Η μεταναστευτική πολιτική μιας χώρας, διαμορφώνεται και αποτιμάται με την ανάλυση του κοινωνικού κόστους προ το όφελος που έχει η ίδια η χώρα σχετικά με την προσέλκυση, ή απώθηση μεταναστών. Η έλευση μεταναστών σε ένα κράτος, έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του εργατικού δυναμικού του, άρα την αύξηση της προσφοράς εργασίας με αποτέλεσμα τη μείωση των μισθών. Για τον καλύτερο σχεδιασμό της μεταναστευτικής πολιτικής, οι οικονομολόγοι προέβησαν σε έναν διαχωρισμό της μετανάστευσης μεταξύ ειδικευμένης (ήτοι εκπαιδευμένου ανθρώπινου δυναμικού) και ανειδίκευτης.[26] Η λογική πάνω στην οποία βασίζεται ο εν λόγω διαχωρισμός είναι, ότι η μετανάστευση του ειδικευμένου εργατικού δυναμικού προς τις αναπτυγμένες χώρες είναι ένας θετικός παράγοντας για την οικονομία αυτών, αλλά από την άλλη πλευρά, είναι ανεπιθύμητη για τις αναπτυσσόμενες χώρες οι οποίες την αντιμετωπίζουν ως έλλειμμα από πλευράς τους σε μορφωμένους (εκπαιδευμένους) ανθρώπους, γνωστό και με τον όρο «brain drain». Οι ειδικευμένοι (εκπαιδευμένοι) εργαζόμενοι αντιπροσωπεύουν έναν σπανίζοντα παραγωγικό πόρο των αναπτυσσόμενων χωρών και η εκπαίδευσή τους είναι χρονοβόρα, δαπανηρή και συνήθως επιβαρύνει τον δημόσιο τομέα της αναπτυσσόμενης χώρας. Το φαινόμενο του «brain drain» μπορεί να βοηθάει την παγκόσμια οικονομία, αλλά επιδεινώνει την διανομή εισοδήματος μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών.[27]

Αντίθετα, οι ανειδίκευτοι εργάτες είναι άφθονοι στις αναπτυσσόμενες χώρες, οπότε η απώλειά τους γίνεται λιγότερο αισθητή στην χώρα από την οποία εκρέουν. Επιπλέον, υπάρχουν και αντισταθμιστικά οφέλη, όπως τα εμβάσματα που στέλνουν πίσω στην πατρίδα τους και η εκπαίδευση που αποκτούν στην αναπτυγμένη χώρα.[28]

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, ασκεί έντονη κριτική στο γεγονός, ότι για τη χάραξη της μεταναστευτικής πολιτικής λαμβάνονται υπόψη οικονομικοί όροι, αναφέροντας ότι δεν δίδεται η δέουσα προσοχή στο ρόλο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τη διάρκεια της μετανάστευσης, ή στους τρόπους με τους οποίους η έλλειψη σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών μειώνει την ικανότητά τους στο να συμβάλουν στην ανάπτυξη και ακόμη, όσο το φαινόμενο θα προσεγγίζεται μέσα από μία μόνον οικονομική οπτική γωνία, οι μετανάστες θα

[26] Roemer et all, 2001, σελ. 377

[27] Όπ.π., σελ. 338

[28] Όπ.π., σελ. 379

εξετάζονται ως «εμπορεύματα», και όχι ως άτομα που απολαμβάνουν πλήρως τα ανθρώπινα δικαιώματά τους.[29]

Όσο οι παγκόσμιες κοινωνικές και οικονομικές τάσεις θα δείχνουν, ότι η μετακίνηση πληθυσμών αυξάνεται λαμβάνοντας νέες μορφές, τόσο θα επανέρχεται στο προσκήνιο η ανάγκη για την αναθεώρηση της παρούσας κατάστασης και την επαναχάραξη μιας πιο επιτυχημένης μεταναστευτικής πολιτικής. Παρακάτω, θα προσεγγισθούν οι αντίστοιχες πολιτικές που ακολουθούνται σε Ευρώπη, Νότια Ευρώπη καθώς και Ελλάδα.

2.1. Ευρώπη & Νότια Ευρώπη

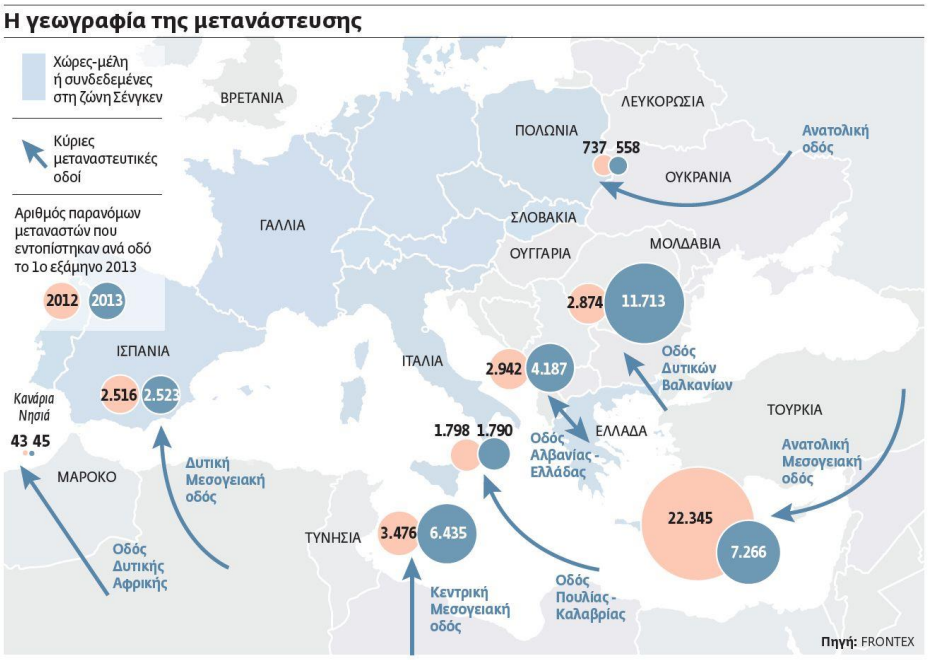
Η Ευρώπη έχει γίνει πόλος έλξης μεταναστευτικών ρευμάτων κυρίως από τις αραβικές και ασιατικές χώρες. Είναι χαρακτηριστικό ότι μετά την έναρξη των αραβικών επαναστάσεων το 2011, όλο και περισσότεροι πρόσφυγες προσπαθούν να εισέλθουν παράνομα στις ακτές της Νότιας Ευρώπης και παρόλο που η Ε.Ε. προσπάθησε επανειλημμένως να αποτρέψει τέτοιου είδους απόπειρες, είναι σαφές ότι το σύστημα που διαθέτει και το επίπεδο αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών για την αντιμετώπιση του θέματος επιδέχεται βελτίωση. Η Ένωση, μέσω του Ευρωκοινοβουλίου κι έχοντας αναγνωρίσει τη σπουδαιότητα της χάραξης μιας ενιαίας ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής, ενέταξε το μεταναστευτικό στην ατζέντα της, με σκοπό να προστατεύσει τις χώρες της Ε.Ε. από την μη νόμιμη μετανάστευση, σεβόμενη παράλληλα τις ευρωπαϊκές ιδέες και το δικαίωμα του ασύλου.

Παρόλες τις φιλότιμες προσπάθειες να διαμορφώσει μία δίκαιη μεταναστευτική πολιτική για τα κράτη-μέλη της, με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα, η Ε.Ε. έχει υποστεί έντονη κριτική από ανθρωπιστικές οργανώσεις, ακτιβιστές και άλλους σχετικούς φορείς, από τους οποίους της αποδίδεται ο χαρακτηρισμός «Ευρώπη Φρούριο». Ο εν λόγω χαρακτηρισμός οφείλεται στην «αυστηρή» ευρωπαϊκή πολιτική για τη μετανάστευση από τρίτες χώρες και κυρίως την μη νόμιμη, υπό τον φόβο νέων μεταναστευτικών κυμάτων προς τη Γηραιά Ήπειρο της οικονομικής κρίσης και της

[29] UNHCHR, «Migration and Development: a Human Rights Approach» σελ. 4, στο http://www2.ohchr.org/english/bodies/cmw/docs/HLMigration/MigrationDevelopmentHC'spaper.pdf

υψηλής ανεργίας. Σχετικά πρόσφατες κινήσεις διαφόρων κρατών-μελών ενισχύουν τον χαρακτηρισμό αυτό, όπως ότι η Βουλγαρία αποφάσισε να κατασκευάσει ένα φράχτη μήκους περίπου 30 χιλιομέτρων και κόστους περίπου πέντε 5 εκατομμυρίων ευρώ γύρω από τα σύνορα με την Τουρκία με σκοπό να ανακόψει την είσοδο των Σύρων προσφύγων, ο οποίος είναι και ο τρίτος στα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε..[30] Τέτοιου είδους κινήσεις, δεν χαρακτηρίζονται ιδιαίτερα κολακευτικές για την Ε.Ε., κυρίως εάν αναλογιστεί κανείς τις δημοκρατικές αξίες και διακηρύξεις αυτής. Σε κάποιες περιπτώσεις, αυτές οι «σκληρές» πολιτικές είχαν σαν αποτέλεσμα να χαθούν πολλές ανθρώπινες ζωές τόσο προσφύγων, όσο και γενικότερα μη νόμιμων μεταναστών.

Παρακάτω απεικονίζεται ένας χάρτης της γεωγραφίας της μετανάστευσης όπως κατεγράφη από τη FRONTEX.

Πηγή: Άρθρο του Άγγελου Αθανασόπουλου στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας «Το Βήμα», 08.12.2013 στο http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=546660

Ένα εύλογο ερώτημα που εγείρει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με την μετανάστευση, είναι με ποιόν τρόπο μπορεί η Ευρωπαϊκή Ένωση να ελέγξει αποτελεσματικά τα σύνορά της, ώστε να διευκολύνεται η πρόσβαση σε αυτή μόνο των

30 Άρθρο του Άγγελου Αθανασόπουλου στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας «Το Βήμα», 08.12.2013, με τίτλο «Το μεταναστευτικό στοιχειώνει την Ε.Ε.» στο http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=546660

νόμιμων μεταναστών. Στο πλαίσιο του εν λόγω ζητήματος, τίθενται και σε αξιολόγηση και εφαρμογή οι κανόνες της συνθήκης Σένγκεν, καθώς διατυπώνονται φόβοι ότι οι παράνομοι μετανάστες θα κάνουν χρήση των 'ελεύθερων' και' ανοιχτών' συνόρων μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε..

Στο ίδιο πλαίσιο ζητήθηκε και η συμβολή της Frontex, δηλαδή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων (βασική λειτουργία του οποίου είναι η κοινή επιχειρησιακή λειτουργία των κρατών –μελών, όσον αφορά στη διαφύλαξη των συνόρων, η κατάλληλη εκπαίδευση και επάνδρωση των εθνικών συνοριακών φρουρών), τη στήριξη και οργάνωση κοινών επιχειρήσεων επαναπατρισμού, καθώς και την ενίσχυση των κρατών μελών σε κρίσιμες καταστάσεις, είτε με αποστολή ομάδων ταχείας επέμβασης στα σύνορα (μονάδες Rabbit), είτε με άλλου είδους συνδρομή[31].

Μετά την τραγωδία στη Λαμπεντούζα όπου θρηνήθηκαν πάνω από 300 θύματα, καθώς και άλλες αντίστοιχες τραγωδίες στη Μεσόγειο, η Ευρωβουλή αναγκάστηκε να ψηφίσει νέους κανόνες για τη διάσωση και αναζήτηση μεταναστών στη θάλασσα. Οι επιχειρήσεις στη θάλασσα για τη διάσωση μεταναστών θα αναφέρονται στη Frontex, ώστε να μην υπάρχει παρερμηνεία από τα κράτη-μέλη για τους κανόνες του διεθνούς δικαίου. Οι φύλακες που συμμετέχουν στη Frontex, θα έχουν ως καθήκον τους να σώζουν ανθρώπινες ζωές και επιπλέον θα πρέπει να εντοπίζουν τις ευάλωτες ομάδες για τις οποίες ισχύει η αρχή της μη- επαναπροώθησης. Οι συνοριοφύλακες θα πρέπει να ακολουθούν μια συγκεκριμένη διαδικασία, όπως ταυτοποίηση και προσωπική αξιολόγηση για τη μεταφορά των διασωθέντων ή συλληφθέντων σε τρίτη χώρα. Πολύ σημαντικό επίσης είναι, ότι θα απαγορεύεται η επαναπροώθηση μεταναστών στην θάλασσα και ότι δεν θα διώκονται ο πλοίαρχος ή το πλήρωμα πλοίου, επειδή διέσωσαν μετανάστες που βρίσκονταν στη θάλασσα και τους μετέφεραν σε ασφαλές μέρος.[32]

Μια άλλη πρόκληση της Επιτροπής είναι να διευθετηθεί η ομαλή λειτουργία της μετακίνησης και διαβίωσης μέσα στις χώρες που διέπονται από τη συνθήκη του Σένγκεν. Στηριζόμενη στην καλύτερα οργανωμένη κινητικότητα που επιτυγχάνεται μέσα από την

[31] http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/l33216_el.htm

[32] http://www.europarl.gr/el/news-events/news/news2014/april/napril14.html

συνεργασία της Frontex, της Europol, των Εθνικών Τελωνίων και των Αστυνομικών Αρχών, μπορεί να επιτευχθεί ένας πιο αποτελεσματικός έλεγχος των ταξιδιωτικών εγγράφων και καταχώρησης των ανθρώπων που ταξιδεύουν συχνά. Επίσης χρησιμοποιείται και η πολιτική των θεωρήσεων (Visas), καθώς θέλοντας να μην υπάρχουν καταχρήσεις του καθεστώτος ελευθέρωσης των θεωρήσεων, η Επιτροπή πρότεινε την εισαγωγή ρήτρας διασφάλισης για την υποχρεωτική θεώρηση σε πολίτες χωρών εκτός Ε.Ε. και κυρίως στους ανήκοντες σε χώρες που βρίσκονται στο θετικό κατάλογο (Κανονισμός Ευρωπαϊκού Συμβουλίου υπ' αριθμ. 539/2001).[33]

Για την διασφάλιση του θεσμού του ασύλου και την ενοποίηση της αντιμετώπισής του στα κράτη-μέλη της Ε.Ε., έχει θεσπιστεί η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο η οποία αποτελεί επί της ουσίας, ένα κοινό ευρωπαϊκό πρόγραμμα ασύλου το οποίο μπορεί να διαχειρίζεται τις πληροφορίες που αφορούν τα άτομα που αιτούνται άσυλο, καθώς και επιμέρους στοιχεία για τις χώρες από όπου αυτά προέρχονται. Επίσης, μπορεί να βοηθήσει στη μετεγκατάσταση εντός της Ε.Ε. των ατόμων που δικαιούνται προστασία.[34]

Τέλος, η ένταξη μεταναστών τρίτων χωρών στην ευρωπαϊκή κοινωνία αποτελεί ένα κομβικό σημείο για μια επιτυχημένη ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική και πρέπει να ισορροπεί ανάμεσα στα δικαιώματα των μεταναστών και σε εκείνα που απορρέουν από τους νόμους και τον πολιτισμό των χωρών υποδοχής. Όπως αναφέρει ο Baldwin-Edwards, «*ένας ορισμός για το τί είναι η ένταξη διατυπώνεται από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ESC) της Ε.Ε. και αναφέρεται στην πολιτική ένταξης που βασίζεται στη σταδιακή εξίσωση των δικαιωμάτων και καθηκόντων των μεταναστών, όπως και της πρόσβασής τους σε αγαθά και υπηρεσίες, με τα δεδομένα που ισχύουν και για τον υπόλοιπο πληθυσμό, υπό συνθήκες ίσων ευκαιριών και ίσης αντιμετώπισης (ESC, 2002:1)*».[35] Η επιτυχημένη ένταξη οφείλεται στη προσπάθεια από κοινού του κράτους μέλους και του

[33] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX:52011PC0290

[34]http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/jl0022_el.htm

[35]M., Baldwin-Edwards, σελ. 5, στο http://www.mmo.gr/pdf/publications/mmo_working_papers/Migrants_in_Greece_Report_Grk.pdf

μετανάστη και ο στόχος είναι να αποκομισθούν τα μέγιστα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτιστικά οφέλη από την συνύπαρξη.

Η Στατιστική Υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσπάθησε να δημιουργήσει κάποιους κοινούς δείκτες, ώστε να μετρήσει τα δεδομένα της ένταξης των μεταναστών. Με βάση τη μελέτη αυτή, παρατηρήθηκαν αρκετά ελλείμματα ένταξης κυρίως για τις γυναίκες μετανάστριες. Συγκεκριμένα το ποσοστό ανεργίας είναι πιο υψηλό στους μετανάστες από ότι στον υπόλοιπο πληθυσμό, ήτοι 16% έναντι 9%. Επίσης η συμμετοχή στην αγορά εργασίας των γυναικών μεταναστριών είναι κατά 14% μικρότερη από ότι στον υπόλοιπο πληθυσμό. Το ποσοστό της αναντιστοιχίας τυπικών προσόντων μεταξύ των μεταναστών και των ντόπιων, στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στο ηλικιακό γκρουπ 20-64 φτάνει το 66%, κάτι που ακολουθείται από το εκπαιδευτικό και μορφωτικό έλλειμμα των μεταναστών. Επιπλέον, το εισόδημα των μεταναστών σε σχέση με εκείνο του συνολικού πληθυσμού της Ε.Ε., παρουσιάζει σαφώς μεγάλη απόκλιση με τις μεγαλύτερες διαφορές να παρατηρούνται στην Ελλάδα, Ιταλία και Αυστρία, όπου το μέσο διαθέσιμο εισόδημα μεταναστών ηλικίας 25-54 ετών είναι 75% μικρότερο του συνολικού πληθυσμού. Σε ορισμένες, δε χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, τα ποσοστά των μεταναστών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού είναι τουλάχιστον 15% υψηλότερα σε σχέση με τα αντίστοιχα του γηγενούς πληθυσμού.[36]

Παρόλο που, σύμφωνα με τον επίσημο ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπάρχει μια τάση ενιαίας αντιμετώπισης της ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής, το ερώτημα που εύλογα ανακύπτει, είναι σε ποιό βαθμό και με ποιο τρόπο το μεταναστευτικό ζήτημα θα αντιμετωπιστεί, όντως συνολικά από την Ε.Ε., ή θα παραμείνει θέμα της εσωτερικής ατζέντας των επιμέρους κρατών-μελών της. Το φλέγον ζήτημα, που στο σημείο αυτό τίθεται είναι η αποτελεσματικότητα μιας τέτοιας συνολικής προσέγγισης, έτσι ώστε αφενός μεν να προστατευθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, αφετέρου δε να σταματήσει η εισροή μη νόμιμων μεταναστών στα εδάφη της Ε.Ε..

[36] Χ., Βαρουξή, Ν., Σαρρής, 2012, σελ. 21-24, στο Α., Αφουξενίδης, Ν., Σαρρής, & Ο., Τσακηρίδη, (επιμ.) (2012) Ένταξη των Μεταναστών: αντιλήψεις, πολιτικές, πρακτικές, Αθήνα, ΕΚΚΕ, σελ. 17-37

2.2. Ελλάδα

Η μετανάστευση στην Ελλάδα θα ήταν δόκιμο να αναλυθεί σε δύο άξονες. Πρωτίστως μέσα από την πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης η οποία αντιμάχεται με τους ήδη υπάρχοντες θεσμούς της χώρας και δευτερευόντως μέσα από τις δυσλειτουργίες που παρουσιάζει το Ελληνικό κράτος και την αντίσταση στο status quo.[37]

Είναι κοινώς αποδεκτό, ότι η χάραξη μιας πολιτικής που γίνεται στα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στις αντίστοιχες πολιτικές και λειτουργία των κρατών -μελών της. Η σχέση αυτή, είθισται πλέον να εκπροσωπείται από τη θεωρία του εξευρωπαϊσμού (Europeanization).

Η Ελλάδα, από πολλές απόψεις, περιγράφεται σαν το μαύρο πρόβατο της ευρωπαϊκής κοινότητας και ουσιαστικά αποτελούσε μέχρι πρόσφατα παράδειγμα προς αποφυγήν για τα νέα μέλη της κοινότητας. Είτε αυτό συνέβαινε γιατί δεν υπήρχε η αποδοχή της Ελλάδας σαν χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής κοινότητας από την μεριά των άλλων κρατών, είτε γιατί κάθε απόπειρα εξευρωπαϊσμού των Ελληνικών θεσμών έβρισκε σοβαρές και σθεναρές αντιστάσεις.[38]

Έτσι και στην περίπτωση της Ελληνικής μεταναστευτικής πολιτικής τα τελευταία χρόνια, το νομοθετικό πλαίσιο αλλάζει ανά τακτά χρονικά διαστήματα με παρεμβάσεις των ευρωπαϊκών ρυθμίσεων με τελική στόχευση τον πλήρη εξευρωπαϊσμό του.

Σύμφωνα με κάποιους ερευνητές η μετανάστευση δεν είναι το ουσιαστικό πρόβλημα αφού αποτελεί μια ακόμα πολιτική διάσταση που αναδιαμορφώνεται σε παγκόσμιο επίπεδο στις σύγχρονες κοινωνίες και περιστρέφεται γύρω από τα εθνικά σύνορα και ζητήματα που αφορούν στη διατήρηση της εθνικής κυριαρχίας.[39]

Στο σημείο αυτό, αναδεικνύονται δύο βασικά προβλήματα. Το πρώτο πρόβλημα αφορά τον βαθμό που η Ελλάδα, όπως και οι υπόλοιπες χώρες του Νότου που δέχονται μεταναστευτικά κύματα, επηρεάζουν τα θεσμικά όργανα τη Ε.Ε.. Όσον αφορά το

[37] Α., Τριανταφυλλίδου, Θ., Μαρούκης, 2010, σελ. 29

[38] Ν., Μαραβέγιας, 2011, σελ. 311

[39] Α., Αφουξενίδης, 2012, σελ. 11 στο Α., Αφουξενίδης, Ν., Σαρρής, & Ο., Τσακηρίδη, (επιμ.) Ένταξη των Μεταναστών: αντιλήψεις, πολιτικές, πρακτικές, Αθήνα, ΕΚΚΕ, σελ. 11-16

συγκεκριμένο ζήτημα, το γεγονός αυτό είχε κάνει τους πρωθυπουργούς της Ελλάδας, της Μάλτας, της Ιταλίας και της Ισπανίας να ζητούν από κοινού αλλαγή της ισχύουσας ευρωπαϊκής πολιτικής στη Σύνοδο Κορυφής του Οκτωβρίου 2013. Όπως δήλωσε ο Ιταλός Πρωθυπουργός, Ενρίκο Λέτα: «*Θέλουμε αυτή η σύνοδος να εστιάσει στην εύρεση μιας λύσης στο μεταναστευτικό ζήτημα. Αυτό που συνέβη στη Λαμπεντούζα δεν πρέπει να συμβεί ποτέ ξανά! Έχουμε μία ξεκάθαρη θέση και θέλουμε και η Ευρώπη να αλλάξει στάση σε αυτό το θέμα».*[40]

Το δεύτερο ζήτημα είναι, ότι η προσπάθεια αντιμετώπισης του μεταναστευτικού φαινομένου ανέδειξε πολλές ελλείψεις που υπάρχουν στο κοινωνικό κράτος. Επίσης η αύξηση της μεταναστευτικής ροής συνέπεσε χρονικά με την υποχώρηση των αρχών της κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης στις δυτικό-ευρωπαϊκές δημοκρατίες, με την διεύρυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, κάτι που διευκόλυνε την επικράτηση του αισθήματος της ξενοφοβίας. [41]

Ένα άλλο σημαντικό ζήτημα είναι αυτό της οργανωμένης προσπάθειας ένταξης των μεταναστών, κάτι στο οποίο, κατά γενική ομολογία η ελληνική πολιτική υστερούσε αρκετά. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Κοινωνική Έρευνα από το 2009 η ελληνική κοινωνία έχει υψηλά ποσοστά απόρριψης του ξένου πληθυσμού. Το 83% των Ελλήνων δεν επιθυμεί την είσοδο μεταναστών στην Ελλάδα με το 54,5% να ζητά να επιτρέπεται σε λίγους μόνον μετανάστες η είσοδος, ενώ το 28,5% να πιστεύει ότι δεν θα πρέπει να επιτρέπεται η είσοδος σε κανέναν μετανάστη που προέρχεται από διαφορετική φυλή ή εθνική ομάδα (σημειώνεται ότι το ποσοστό αυτό της κοινής γνώμης, είναι σχεδόν το διπλάσιο από ότι στην υπόλοιπη Ευρώπη).[42]

---

[40] Άρθρο της ηλεκτρονικής έκδοσης της Εφημερίδας Ναυτεμπορική με θέμα «*Κοινό μέτωπο του Νότου για το μεταναστευτικό στη Σύνοδο Κορυφής*», 25 Οκτωβρίου 2013, στο http://www.naftemporiki.gr/video/720522/koino-metopo-tou-notou-gia-to-metanasteutiko-sti-sunodo-korufis

[41] Ξ., Κοντιάδης, 2007, σελ. 21-50, στο Ξ., Κοντιάδης και Θ., Παπαθεοδώρου (επιμ.), «Η μεταρρύθμιση της μεταναστευτικής πολιτικής»

[42] Χ., Βαρουξή, Ν., Σαρρής, 2012, σελ. 24-25, στο Α., Αφουξενίδης, Ν., Σαρρής, & Ο., Τσακηρίδη, (επιμ.) (2012) Ένταξη των Μεταναστών: αντιλήψεις, πολιτικές, πρακτικές, Αθήνα, ΕΚΚΕ, σελ. 17-37

2.3 Νομοθετικό πλαίσιο περί μετανάστευσης σε Ευρώπη & Ελλάδα

Τέσσερις είναι οι νομοθετικοί σταθμοί οι οποίοι καθόρισαν την Ελληνική μεταναστευτική πολιτική.

Αρχικά, ο νόμος 2910/2001, στόχευε στην καταπολέμηση της παράτυπης μετανάστευσης, προκειμένου αυτή να εξυπηρετήσει τις ανάγκες της ελληνικής αγοράς εργασίας, αλλά και για να προστατευθεί η ελληνική κοινωνία από μια μεγάλη ροή παράτυπων μεταναστών, ενώ η κυβέρνηση υποστήριζε ότι ο νόμος αυτός, ήταν ανάλογος των διεθνών και ευρωπαϊκών υποχρεώσεων της χώρας.[43]

Στη συνέχεια, ο νόμος 3386/2005, αναφέρεται στα θέματα εισόδου, διαμονής και κοινωνικής ένταξης στη χώρα, των υπηκόων τρίτων χωρών[44] και επιπλέον καθορίζει το δικαίωμα και την διαδικασία της οικογενειακής επανένωσης, ενσωματώνοντας στην ελληνική έννομη τάξη τη σχετική οδηγία της Ε.Ε. (2003/86/ΕΚ).[45] Επιπλέον ενσωματώνει την οδηγία 2003/109/ΕΚ (σχετικά με το καθεστώς των επί μακρών διαμενόντων).[46]

Εν συνεχεία, ο νόμος 3536/2007 εισήγαγε ένα μικρότερο πρόγραμμα νομιμοποίησης που αφορούσε εκείνους που δεν είχαν ανανεώσει τις άδειές τους εμπρόθεσμα βάσει του προαναφερόμενου ν. 3386, ή που δεν είχαν τα ελάχιστα ένσημα, στοχεύοντας έτσι στην καλή οργάνωση των αδειών διαμονής των αλλοδαπών.[47]

Τέλος, ψηφίστηκε ο νόμος 3907/2011 που είχε σαν στόχο την «Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, για τη μεταφορά στην ελληνική νομοθεσία των διατάξεων της οδηγίας 2008/115/ΕΚ σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, και άλλες διατάξεις». Στο νόμο 3907/2011 τροποποιήθηκαν ορισμένες διατάξεις του νόμου 3386/2005, που προέβλεπε την έκδοση αδειών διαμονής για

[43] Α., Τριανταφυλλίδου, Θ., Μαρούκης, 2010, σελ.106

[44] Όπ.π., σελ. 112
[45] Όπ.π., σελ. 115
[46] Όπ.π., σελ. 111
[47] Όπ.π., σελ. 112

εξαιρετικούς ή ανθρωπιστικούς λόγους με στόχο τη διαχείριση της μη νόμιμης ροής και εισόδου μεταναστών στην Ελλάδα.[48]

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, η Ελλάδα ακολούθησε τις νομοθετικές τάσεις που αποφασίστηκαν από την Ε.Ε. χωρίς να μπορεί να τις επηρεάσει καθοριστικά προς όφελός της. Η συζήτηση σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των ατόμων μέσα στην Ε.Ε. ξεκίνησε τη δεκαετία του 1980 και η πρώτη συμφωνία για έναν χώρο χωρίς σύνορα εντός της Ε.Ε. υπεγράφη από τα πέντε ιδρυτικά μέλη (Γαλλία, Γερμανία, Βέλγιο, Λουξεμβούργο και Ολλανδία) στις 14 Ιουνίου 1985, ονομάστηκε δε, «Σένγκεν» από την ομώνυμη πόλη του Δουκάτου του Λουξεμβούργου όπου και υπεγράφησαν οι πρώτες συμφωνίες. Ο χώρος Σένγκεν σταδιακά επεκτάθηκε με την Ελλάδα να εισέρχεται σε αυτόν στις 6 Νοεμβρίου 1992, οπότε και υπέγραψε τη σχετική σύμβαση, ενέργεια η οποία ήταν μεγάλης σημασίας γιατί εκτός από την άρση ελέγχων μεταξύ των εσωτερικών συνόρων σύμφωνα με ό,τι ορίζει το άρθρο 30 § 1^{ε}: «*αν ο αιτών άσυλο εισέρθει σε έδαφος των συμβαλλομένων μερών χωρίς να διαθέτει ένα, ή περισσότερα έγγραφα επιτρέποντα την διέλευση των συνόρων, υπεύθυνο είναι το κράτος- μέλος από τα εξωτερικά σύνορα του οποίου εισήρθε ο αιτών άσυλο στο έδαφος των συμβαλλομένων μερών*». Από τα παραπάνω γίνεται εύκολα αντιληπτό, ότι εφόσον η Ελλάδα έχει ένα κομμάτι από τα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε., τότε το σύμφωνο αυτό την βαραίνει με την ευθύνη για τους μη νόμιμους μετανάστες.[49]

Ενας άλλος σημαντικός κανονισμός είναι ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου της 18ης Φεβρουαρίου 2003 για τα κριτήρια και τους μηχανισμούς προσδιορισμού του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που έχει υποβληθεί σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας, γνωστός και ως Κανονισμός «Δουβλίνο ΙΙ».[50] Ο εν λόγω κανονισμός, στο άρθρο 10 παράγραφος 1-2

[48] file:///C:/Users/SONY%20Vaio%20FS415M/Downloads/document%20(1).pdf, στην ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου: http://www.et.gr

[49] http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/l33020_el.htm και http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/l14514_el.htm

[50] http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/l33153_el.htm

αναφέρει ότι: «*Όταν διαπιστώνεται, βάσει αποδεικτικών στοιχείων ή των εμμέσων αποδείξεων… ότι ο αιτών άσυλο διέβη παρανόμως, οδικώς, διά θαλάσσης ή δι' αέρος, τα σύνορα κράτους- μέλους προερχόμενος από τρίτη χώρα, αυτό το κράτος μέλος στο οποίο εισήλθε παρανόμως είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου... Όταν ένα κράτος μέλος δεν μπορεί πλέον να θεωρηθεί υπεύθυνο και εφόσον διαπιστώνεται, βάσει των αποδεικτικών στοιχείων, ή των έμμεσων αποδείξεων ότι ο αιτών άσυλο —ο οποίος εισήλθε στο έδαφος των κρατών μελών παρανόμως, ή υπό συνθήκες που δεν είναι δυνατόν να εξακριβωθούν— κατά την υποβολή της αίτησής του ζούσε προηγουμένως για μια συνεχή περίοδο τουλάχιστον πέντε μηνών σε ένα κράτος- μέλος, αυτό το κράτος -μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου*».[51]

Παρόλες τις συνεχείς νομοθεσίες, στα χρόνια που ακολούθησαν η Ελλάδα έδειξε ανέτοιμη για μία ορθολογική άσκηση στην πολιτική του ασύλου. Χαρακτηριστικό είναι, ότι πολλές υπηρεσίες, εμπλέκονταν στη επιτέλεση ζητημάτων σχετικών με την μεταναστευτική πολιτική χωρίς μεταξύ τους να υπάρχει οριζόντια συνεργασία.

Μόλις έναν χρόνο πριν, το Συμβούλιο της 26ης Ιουνίου 2013 με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 604/2013, γνωστό και ως «Δουβλίνο ΙΙΙ» έρχεται να συμπληρώσει τον Κανονισμό 343/2003. Με το νέο Κανονισμό θεσπίζονται τα κριτήρια και οι μηχανισμοί προσδιορισμού του κράτους μέλους το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου (αίτηση διεθνούς προστασίας) που έχει υποβληθεί σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από τον απάτριδα (αναδιατύπωση).[52] Ο νέος Κανονισμός έρχεται να συμπληρώσει κενά του προηγούμενου και συγκεκριμένα εμπεριέχει διατάξεις σχετικά με την κράτηση. Ειδικότερα, ο νέος Κανονισμός με το άρθρο 28, απαγορεύει στα κράτη-μέλη να κρατούν κάποιον μόνον και μόνον επειδή αυτός υπόκειται στη ρύθμιση (άρθρο 28 παρ. 1) και η κράτηση είναι δυνατή μόνο εάν το πρόσωπο ενέχει σημαντικό κίνδυνο διαφυγής, ώσπου να πραγματοποιηθεί η μεταφορά, κάτι το οποίο γίνεται σε ατομική αξιολογική βάση και επίσης, η κράτηση είναι επιτρεπτή όταν εξαντληθούν λιγότερο

[51] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/;jsessionid=Qg1hT9yG5TGDyBgqMbvVCt9pvKPgybHvjDmczPTQhGdJ1lJqTW2s!710600299?uri=CELEX:32003R0343

[52] http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:180:0031:0059:EN:PDF , σελ. L180/31

καταναγκαστικές εναλλακτικές λύσεις (άρθρο 28 παρ. 2). Ο κανονισμός δεν προβλέπει συγκεκριμένο χρόνο για την κράτηση, πέραν του ότι λέει ότι πρέπει να είναι το δυνατόν συντομότερη και όχι μεγαλύτερη από τον εύλογο χρόνο που απαιτείται για την διεξαγωγή των διοικητικών διαδικασιών για την μεταφορά του αιτούντος άσυλο (άρθρο 28, παρ. 3). Ωστόσο για τα άτομα υπό κράτηση, ο κανονισμός καθορίζει προθεσμία στην οποία πρέπει να γίνει η διαδικασία μεταφοράς τους πέρα από την οποία, πρέπει να ελευθερωθούν.[53]

Η γραφειοκρατία που διέπει το ελληνικό κράτος επηρέασε αρνητικά και την μεταναστευτική πολιτική. Επίσης, η έλλειψη ευελιξίας είχε ως αντίκτυπο να καθυστερούν οι όποιες μεταρρυθμιστικές αλλαγές. Τα στοιχεία αυτά οδήγησαν στην συσσώρευση χιλιάδων, μη εξετασμένων αιτήσεων. Πολλοί πρόσφυγες, αλλά και μετανάστες με το πρόσχημα του πρόσφυγα, στη διάρκεια όλων αυτών των ετών αιτούνταν άσυλο στο ελληνικό κράτος, χωρίς ωστόσο να λαμβάνουν κάποιο αποτέλεσμα.[54] Το αποτέλεσμα ήταν να υπάρχουν περιπτώσεις προσφύγων που δεν έκαναν αίτηση, είτε γιατί δεν ήθελαν, είτε γιατί δεν μπόρεσαν και προσπαθούσαν να καταφύγουν σε άλλες χώρες τις Ευρώπης, που γνώριζαν ότι η αίτηση ασύλου θα τύγχανε καλύτερης αντιμετώπισης.[55] Σε πολλές περιπτώσεις συλλαμβάνονταν κατά την προσπάθειά τους αυτή και η Ελλάδα, είτε ως πρώτη χώρα στην οποία υπεβλήθη η αίτηση, είτε ως πρώτη χώρα υποδοχής, ήταν υποχρεωμένη να δεχτεί τους πρόσφυγες αυτούς πίσω, οπότε οι τελευταίοι βίωναν μια χρόνια ταλαιπωρία. Σε πολλές, επίσης, περιπτώσεις οι πρόσφυγες δεν κατάφερναν να κάνουν αίτηση ασύλου γιατί δεν υπήρχαν διερμηνείς, ή οι συνεντεύξεις δεν ήταν σωστά δομημένες. Επίσης στην Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη) η δυνατότητα αιτήσεων για την καταγραφή και την λήψη της ημερομηνίας μιας πρώτης συνέντευξης είναι πολύ περιορισμένη και αφορά μόνο 20-30 άτομα μια φορά την εβδομάδα. Οι ουρές που δημιουργούνται είναι τεράστιες και έχουν αναφερθεί μέχρι και επεισόδια. Κάποιες περιπτώσεις προσφύγων

[53] Όπ.π., σελ. L 180/46

[54] Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, Γραφείο Ελλάδας, 2012, σελ. 3, «Συμβολή στο διάλογο για το μεταναστευτικό και το άσυλο», στο http://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/News/2012/positions/2012_Migration___Asylum_GR.pdf

[55] Όπ.π., σελ. 4

που δεν καταφέρνουν να κάνουν αίτηση για άσυλο απειλούνται με απέλαση στις χώρες καταγωγής τους, όπου μπορεί να κινδυνεύει η ζωή τους.[56]

Από την άλλη πλευρά, οι οικονομικοί μετανάστες προστρέχουν στη διαδικασία του ασύλου, ώστε να αποκτήσουν χαρτιά μέχρις ότου απορριφθεί το αίτημά τους, κάτι που μπορεί να διαρκέσει και χρόνια.[57]

Σαν ένα βήμα προόδου στην υπόθεση του ασύλου αναφέρεται η θέσπιση της Υπηρεσίας Ασύλου, όπως προαναφέρθηκε, με το νόμο 3907/2011, η οποία υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη. Με τον τρόπο αυτό, η ευθύνη του ασύλου δεν αποτελεί ευθύνη της αστυνομίας, αλλά ενός οργανισμού ο οποίος έχει τη δυνατότητα καθημερινής εξυπηρέτησης και μάλιστα με τη βοήθεια των σχετικών Μ.Κ.Ο. οι οποίοι επιτελούν τον ρόλο των μεταφραστών, αλλά και νομικών συμβούλων. Η πρόοδος η οποία έχει επιτευχθεί είναι η Υπηρεσία Ασύλου να έχει δεχθεί 5.577 αιτήσεις, από μετανάστες που προέρχονται από 77 χώρες. Ο χρόνος αναμονής για την λήψη απάντησης έχει, επίσης, μειωθεί στις 43 ημέρες για την απόφαση πρώτου βαθμού. Ένα ακόμα θετικό είναι η αύξηση της αναγνώρισης του ασύλου, όπου από τον Ιούνιο του 2013 έως και τον Ιανουάριο του 2014, χορηγήθηκε προσφυγικό καθεστώς στο 11,6% των αιτούντων άσυλο, ενώ άλλο ένα 5,2% έλαβε καθεστώς επικουρικής προστασίας. Ποσοτικά, ένας στους έξι αιτούντες –με κύριες χώρες προέλευσης το Αφγανιστάν, τη Συρία, το Ιράν, την Ερυθραία και το Σουδάν– έλαβε το άσυλο που δικαιούται . Οι κύριες χώρες προέλευσης των προσφύγων ήταν το Αφγανιστάν, η Συρία, το Ιράν και το Σουδάν, ενώ σχεδόν μηδενικό ποσοστό αναγνώρισης είχαν μετανάστες από την Αλβανία και τη Γεωργία. Το ποσοστό χορήγησης ασύλου για το 2012, όταν η διαδικασία ήταν ακόμα στα χέρια της ΕΛ.ΑΣ., ήταν 0,9% , ήτοι το χαμηλότερο στην Ε.Ε..[58]

Με την εξέλιξη αυτή, γεννάται η ελπίδα, η Ελλάδα, να σταματήσει να δέχεται ευρωπαϊκές καταδίκες από το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Στρασβούργου

[56] Όπ.π., σελ. 3-4
[57] Όπ.π., σελ. 4
[58]Από άρθρο του Γιάννη Παλαιολόγου στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας Καθημερινή, με τίτλο «*Βήματα Προόδου στη χορήγηση ασύλου*», 06.02.2014, στο http://www.kathimerini.gr/752339/article/epikairothta/ellada/vhmata-proodoy-sth-xorhghsh-asyloy

για ηθική βλάβη και απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση σε πρόσφυγες, κάτι που εκτός των άλλων, κοστίζει και στον προϋπολογισμό του κράτους χιλιάδες ευρώ.[59]

[59]Από άρθρο στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας Enet.gr-Ελευθεροτυπία με τίτλο «*Ελληνική Καταδίκη για τις Ελληνικές Λαμπεντούζες*», 19.12.2013, στο http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=405666

Κεφάλαιο 3ο

3. Ορισμός του εγκλήματος & της εγκληματικότητας κατά την ελληνική νομοθεσία

3.1. Εγκληματικότητα & συσχετισμός της με τη μετανάστευση

3. Ορισμός του εγκλήματος και της εγκληματικότητας κατά την ελληνική νομοθεσία

Το έγκλημα, ως έννοια, είναι ο κεντρικός άξονας του Ποινικού Δικαίου. Έγκλημα είναι κατά τον ορισμό του Ποινικού Κώδικα "*πράξη άδικη και καταλογιστή στο δράστη της, η οποία τιμωρείται από το νόμο*" (Π.Κ. άρθρο 14:5).[60] Από την ετυμηγορία της λέξης, προκύπτουν τα εξής στοιχεία: πράξη ή παράλειψη (άρα ενέργεια), άδικη (άρα αντιτιθέμενη στο νόμο) και καταλογιστή στο δράστη της. Τα εγκλήματα, ανάλογα με το βαθμό της βαρύτητάς τους, διακρίνονται σε κακουργήματα, πλημμελήματα και σε πταίσματα.[61]

Οι ποινικοί νόμοι που αναφέρονται στα εγκλήματα δίνουν μια αρκετά ακριβής περιγραφή της εικόνας των κριτηρίων αντικοινωνικής συμπεριφοράς που επικρατούν στην ομάδα.

Ο συχνότερος χαρακτηρισμός πράξεων ως εγκλημάτων από το κράτος αναφέρεται στην κοινωνία του βιομηχανικού πολιτισμού, αν και δεν αποδέχονται όλες οι ομάδες της κοινωνίας κάποιες πράξεις ως εγκλήματα. Όμως, πέρα από την κοινή αντίληψη για το τί είναι έγκλημα, ο νομικός αναγνωρίζει ως έγκλημα μόνο αυτό που εκ του νόμου ορίζεται. Στην περίπτωση αυτή, ποινή και έγκλημα είναι έννοιες αδιαχώριστες, καθώς πράξεις εκτός αυτών που ο νόμος ορίζει, δεν μπορούν να τιμωρηθούν. Περαιτέρω, ο νόμος δεν ορίζει το έγκλημα γενικολογώντας, παρά περιγράφει τα χαρακτηριστικά των συγκεκριμένων πράξεων. Στην Ελλάδα π.χ. ο νόμος τιμωρεί αυτόν που αφαιρεί από την κατοχή ενός άλλου ένα ξένο πράγμα για να το κάνει δικό του (= κλοπή, Π.Ν. 372), ή αυτόν που με βία σωματική ή ψυχολογική, εξαναγκάζει γυναίκα σε εξώγαμη συνουσία (= βιασμός Π.Ν. 336).[62]

Επειδή οι εν λόγω πράξεις που ορίζονται ως εγκλήματα είναι πολλές και η λεπτομερής περιγραφή τους ξεφεύγει από τα όρια της εν λόγω μελέτης, θα

[60] file:///C:/Users/SONY%20Vaio%20FS415M/Downloads/pd_fek106_85.pdf

[61] Π.Κ. άρθρο 18: 5-6: «*Κάθε πράξη που τιμωρείται με την ποινή του θανάτου ή της κάθειρξης είναι κακούργημα. Κάθε πράξη που τιμωρείται με φυλάκιση ή με χρηματική ποινή ή με περιορισμό σε σωφρονιστικό κατάστημα είναι πλημμέλημα. Κάθε πράξη που τιμωρείται με κράτηση ή πρόστιμο είναι πταίσμα*» στο file:///C:/Users/SONY%20Vaio%20FS415M/Downloads/pd_fek106_85.pdf

[62] Β., Ιωαννίδης, Α., Κουτσελίνης, 2002, σελ. 4, στο http://benl.primedu.uoa.gr/database1/egklima.pdf

πραγματοποιηθεί πιο συγκεκριμένα αναφορά στα εγκλήματα που στατιστικά αφορούν τους μετανάστες. Το trafficking αναφέρεται στην εμπορία ανθρώπων και είναι μια ανοιχτή πληγή για την Ευρώπη, αφού όπως είπε και η αρμόδια Ευρωπαία Επίτροπος Cecilia Malmström «*…είναι δύσκολο να φανταστεί κάποιος πως στις ελεύθερες και δημοκρατικές χώρες της Ευρώπης δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι στερούνται την ελευθερία τους και τυγχάνουν αντικείμενο εκμετάλλευσης, σαν εμπορεύματα. Αλλά αυτή είναι η θλιβερή αλήθεια και η εμπορία ανθρώπων βρίσκεται παντού γύρω μας και πιο κοντά από ό,τι πιστεύουμε. Είμαι αρκετά απογοητευμένη διότι παρά τις ανησυχητικές τάσεις μόνον λίγες χώρες έχουν εφαρμόσει την νομοθεσία κατά του trafficking και καλώ αυτές που δεν το έχουν κάνει, να σεβαστούν τις υποχρεώσεις τους».*[63] Δυστυχώς το trafficking παρουσίασε μια αύξηση της τάξεως του 18% στην Ε.Ε. την ίδια στιγμή που οι ποινικές καταδίκες των θυτών μειώθηκαν κατά 13%.[64]

Στην ελληνική Βουλή κατατέθηκε το νομοσχέδιο «Πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας του ανθρώπου και προστασία των θυμάτων αυτής» (ημερ/νία κατάθεσης: 22.08.2013), ώστε να ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία η ευρωπαική οδηγία 2011/36/Ε.Ε.. Στις 24.09.2013 το εν λόγω ψηφίσθηκε και αποτελεί πλέον νόμο του κράτους (ν. 4198/2013, ΦΕΚ 215 Α'/11.10.2013).[65]

Η νέα νομοθεσία αποσκοπεί στο να ανακόψει την ανοδική πορεία του trafficking μέσα από τις σκληρότερες ποινές στους θύτες και τους συχνότερους ελέγχους, τόσο εντός των συνόρων, όσο και διασυνοριακά. Επίσης, έτσι εξασφαλίζεται η συνεργασία με άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε. για την αντιμετώπιση του φαινομένου.

---

[63] Από άρθρο στη LawNet.gr στις 16.04.2013 με θέμα «Αυξημένα τα θύματα του trafficking στην Ευρώπη σύμφωνα με έκθεση της Κομισιόν», στο http://www.lawnet.gr/news/auximena-ta-8umata-tou-trafficking-stin-europi-sumfona-me-ek8esi-tis-komision-29456.html

[64] Οπ.π.

[65] http://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=e0f00fba-49fd-4cec-a094-36053eeb836e

3.1 Εγκληματικότητα και συσχετισμός της με τη μετανάστευση

Όπως η μετανάστευση δεν είναι ένα φαινόμενο καινούριο, έτσι δεν είναι και οι θεωρητικές προσεγγίσεις που την περιβάλλουν και τη συσχετίζουν, ή όχι με την εγκληματικότητα. Το θεωρητικό υπόδειγμα του Blau (1977) δίνει έμφαση στη μείωση της ομοιογένειας του πληθυσμού που επέρχεται με την έλευση μεταναστών.[66] Ο Blau κατατάσσει την κοινωνική διαφοροποίηση σε δύο κατηγορίες πρώτον την ετερογένεια που αφορά την πολιτισμική διαφορά (οριζόντια διάσταση) και δεύτερον την ανισότητα που αναφέρεται στην οικονομική και κοινωνική διαφορά (κάθετη ολοκλήρωση). Σε αυτό το πλαίσιο, υποστήριξε ότι υψηλά επίπεδα ανομοιογένειας ακολουθούνται από υψηλά επίπεδα συγκρούσεων στην κοινωνία, τα οποία αποτυπώνονται από υψηλά επίπεδα εγκληματικότητας. Τα εμπειρικά δεδομένα που υπάρχουν, επιβεβαιώνουν μόνο μερικώς την παραπάνω θέση, κυρίως λόγω της ασάφειας των ισχυρισμών και της δυσκολίας καταμέτρησής τους.[67]

Η κοινή γνώμη έχεις επίσης συσχετίσει, εμπειρικά, την εγκληματικότητα με τους μετανάστες, λόγω του ότι οι τελευταίοι συνδέονται κατά πολύ με τη φτώχεια. Οι μετανάστες, ως επί το πλείστον, ανήκουν στη μερίδα εκείνη του πληθυσμού της κοινωνίας που ζει σε συνθήκες έντονης φτώχειας. Επίσης, τα πιο κοινά εγκλήματα κατά του προσώπου, της ιδιοκτησίας και της περιουσίας, τείνουν να διαπράττονται περισσότερο μεταξύ των φτωχών ή/και περιθωριοποιημένων ομάδων του πληθυσμού (κατοίκων γκέτο κ.λπ.). Φυσικά, η θεώρηση ότι «η φτώχεια έλκει την εγκληματικότητα», δεν πρέπει να γενικευθεί, υπάρχει όμως ως σκέψη στο μυαλό όλων, καθώς η φτώχεια και ενίοτε η υπερβολική είναι δυνατό, υπό συνθήκες, να αλλοτροιώσει μία προσωπικότητα.

Όσον αφορά στο ζήτημα της μη νόμιμης κυρίως μετανάστευσης και της εγκληματικότητας, σύμφωνα με την Κοινωνιολόγο του Εγκλήματος Δρ. Ιωάννα Τσίγκανου, Διευθύντρια Ερευνών, του Ινστιτούτου Πολιτικής Κοινωνιολογίας, του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε.), η μη νόμιμη μετανάστευση

[66] Ι., Τσίγκανου, et all, «*Μετανάστευση και Εγκληματικότητα: Μύθοι και Πραγματικότητα*», 2009, σελ. 17, στο http://www.latsis-foundation.org/files/Meletes%202008-2009/tsiganou.pdf

[67] Όπ.π., σελ. 17

βρίσκεται στα όρια των πράξεων που έχουν κατασκευαστεί ως εγκλήματα. Επίσης η σχέση εγκληματικότητας και μετανάστευσης είναι πολυσήμαντη και χρήζει αποκωδικοποίησης όλων των πολυσύνθετων εννοιολογικών και πραγματολογικών της παραμέτρων.[68] Ως αποτέλεσμα, είναι αναγκαία μία καινοτόμος προσέγγιση από τον ευρύτερο επιστημονικό κλάδο ως προς το ζήτημα της μεθόδου διερεύνησης του φαινομένου, καθώς το εν λόγω ζήτημα είναι πολύ σημαντικό όχι μόνον σε εθνικό, αλλά και σε διεθνές επίπεδο, ενώ η σχετική υπάρχουσα βιβλιογραφία παρουσιάζεται ως επί το πλείστον ελλειπής και διάσπαρτη, και περισσότερο συσκοτίζει και δημιουργεί μύθους, παρά «ρίχνει φως» σε μία τέτοια ευαίσθητη σχέση όπως αυτή της μετανάστευσης και της εγκληματικότητας.[69]

Συχνά ο δίκαιος ή άδικος συσχετισμός της μη νόμιμης μετανάστευσης με την εγκληματικότητα από την πλευρά των Μ.Μ.Ε. κυρίως, δημιουργεί ένα αρνητικό κλίμα, για τους τελευταίους, στην κοινή γνώμη. Επιπλέον η νόμιμη μεταχείρηση των μη νόμιμων μεταναστών είναι μια δύσκολα διαχειρίσιμη περίπτωση των σύγχρονων ποινικών λογικών. Το σχετικά πρόσφατο ναυάγιο έξω από το Φαρμακονήσι, κατά το οποίο πνίγηκαν δώδεκα άτομα, όλα γυναίκες και μικρά παιδιά, αποτελεί μία επωνείδιστη περίπτωση τέτοιου είδους μεταχείρισης των μη νόμιμων μεταναστών εκ μέρους της ελληνικής πολιτείας.[70]

Συχνά, τέτοιου είδους συμπεριφορές προκύπτουν από την έλλειψη πρόληψης από την πλευρά των αρχών να διαχειριστούν τον κίνδυνο που μπορεί να προκύψει από την παράνομη μετανάστευση.

Από την άλλη πλευρά, θα ήταν άδικο να μην αναφερθεί πολύ πρόσφατο δημοσίευμα, το οποίο κάνει λόγο για εντοπισμό (134) μη νόμιμων μεταναστών στα ελληνικά ύδατα κοντά στο Φαρμακονήσι, τη Χίο, τη Σύμη και τη Λέσβο, οι οποίοι και

[68] Όπ.π., σελ. 8
[69] Όπ.π., σελ. 7-8
[70] Άρθρο της Τάνιας Μποζανίτου στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας 'Το Βήμα', 26.01.2014, με τίτλο «Ναυάγιο αξιοπιστίας της Ελλάδος στο Φαρμακονήσι», στο http://www.tovima.gr/society/article/?aid=560746

διασώθηκαν επιτυχώς από τις λιμενικές αρχές και οδηγήθηκαν στα αρμόδια κέντρα κράτησης, όπου τους παρασχέθηκαν και οι σχετικές πρώτες βοήθειες.[71]

Παρατηρώντας το μετανάστη από τη μια πλευρά, ως δράστη αδικημάτων και από την άλλη, ως ποινικό αντικείμενο (λόγω ρατσιστικών επιθέσεων κ.λπ.) και μέλος μιας μειονοτικής ομάδας, γίνεται εύκολα εντιληπτό ότι οι δυϊσμοί και οι διχοτομίες που προκύπτουν όπως το 'εμείς' και οι 'άλλοι' βρίσκουν πρόσφορο έδαφος στο εκάστοτε κοινωνικό σύνολο, όπου πάντα ελλοχεύει ο κίνδυνος να μετατραπούν σε ξενοφοβικές τάσεις και ρατσιστικές συμπεριφορές, δηλαδή ο φόβος για το διαφορετικό να μετατραπεί σε φόβο για το ξένο. Προς αποφυγή τέτοιων εξελίξεων, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέδωσε την οδηγία «Περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων, ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής τους (2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2000, περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής).[72] Η Ελλάδα, σε αντίθεση με το σύνολο σχεδόν των υπολοίπων κρατών-μελών της Ε.Ε., για μεγάλο διάστημα αδιαφορούσε για την ένταξη, έστω και μερικώς, τέτοιων οδηγιών στο εθνικό δίκαιο με αποτέλεσμα να μην λαμβάνει εγκαίρως μέτρα προστασίας για εγκλήματα κατά των μεταναστών.

Ένα ακόμη κοινωνιολογικό ρεύμα που αφορά στην παραβατικότητα είναι η Θεωρία του Διαφορικού Συγχρωτισμού (Differential Association Theory) με κύριο εκπρόσωπο τον Sutherland.[73] Το έγκλημα, σύμφωνα με τον Sutherland, είναι αποτέλεσμα μάθησης σε μια διαδικασία επικοινωνίας και κοινωνικών, προσωπικών σχέσεων, οπότε ένα άτομο εγκληματεί όταν έρχεται σε επαφή, επικοινωνεί, δηλαδή συγχρωτίζεται με εγκληματικά πρότυπα και η επαφή του αυτή έχει μεγαλύτερο βάρος από ότι η επαφή του με ορθά (μη- εγκληματικά) πρότυπα. Το άτομο, δηλαδή, πείθεται ότι πρέπει να παρανομεί.[74]

Η Θεωρία του Διαφορικού Συγχρωτισμού βρίσκει πρακτική εφαρμογή στις κοινότητες των μεταναστών εφόσον, οι μετανάστες έρχονται σε επαφή με εγκληματικά

[71] Άρθρο του/της Χρ. Παπ. στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας 'Η Εφημερίδα των Συντακτών', 03.07.2014, με τίτλο «Εντοπισμός δεκάδων μεταναστών στο Αιγαίο», http://www.efsyn.gr/?p=213793

[72] http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0043:el:HTML
[73] E., Sutherland, «Differential Association Theory», στο http://criminology.fsu.edu/crimtheory/sutherland.html
[74] Όπ.π.

στοιχεία, είτε στην προσπάθειά τους να εισέλθουν στην χώρα, είτε στην προσπάθειά τους να ανανεώσουν την άδεια παραμονής τους και τελικά σε χώρες, όπου η κοινωνική δομή ευνοεί την ύπαρξη παράνομων δικτύων.

Επίσης η ύπαρξη γκέτο δημιουργεί τις ιδανικές συνθήκες για να συχρωτιστεί ένας μετανάστης με αντικοινωνικά στοιχεία και σε περίπτωση που αυτά υπερισχύσουν να υιοθετήσει αντικοινωνική συμπεριφορά συνεχίζοντας έτσι την "εγκληματική παράδοση" μέσα στα γκέτο. Βέβαια, δεν πρέπει να παραβλέπεται και η ατομική ευθύνη του κάθε ενός ξεχωριστά, αλλά ως επί το πλείστον, ένας μετανάστης έχει λιγότερους μηχανισμούς άμυνας σε σχέση με τους γηγενείς.

Μια άλλη ενδιαφέρουσα θεωρία, είναι αυτή της ανομίας του κοινωνιολόγου Robert Merton.[75] Ο Merton στην Θεωρία της Ανομίας περιγράφει ως ανομική την κοινωνία εκείνη όπου τα νόμιμα μέσα δεν επαρκούν για την επίτευξη των στόχων από τα μέλη των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων (έτσι δεν εντάσσονται σε αυτή την κατηγορία τα εγκλήματα του λευκού κολάρου). Ο Merton ήταν ο ίδιος παιδί Ρώσων μεταναστών και με την θεωρητική του μελέτη αποτύπωσε την κατάσταση που επικρατούσε μεταξύ των μεταναστών στη δεκαετία του 1930 στην Αμερική. Παρατήρησε, στις μεταναστευτικές κοινότητες, μια ανισορροπία μεταξύ των σκοπών και των μέσων κάτι το οποίο είχε ως αποτέλεσμα την παραβατική συμπεριφορά. Το μέγεθος της ανισορροπίας εξαρτάται από την εκάστοτε κοινωνία και το κατά πόσο οι μετανάστες αποκλείονται από τους θεσμούς της νέας κοινωνίας.[76] Όταν οι νόμιμες ευκαιρίες για πρόσβαση στα νόμιμα μέσα για την επίτευξη των σκοπών είναι συγκεντρωμένες στις κυρίαρχες τάξεις τότε τα χαμηλότερα στρώματα, μεταξύ των οποίων και οι οικονομικοί μετανάστες, στρέφονται συχνότερα στις εγκληματικές πράξεις. Έμφαση δίνεται από τον Merton στον στόχο του Αμερικάνικου ονείρου που αποτελεί σημείο αναφοράς εκείνης της εποχής. Ο στόχος της οικονομικής ευημερίας προκαλεί την ένταση του ατομικισμού, ώστε η επιτυχία, ή η αποτυχία να προσλαμβάνονται ως απόρροια ατομικών χαρακτηριστικών και ενεργειών. Τα άτομα που δεν προσαρμόζονται στην κοινωνική

---

[75] Από αφιέρωμα της Ιωάννας Γουσέτη, Κοινωνιολόγου-ΜΔΕ Εγκληματολογίας-Υποψ. Δρ., Παντείου Πανεπιστημίου, με τίτλο «Robert Merton (1910-2003)», στην ηλεκτρονική σελίδα του Εργαστηρίου Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών «the art of crime» στο http://www.theartofcrime.gr/index.php?pgtp=1&aid=1310978782

[76] Όπ.π.

πραγματικότητα απορίπτοντας τα μέσα ή τους σκοπούς, ή και τα δύο, αποτελούν τα ξένα σώματα της κοινωνίας και στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με την προαναφερθείσα θεωρία, ανήκει πληθώρα μεταναστών.[77] Περαιτέρω, η θεωρία του Merton δεν ασκεί κριτική στον στόχο αυτό κάθ' εαυτό και στο κατά πόσο ο ίδιος ο στόχος γεννάει τις κοινωνικές ανισότητες, πράγμα που θα είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το πώς, αυτός ο στόχος ωθεί τους ανθρώπους στην μετανάστευση.[78]

Επίσης, οι Becker και Lemert, ανέπτυξαν την Θεωρία της Ετικέτας και του Στίγματος (γνωστή και ως Θεωρία της Κοινωνικής Αντίδρασης).[79]

Η «Θεωρία της Ετικέτας» του Becker, αναφέρει ότι ο στιγματισμός κάποιου ως εγκληματία είναι αυτός που τον οδηγεί στο έγκλημα, καθώς έγκλημα σύμφωνα με αυτή τη θεωρία είναι ένας κοινωνικά αποδοκιμασμένος τρόπος συμπεριφοράς.[80] Ουσιαστικά μεταθέτει το ενδιαφέρον από την πράξη του εγκλήματος στην κοινωνική αντίδραση που αυτό δημιουργεί και την προώθηση και εφαρμογή ρυθμιστικών κανόνων. Με θεωρητικό υπόβαθρο την αλληλεπίδραση, τίθεται μια κοινωνική ετικέτα στον εγκληματία για τον οποίο έχει κατασκευαστεί μια κοινωνική αρνητική ταυτότητα, ήτοι ουσιαστικά δίδεται η εντύπωση, πως ο εγκληματίας είναι μια κοινωνική κατασκευή.[81] Η κοινωνιολογική αυτή θεωρία βρίσκει εφαρμογή στο μεταναστευτικό ζήτημα, καθώς ο μη νόμιμος μετανάστης με την είσοδό του στην ελληνική κοινωνία, έχει ήδη προβεί σε μια "πρωτογενή παρέκκλιση", ήτοι ουσιαστικά μεταφέρει ένα στίγμα και έτσι είναι πολύ πιθανό να οδηγηθεί σε μια πραγματικά εγκληματική συμπεριφορά που ονομάζεται δευτερογενής παρέκκλιση. Βέβαια η απόδοση, ή όχι τέτοιου είδους κοινωνικών ταμπέλων, εξαρτάται από την εκάστοτε κοινωνία και από την ταξική δομή. Κατά τον Lemert, σε κάθε νέα κοινωνική αντίδραση, ο μετανάστης θα περνάει σε ένα επόμενο βήμα αποκλίνουσας συμπεριφοράς, έως ότου εισχωρήσει σε κάποια ομάδα οργανωμένου εγκλήματος. Σε αυτή την περίπτωση αναπτύσσεται μια εγκληματική σταδιοδρομία στην κοινωνία που είναι δύσκολο να αναχαιτιστεί.[82]

---

[77] Όπ.π.
[78] Όπ.π.
[79] H., Becker, «Labeling Theory», στο http://www.criminology.fsu.edu/crimtheory/becker.htm
[80] Όπ.π.
[81] Όπ.π.
[82] Όπ.π.

Πρέπει να σημειωθεί, ότι οι παραπάνω κοινωνιολογικές θεωρίες αναφέρουν μόνο μια πλευρά του προβλήματος. Στην εργασία ταύτη, καθώς δεν πραγματοποιείται κοινωνιολογική μελέτη, μόνο ως παραδείγματα, μπορεί να γίνει αναφορά σε αυτές.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα γίνει μια απόπειρα αποτύπωσης των στατιστικών στοιχείων που αναφέρονται στην εγκληματικότητα σε συσχέτιση με την μετανάστευση.

Κεφάλαιο 4ο

4. Μετανάστευση & εγκληματικότητα στην Ελλάδα και υφιστάμενη κατάσταση στην επικράτεια (στατιστικά)

4.1 Υφιστάμενη κατάσταση στην Αθήνα και στο κέντρο της Αθήνας (στατιστικά)

4.Μετανάστευση και Εγκληματικότητα στην Ελλάδα και υφιστάμενη κατάσταση στην επικράτεια (στατιστικά)

Μία σημαντική μερίδα της κοινής γνώμης στην Ελλάδα, αποδίδει στους μετανάστες την ευθύνη για την αύξηση της εγκληματικότητας στη χώρα. Χαρακτηριστικό είναι, ότι σε έρευνα που διεξήγαγε η εταιρεία VPRC, ήδη από το 2007, το 65% των ερωτηθέντων πίστευε ότι οι μετανάστες ευθύνονται για την αύξηση της εγκληματικότητας, συσχετίζοντας προφανέστατα τη μετανάστευση με την εγκληματικότητα.[83] Η εν λόγω άποψη στην προαναφερόμενη έρευνα, φαίνεται να κυριαρχεί σε όλες τις ομάδες των ερωτηθέντων-αναφορικά με το επίπεδο εκπαίδευσής τους (ήτοι με χαμηλή, μέση και υψηλή εκπαίδευση).

Τέτοιου είδους απόψεις για τη συμβολή των αλλοδαπών στην αύξηση της εγκληματικότητας στην Ελλάδα, επεκτάθηκαν και διανθίστηκαν τα επόμενα χρόνια, καθώς η οικονομική κρίση έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο στην κοινωνική παρακμή και έγινε πολύ πιο έντονη η ανάγκη το πρόβλημα να μεταφερθεί στους «ξένους», στους «άλλους», στους «μη Έλληνες», με αποτέλεσμα να εμφανιστούν μόλις το 2013, (143) περιστατικά ρατσιστικής βίας σε μετανάστες ή πρόσφυγες με το σκεπτικό ότι αυτοί είναι που κυρίως κλέβουν, βιάζουν και ασελγούν εις βάρος της ελληνικής κοινωνίας (Βλέπε Πίνακας Ι).[84] Μεγάλη ήταν και η συμβολή του κόμματος «Χρυσή Αυγή» στην αύξηση τέτοιου είδους συμπεριφορών. Στο πλαίσιο της ανάκρισης για σχετική υπόθεση, όπως, χαρακτηριστικά, περιγράφει στην κατάθεσή του ο κοινωνικός λειτουργός και μέλος της Οργάνωσης «Γιατροί του Κόσμου» κ. Αναστάσιος Υφαντής, «*…πραγματοποιούσαν επιθέσεις ακόμα και με σκύλους σε μετανάστες…αλλά και τραυμάτιζαν ανηλίκους με ρατσιστικά κίνητρα…*».[85]

---

[83] http://www.iom.gr/inst/iom/gallery/Events/MME%20&%20Stereotupa/Presentation_VPRC.pdf (Βλ. Διάγραμμα 9)

[84] Από άρθρο του Γιάννη Ελαφρού στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας «Η Καθημερινή», 03.04.2014, με τίτλο «Στο 'κόκκινο' οι ρατσιστικές επιθέσεις το 2013» στο http://www.kathimerini.gr/760994/article/epikairothta/ellada/sto-kokkino-oi-ratsistikes-epi8eseis-to-

[85] Από άρθρο της ηλεκτρονικής εφημερίδας «news 247», 28.11.2013, με τίτλο: «Συγκλονιστικές μαρτυρίες για τη Χρυσή Αυγή: Έβαζαν σκυλιά να δαγκώνουν μετανάστες», στο http://news247.gr/eidiseis/martyries_sok_gia_th_xrysh_aygh_evazan_skylia_na_dagkwnoyn_metanastes.2524885.html

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

Πηγή:Η Καθημερινή, 03.04.2014 από το άρθρο του Γιάννη Ελαφρού: Στο «κόκκινο» οι ρατσιστικές επιθέσεις το 2013» στο http://www.kathimerini.gr/760994/article/epikairothta/ellada/sto-kokkino-oi-ratsistikes-epi8eseis-to-2013

Τα στατιστικά στοιχεία των ετήσιων εκθέσεων της ΕΛ.ΑΣ. για την εγκληματικότητα στην επικράτεια κατά τα έτη 2012 και 2013,[86] όπως αναλυτικά παρουσιάζονται και στο από 14.02.2014 Δελτίο Τύπου της ΕΛ.ΑΣ.,[87] εμφανίζουν έναν

[86]http://www.hellenicpolice.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=37630&Itemid=1240&lang=
[87]http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=37630&Itemid=1240&lang=

μεγάλο αναλογικά με τον γηγενή πληθυσμό της χώρας, αριθμός μεταναστών (αλλοδαπών), οι οποίοι σχετίζονται με την εγκληματική συμπεριφορά.

Έτσι, οι μετανάστες φαίνεται να έχουν 'συμμετοχή' σε όλες τις κατηγορίες αδικημάτων, όπως ανθρωποκτονίες, απάτες, βιασμούς, λαθρεμπόριο, πλαστογραφία, διάφορα είδη κλοπών, ληστειών και διαρρήξεων και μάλιστα σε κάποιες των περιπτώσεων, περισσότερο από ότι οι ημεδαποί.

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	**2012**				
	ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ			**ΔΡΑΣΤΕΣ**	
	Τελ/να	Απόπειρες	Εξιχνιάσεις	Ημεδαποί	Αλλοδαποί
ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΕΣ	**165**	185	268	**256**	**157**
ΑΠΑΤΕΣ	**3.166**	163	1.283	1.070	113
ΑΡΧΑΙΟΚΑΠΗΛΕΙΑ	**94**	1	74	172	9
ΒΙΑΣΜΟΙ	**167**	79	162	119	69
ΕΚΒΙΑΣΕΙΣ	**204**	21	166	225	95
ΕΠΑΙΤΕΙΑ	**961**		957	93	902
ΖΩΟΚΛΟΠΗ	**868**	11	114	124	43
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΠΑΡΑΧΑΡΑΓΜΕΝΩΝ	**4.624**	5	735	616	161
ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ	**828**	5	760	**352**	**667**
Ν περί ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ	**10.249**	59	9.818	**9.515**	**3.456**
Ν περί ΟΠΛΩΝ	**4.580**	5	3.903	3.462	1.086
Ν περί ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ	**752**		735	330	513
ΠΛΑΣΤΟΓΡΑΦΙΑ	**2.958**	11	2.824	358	3.496
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	**599**	1	496	**410**	**533**

Πηγή:Στατιστικά Στοιχεία Εγκληματικότητας στην Επικράτεια για το 2012 στο http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=30634&Itemid=1149&lang=

Από τα παραπάνω στοιχεία είναι εμφανές ότι για το 2012, σε περιπτώσεις αδικημάτων όπως οι ανθρωποκτονίες (256 ημεδαποί-157 αλλοδαποί), το λαθρεμπόριο (352 ημεδαποί-667 αλλοδαποί), τα ναρκωτικά (9.515 ημεδαποί-3.456 αλλοδαποί), η πλαστογραφία (358 ημεδαποί και 3.496 αλλοδαποί), καθώς και η σεξουαλική εκμετάλλευση (410 ημεδαποί-533 αλλοδαποί), οι αλλοδαποί έχουν μία σημαντικότατη παρουσία, έναντι των γηγενών η οποία αναλογικά του πληθυσμού τους, γίνεται ακόμη πιο έντονη.

Ειδικότερα για το αδίκημα της πλαστογραφίας, όπου η παρουσία των αλλοδαπών είναι περίπου δεκαπλάσια, προφανώς εξηγείται από το γεγονός ότι οι μη νόμιμοι μετανάστες φέρουν μαζί τους πλαστά έγγραφα ταυτοποίησης, στην προσπάθειά τους να εισέλθουν παράνομα στη χώρα και γενικότερα σε ευρωπαϊκό έδαφος.

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	**2013**				
	ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ			**ΔΡΑΣΤΕΣ**	
	τελ/να	απόπειρες	εξιχνιάσεις	ημεδαποί	αλλοδαποί
ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΙΕΣ	**141**	177	283	**264**	**188**
ΑΠΑΤΕΣ	**2.860**	165	1.359	1.004	149
ΑΡΧΑΙΟΚΑΠΗΛΕΙΑ	**66**	2	62	70	19
ΒΙΑΣΜΟΙ	**149**	85	170	117	76
ΕΚΒΙΑΣΕΙΣ	**170**	14	129	162	57
ΕΠΑΙΤΕΙΑ	**2.318**		2.219	**398**	**1.953**
ΖΩΟΚΛΟΠΗ	**822**	14	108	80	47
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΠΑΡΑΧΑΡΑΓΜΕΝΩΝ	**5.796**	8	1.014	882	129
ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ	**1.365**	9	1.190	**572**	**965**
Ν περί ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ	**10.120**	12	9.758	10.146	2.734
Ν περί ΟΠΛΩΝ	**7.223**	10	6.529	6.114	950
Ν περί ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ	**544**		528	314	268
ΠΛΑΣΤΟΓΡΑΦΙΑ	**2.519**	10	2.310	**419**	**2.462**
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	**665**		656	**690**	**382**

Πηγή:Στατιστικά Στοιχεία Εγκληματικότητας στην Επικράτεια για το 2013 στο http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=30634&Itemid=1149&lang

Από τα στοιχεία της εγκληματικότητας στην Επικράτεια για το 2013, παρατηρείται ότι συνεχίζονται να τηρούνται με μικρές αυξομοιώσεις οι αναλογίες συμμετοχής των αλλοδαπών σε αδικήματα όπως: ανθρωποκτονίες (264 ημεδαποί-188 αλλοδαποί), λαθρεμπόριο (572 ημεδαποί-965 αλλοδαποί), επαιτεία (398 ημεδαποί-1.953 αλλοδαποί), πλαστογραφία (419 ημεδαποί και 2.462 αλλοδαποί), καθώς σεξουαλική εκμετάλλευση (690 ημεδαποί-382 αλλοδαποί).

Στους δύο πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζεται αναλυτικά η παρουσία των ημεδαπών – αλλοδαπών στην επικράτεια, για τα αδικήματα διαφόρων ειδών κλοπών και ληστειών για τα έτη 2012 και 2013. Πιο αναλυτικά, από τα στατιστικά στοιχεία της

ελληνικής Αστυνομίας, προκύπτει ότι: το 2012, κατεγράφησαν στην επικράτεια 12.447 ομογενείς δράστες για διαφόρων ειδών κλοπές και ληστείες, και 8.872 αλλοδαποί, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 41,62% για τους αλλοδαπούς και αντίστοιχα το 2013, κατεγράφησαν στην επικράτεια 13.023 ομογενείς δράστες για διαφόρων ειδών κλοπές και ληστείες, και 6.305 αλλοδαποί, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 32,62%. Είναι εδώ εμφανής μία μείωση της τάξης του 9% στην παρουσία αλλοδαπών.

Επίσης, το 2013[88] κατεγράφησαν στην επικράτεια 17.102 ομογενείς δράστες για διάφορα άλλα εγκλήματα όπως ανθρωποκτονίες, βιασμούς, παραχάραξη κ.λπ., και 11.300 αλλοδαποί, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 39,79% για τους αλλοδαπούς και αντίστοιχα το 2013, κατεγράφησαν στην επικράτεια 21.232 ομογενείς δράστες για εγκλήματα όπως ανθρωποκτονίες, βιασμούς, παραχάραξη κ.λπ, και 10.379 αλλοδαποί, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 32,84%. Εδώ η μείωση της συμμετοχής των αλλοδαπών στα εγκλήματα αυτής της κατηγορίας, ανέρχεται σε ποσοστό 6,95 %.

Τα παραπάνω αποτελέσματα έχουν προκύψει από επεξεργασία της συγγραφέως με πρόσθεση των αντίστοιχων κατηγοριών αδικημάτων και αναγωγή σε ποσοστά επί της 100.

[88] http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=30634&Itemid=1149&lang=

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	2012				
	ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ			ΔΡΑΣΤΕΣ	
	Τελ/να	Απόπειρες	Εξιχνιάσεις	Ημεδαποί	Αλλοδαποί
ΚΛΟΠΕΣ - ΔΙΑΡΡΗΞΕΙΣ	**87.912**	**5.288**	**16.395**	**9.545**	**7.184**
Κλοπές - Διαρρήξεις από ιχε αυτ/τα	19.664	1.769	2.403	1.082	994
Κλοπές - Διαρρήξεις ιερών ναών	601	67	239	191	50
Κλοπές - Διαρρήξεις καταστημάτων	10.252	681	3.517	2.153	1.728
Κλοπές - Διαρρήξεις λοιπές	18.420	769	4.100	3.167	1.771
Κλοπές - Διαρρήξεις οικιών	28.193	1.868	4.615	2.340	1.530
Κλοπές - Διαρρήξεις σε συγκοινωνιακά μέσα	2.427	35	301	50	306
Κλοπές με αρπαγές τσαντών	2.621	35	294	160	122
Κλοπές σε δημόσιο χώρο-μικροκλοπες	5.734	64	926	402	664
ΚΛΟΠΕΣ ΤΡΟΧΟΦΟΡΩΝ	**31.166**	**599**	**10.344**	**1.609**	**594**
Κλοπές Τροχοφόρων ΙΧΕ αυτ/των	11.145	283	3.698	436	176
Κλοπές Τροχοφόρων ΙΧΦ-Λεωφορείων	3.866	93	1.494	243	76
Κλοπές Τροχοφόρων Λοιπών οχημάτων	636	17	111	50	29
Κλοπές Τροχοφόρων Μοτοποδηλάτων	3.127	40	1.237	233	76
Κλοπές Τροχοφόρων Μοτοσυκλετών	12.392	166	3.804	643	237
ΛΗΣΤΕΙΕΣ	**5.992**	**324**	**1.950**	**1.293**	**1.094**
Ληστείες Δ.Ο.Υ.	6	1	1	1	0
Ληστείες εντός καταστημάτων	414	28	139	84	87
Ληστείες εντός οικιών	1.191	74	388	199	268
Ληστείες κινητών τηλεφώνων-μικροποσών	1.352	46	426	267	301
Ληστείες λοιπές	1.643	71	427	386	255
Ληστείες με αρπαγή τσάντας	531	28	129	78	66
Ληστείες οδηγών ταξί	91	2	25	21	13
Ληστείες πρατηρίων υγρών καυσίμων	119	10	44	21	23
Ληστείες σε ΕΛ.ΤΑ.	32	1	21	20	3
Ληστείες σε Μίνι Μάρκετ-κατ/τα ψιλικών	157	12	65	41	25
Ληστείες σε περίπτερα	91	14	44	24	7
Ληστείες σε πρακτορεία ΟΠΑΠ	56	1	5	3	2
Ληστείες σούπερ μάρκετ	200	17	98	30	22
Ληστείες ταχυδρομικών διανομέων	28	1	11	14	6
Ληστείες τραπεζών,ταχ/κών ταμιευτηρίων	75	15	112	86	14
Ληστείες χρηματαποστολών	6	3	15	17	2
Σύνολο	**125.070**	**6.211**	**28.689**	**12.447**	**8.872**

Πηγή:Στατιστικά Στοιχεία Εγκληματικότητας στην Επικράτεια για το 2012 στο http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=30634&Itemid=1149&lang (επεξεργασία συγγραφέως)

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ	2013				
	ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ			ΔΡΑΣΤΕΣ	
	Τελ/να	Απόπειρες	Εξιχνιάσεις	Ημεδαποί	Αλλοδαποί
ΚΛΟΠΕΣ - ΔΙΑΡΡΗΞΕΙΣ	**74.538**	**4.616**	**15.068**	**10.168**	**4.975**
Κλοπές - Διαρρήξεις από ιχε αυτ/τα	15.614	1.371	1.835	994	570
Κλοπές - Διαρρήξεις ιερών ναών	434	60	206	142	50
Κλοπές - Διαρρήξεις καταστημάτων	8.092	624	2.958	2.209	1.223
Κλοπές - Διαρρήξεις λοιπές	15.734	647	4.676	3.761	1.343
Κλοπές - Διαρρήξεις οικιών	25.597	1.816	4.392	2.526	1.209
Κλοπές - Διαρρήξεις σε συγκοινωνιακά μέσα	2.245	28	125	25	128
Κλοπές με αρπαγές τσαντών	1.648	20	169	90	39
Κλοπές σε δημόσιο χώρο-μικροκλοπες	5.174	50	707	421	414
ΚΛΟΠΕΣ ΤΡΟΧΟΦΟΡΩΝ	**28.801**	**543**	**8.778**	**1.539**	**434**
Κλοπές Τροχοφόρων ΙΧΕ αυτ/των	10.322	252	3.070	327	122
Κλοπές Τροχοφόρων ΙΧΦ-Λεωφορείων	3.242	57	1.133	238	27
Κλοπές Τροχοφόρων Λοιπών οχημάτων	697	6	108	40	27
Κλοπές Τροχοφόρων Μοτοποδηλάτων	3.216	33	1.142	254	73
Κλοπές Τροχοφόρων Μοτοσυκλετών	11.324	195	3.325	641	176
ΛΗΣΤΕΙΕΣ	**4.919**	**252**	**1.636**	**1.316**	**896**
Ληστείες Δ.Ο.Υ.	6	1	1	1	0
Ληστείες εντός καταστημάτων	378	19	164	103	56
Ληστείες εντός οικιών	946	48	290	221	202
Ληστείες κινητών τηλεφώνων-μικροποσών	1.264	45	416	301	257
Ληστείες λοιπές	1.322	79	398	375	238
Ληστείες με αρπαγή τσάντας	353	17	78	55	23
Ληστείες οδηγών ταξί	83	1	22	14	3
Ληστείες πρατηρίων υγρών καυσίμων	107	9	31	45	16
Ληστείες σε ΕΛ.ΤΑ.	30		11	24	9
Ληστείες σε Μίνι Μάρκετ-κατ/τα ψιλικών	109	12	50	32	19
Ληστείες σε περίπτερα	78	10	34	28	12
Ληστείες σε πρακτορεία ΟΠΑΠ	46		15	10	11
Ληστείες σούπερ μάρκετ	128	4	54	46	33
Ληστείες ταχυδρομικών διανομέων	13		2	2	0
Ληστείες τραπεζών,ταχ/κών ταμιευτηρίων	55	6	62	52	15
Ληστείες χρηματαποστολών	1	1	8	12	0
Σύνολο	**108.258**	**5.411**	**25.482**	**13.023**	**6.305**

Πηγή:Στατιστικά Στοιχεία Εγκληματικότητας στην Επικράτεια για το 2013 στο http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=30634&Itemid=1149&lang (επεξεργασία συγγραφέως)

Από την άλλη πλευρά, οι αιτίες για την εγκληματικότητα των μεταναστών είναι ένα άλλο κεφάλαιο που χρήζει περαιτέρω διερεύνησης, μιας και οι άσχημες συνθήκες διαβίωσης αυτών στις πατρίδες τους είναι κυρίως ο λόγος που τους ωθεί να μεταναστεύσουν παράνομα και να μετακυλήσουν στην παραβατικότητα λόγω οικονομικής εξαθλίωσης και των παρεπόμενων αυτής, ενώ τα συχνά περιστατικά ρατσιστικής βίας εναντίον τους, τους περιθωριοποιούν ακόμη περισσότερο.

Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης, διαδραματίζουν τα Μ.Μ.Ε., καθώς συχνά, δεν αρκούνται απλώς στην αποτύπωση και αναμετάδοση των ειδήσεων, αλλά αρέσκονται στο να διαμορφώνουν απόψεις και αντιλήψεις μέσω της συνεχούς και συχνά άκριτης εκπομπής μηνυμάτων, συμβάλλοντας επίσης και σε κάτι ακόμη πιο σημαντικό, στη δημιουργία της κουλτούρας της κοινωνίας.[89]

Τα Μ.Μ.Ε. είναι δυνατό, με την εικόνα που προσδίδουν στους μετανάστες, να συμβάλουν σημαντικά στη δημιουργία απόψεων με αποτέλεσμα την ύπαρξη πληθώρας προκαταλήψεων εις βάρους τους. Η εγκληματικότητα των μεταναστών παρουσιάζεται, συχνά, με δραματοποιημένο τρόπο ειδικότερα κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης με αποτέλεσμα να δημιουργούνται εντυπώσεις που δεν ανταποκρίνονται πάντα στην πραγματικότητα, όπως αυτό συμβαίνει άλλωστε και με άλλα σχετικά ή μη φαινόμενα.

Το φαινόμενο, ένας μη νόμιμος μετανάστης, ο οποίος απλώς εισήλθε στη χώρα χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα να εξομοιώνεται στη συνείδηση της ελληνικής κοινής γνώμης με τον κοινό παραβάτη ή εγκληματία είναι, κατά ένα μεγάλο ποσοστό, αποτέλεσμα μιας συντονισμένης ή μη προσπάθειας του τύπου, αλλά και των άλλων μέσων ενημέρωσης. Με την έντονη προβολή της παραβατικής ή εγκληματικής δραστηριότητας των αλλοδαπών χωρίς να δίνονται στοιχεία για την αντίστοιχη των γηγενών, δημιουργούνται λανθασμένες εντυπώσεις.

Αποτελεί μία ορθολογική σκέψη, ότι η Ελλάδα είναι μια μικρή, αναλογικά, σε έκταση και πληθυσμό χώρα, ώστε να μπορέσει να δεχθεί την πληθώρα μεταναστών νόμιμων και κυρίως μη νόμιμων, οι οποίοι εισέρχονται σε αυτήν, είτε για να μεταβούν σε άλλη πιο πλούσια χώρα και συχνά «παγιδεύονται» στα εδάφη της, είτε για να διαμείνουν μόνιμα σε αυτή. Δεδομένης, όμως, της οικονομικής κρίσης που ξέσπασε στη χώρα τα

[89] Μ., Σεραφετινίδου, 1995, σελ. 366

τελευταία χρόνια, παρουσιάστηκαν αρκετές υπερβολές, αλλά και ανακρίβειες, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η κα Χριστίνα Πάντζου στο άρθρο της για την 'Υπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες[90] «*…από τον Απρίλιο του 2012 έγιναν κυβερνητικές δηλώσεις, όπως «να εξουδετερώσουμε τη βόμβα του μεταναστευτικού» ή «η Ελλάδα δεν θα είναι η χώρα όπου μπαίνει όποιος θέλει και εγκληματεί σε συνεργασία με άλλους εγκληματίες», επίσης «το κέντρο της Αθήνας δεν υπάρχει πια, έχει παραδοθεί στους μετανάστες, στην ανομία και το έγκλημα» και ακολούθησαν ειδησεογραφικοί τίτλοι όπως: «Ληστείες μετά φόνου για λίγα ευρώ», «Παραδομένη στο έγκλημα η ελληνική κοινωνία – Κάθε δύο ημέρες μία ανθρωποκτονία», «Κακοποιοί αλωνίζουν – στο κόκκινο η εγκληματικότητα», «Πώς θα καθαρίσει το κέντρο – Η μεγαλύτερη σκούπα που έγινε ποτέ στην χώρα», «Εγκληματικότητα: κώδικας αυτοπροστασίας στο κέντρο», «Γκέτο για Έλληνες πέντε γειτονιές των Αθηνών – Οι κάτοικοι καταγγέλλουν υψηλή συγκέντρωση αλλοδαπών και αυξημένη εγκληματικότητα», «Εκκλησίες με Security Guard: ομάδες κακοποιών αλλοδαπών –κι όχι μόνο– δημιουργούν σκηνικό τρόμου για τους πιστούς, κλέβουν και εκβιάζουν». Κάποιες φορές τα εν λόγω άρθρα δεν περιείχαν στατιστικά στοιχεία, αλλά «αστυνομικές πηγές», ενώ σε άλλες περιπτώσεις τα στατιστικά που παρουσιάζονταν ήταν παραπλανητικά καθώς αναφέρονταν σε συγκεκριμένο τύπο εγκλημάτων ενώ το άρθρο αναφερόταν γενικότερα στο φαινόμενο της εγκληματικότητας*».[91]

Τα προαναφερθέντα, καθώς και η συχνή χρήση όρων, όπως «λαθρομετανάστης», που εμπεριέχουν αρνητική έννοια, μπορεί να οδηγήσουν σε ένταση της κοινωνικής ανασφάλειας και τελικά στη μετάβαση αυταρχικότερων μορφών αντιμετώπισης του εγκλήματος με αποτέλεσμα να καταπατούνται τα ανθρώπινα δικαιώματα.[92] Όταν η κοινωνία βλέπει τα πράγματα μέσα από έναν παραμορφωτικό φακό, τότε δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τα προβλήματά της με ψυχραιμία και δυστυχώς αυτό συνέβη κατά πολύ στα ελληνικά Μ.Μ.Ε..

---

[90] Από άρθρο της Χριστίνας Πάντζου, 08.10.2013, με τίτλο: «Η χαμένη νηφαλιότητα: Οι 'λαθραίοι' και η εγκληματικότητα ως συνώνυμο της μετανάστευσης», στο http://www.unhcr.gr/1againstracism/

[91] Όπ.π.

[92] Φ., Κουντούρη, Έρευνα Μελέτη, «Ο Μετανάστης στον Ελληνικό Τύπο 1950-2005. Η περίπτωση της Εφημερίδας 'ΤΑ ΝΕΑ'», Κείμενα εργασίας, 2008/15, σελ. 46-48, στο http://www.ekke.gr/publications/wp/wp15.pdf

Μια άλλη πολύ σημαντική κατηγορία εγκλήματος είναι το οργανωμένο έγκλημα. Σε αυτό το κομμάτι αναφέρεται η εμπορία και σωματεμπορία ανθρώπων (γνωστές διεθνώς και ως trafficking). Όπως θα διαπιστωθεί, από τα στατιστικά που θα παρατεθούν ακολούθως, οι μετανάστες εκπροσωπούνται και σαν θύτες και σαν θύματα.

Η μελέτη του ΚΕΔΕ που πραγματοποιήθηκε από τον επ. καθηγητή του Παντείου Πανεπιστημίου, κ. Γρηγόρη Λάζο για τη «Διεθνική σωματεμπορία και εξαναγκαστική πορνεία στην Ελλάδα του 2002» (με τη συνεργασία της κας Μαρίας Ζάννη), έδειξε ότι ένας πολύ μεγάλος αριθμός γυναικών υπήρξαν θύματα της καταναγκαστικής πορνείας στην Ελλάδα που άνθισε κατά τη δεκαετία του 1990 (γνωρίζοντας τη δυναμικότερη σε σύγκριση με όλους τους τομείς της οικονομίας στην Ελλάδα, αύξηση, από το 1990 έως το 1997). Τα θύματα προέρχοντας από Ρωσία, Ουκρανία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Λευκορωσία, Γεωργία, Καζακστάν, Μολδαβία, Σερβία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Δημοκρατία της Τσεχίας καθώς και από τη Βόρειο Αφρική και την Ασία. Από το 1998 έως το 2000, ευτυχώς η εξαναγκαστική πορνεία έδειξε τα πρώτα σημεία πτωτικής τάσης, και εμφανίστηκαν οι πρώτες μειώσεις του πληθυσμού των εξαναγκαστικά εκδιδομένων γυναικών.[93] Οι μειώσεις αποδόθηκαν από τον ερευνητή σε πιθανόν «*εσωτερικές αναδιαρθρώσεις εξορθολογισμού του τρόπου διαχείρισης των γυναικών από τους διεθνοσωματεμπόρους*».[94]

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της ΕΛ.ΑΣ. για το 2004 (η οποία εκδόθηκε τον Μάϊο του 2005) αναφορικά με το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα, ερευνήθηκαν 178 υποθέσεις που πληρούσαν τις συνθήκες για οργανωμένο έγκλημα. Οι περισσότερες οργανώσεις οργανωμένου εγκλήματος δεν έχουν δομή μεγάλων και διεθνών οργανώσεων, ούτε την ευκολία να στρατολογούν εύκολα νέα μέλη ώστε να καλύπτονται αποτελεσματικά τα κενά που προκύπτουν. Ως αποτέλεσμα, οι οργανώσεις αυτές διαλύονται εύκολα και δεν επιτυγχάνουν μεγάλη διάρκεια στη δράση τους. Ως αιτίες διάσπασης, αναφέρονται, είτε εξωτερικοί παράγοντες, όπως δράση διωκτικών μηχανισμών, ή αλλαγή στο περιβάλλον δράσης, είτε εσωτερικοί, όπως απώλεια μελών ή συγκρούσεις. Το ενδιαφέρον για την εν λόγω μελέτη είναι, ότι στην έκθεση σημειώνεται

[93] Γ., Λάζος, Μελέτη του ΚΕΔΕ για τη «Διεθνική σωματεμπορία και εξαναγκαστική πορνεία στην Ελλάδα του 2002» (συνεργασία: Μαρία Ζάννη), 2002, σελ. 9, στο http://www.kede.org/userfiles/file/traffic.pdf

[94] Όπ.π.

πως εξαίρεση από τα παραπάνω χαρακτηριστικά αποτελούν οι Αλβανικές εγκληματικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στο χώρο των ναρκωτικών, στις ληστείες και στις κλοπές, οι Τουρκικές, Ιρακινές, Κινέζικες και Πακιστανικές που δραστηριοποιούνται στην παράνομη μετανάστευση, οι Βουλγαρικές που δραστηριοποιούνται στην παραχάραξη και πλαστογραφία, οι Ουκρανικές και Ρώσικες στο λαθρεμπόριο τσιγάρων και οι Ρουμανικές στο εμπόριο ανθρώπων και στις κλοπές.[95]

Μελετώντας, αντίστοιχα, την έκθεση της ελληνικής αστυνομίας για το έτος 2011 (η οποία εκδόθηκε τον Μάρτιο του 2013), διαπιστώνεται, ότι οι παραπάνω εγκληματικές οργανώσεις έχουν ισχυροποιηθεί στο χώρο και έχουν επεκτείνει τις δραστηριότητές τους. Η γεωπολιτική θέση της Ελλάδας, μεταξύ άλλων, ευνοεί και την ύπαρξη του οργανωμένου εγκλήματος. Η Ελλάδα αποτελεί χώρα διέλευσης ναρκωτικών μέσω των χερσαίων και θαλάσσιων συνόρων της, αλλά και των διεθνών αεροδρομίων. Έτσι, το 2011 εντοπίστηκαν 64 εγκληματικές ομάδες με 341 μέλη που διακινούσαν ναρκωτικά.[96] Αυτές οι ομάδες κατηγοριοποιούνται ως εξής :

- Ομάδες Ελλήνων και Αλβανών που εξάγουν κάνναβη από την Ελλάδα προς χώρες της Δυτικής Ευρώπης, με χώρα προέλευσης της κάνναβης την Αλβανία
- Εγχώριες ομάδες που καλλιεργούν κάνναβη
- Εγκληματικές ομάδες που διακινούν ηρωίνη και αποτελούνται κυρίως από Τούρκους, Βούλγαρους και Αλβανούς. Οι Τούρκοι μεταφέρουν την ηρωίνη από το Αφγανιστάν (χώρα παραγωγής) και οι Βούλγαροι και οι Αλβανοί αναλαμβάνουν τη διακίνησή της μέσω των ελληνοτουρκικών συνόρων .
- Τέλος, υπάρχουν ομάδες που αναλαμβάνουν την εισαγωγή από την Λατινική Αμερική και τη διακίνηση κοκαΐνης. Σε αυτές τις ομάδες συμμετέχουν, τόσο αλλοδαποί, όσο και ημεδαποί.

[95] Ετήσια Έκθεση της Ελληνικής Αστυνομίας για το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα, έτους 2004, σελ. 4-6, στο http://www.astynomia.gr/images/stories/STATS/Attachment14438_ekthesi_2004.pdf

[96] Ετήσια Έκθεση της Ελληνικής Αστυνομίας για το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα, έτους 2011, σελ. 17-20, στο http://www.astynomia.gr/images/stories/2011/statistics2011/ekthesi_organwmenou_egklhmatos_2011.pdf

Η ίδια κατάσταση διαπιστώνεται και στο οργανωμένο έγκλημα που αφορά στις κλοπές και ληστείες. Τα μέλη των 127 εγκληματικών ομάδων που εντοπίστηκαν το 2011 προέρχονται, κυρίως, από την Αλβανία και την Ελλάδα και σε μικρότερο ποσοστό από χώρες όπως: Γεωργία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Πακιστάν, Αφγανιστάν και Αλγερία.[97]

4.1. Υφιστάμενη κατάσταση στην Αθήνα και στο κέντρο της Αθήνας (στατιστικά)

Όπως παρουσιάσθηκε και στο προηγούμενο μέρος, είναι ευρέως αποδεκτό, ότι οι αλλοδαποί με τον ένα, ή τον άλλο τρόπο επηρέασαν την εγκληματικότητα στην επικράτεια, τουλάχιστον και κυρίως όσον αφορά, στα εγκλήματα κατά της περιουσίας και της ιδιοκτησίας.

Το φαινόμενο της εγκληματικότητας στην Αττική, βάσει των στοιχείων της ΕΛ.ΑΣ. παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα για τα έτη 2012-2013 (Βλέπε Πίνακας ΙΙ).

Πίνακας ΙΙ

Όλα τα αδικήματα	**2012**	**2013**	**Μεταβολή % 2012-2013**
Ανθρωποκτονίες, απάτες, βιασμοί, αρχαιοκαπηλεία λαθρεμπόριο,ναρκωτικά, όπλα, κλοπές, ληστείες, πλαστογραφία, σεξουαλική εκμετάλλευση κ.λπ. από στοιχεία της ΓΑΔΑ Αττικής	82.860	71.256	Μείωση 14%
Ανθρωποκτονίες, απάτες, βιασμοί, αρχαιοκαπηλεία λαθρεμπόριο,ναρκωτικά, όπλα, κλοπές, ληστείες, πλαστογραφία, σεξουαλική εκμετάλλευση κ.λπ. από στοιχεία της Επικράτειας	155.285	143.016	Μείωση 8%

Πηγή: Επίσημο site της Ελληνικής Αστυνομίας, Στατιστικά Στοιχεία 2012-2013 από ΓΑΔΑ Αττικής και Επικράτεια στο http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=30634&Itemid=1149&lang= και ύστερα από επεξεργασία της συγγραφέως

[97] Όπ.π., σελ. 23-24

Ενδεικτικά παρουσιάζεται στον Πίνακα ΙΙ η μεταβολή που επήλθε κατά τις χρονιές 2012-2013, τόσο από τα στοιχεία του τομέα Περιφέρειας Αττικής όπου ανήκει η Αθήνα και επομένως και το κέντρο αυτής, όσο και από τα στοιχεία της Επικράτειας. Παρατηρείται ότι από το 2012 στο 2013, επήλθε μία μείωση της τάξης του 14% για την εγκληματικότητα της Περιφέρειας Αττικής και αντίστοιχα μία μείωση της τάξης του 8% για όλη την Επικράτεια. Δηλαδή, η εγκληματικότητα της περιφέρειας Αττικής όπου ανήκει η πρωτεύουσα, μειώθηκε σχεδόν δύο φορές περισσότερο από ότι στην υπόλοιπη χώρα. Το αυτό επιβεβαιώνεται και από τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας και συγκεκριμένα από τις απαντήσεις στην 18^{η} ερώτηση για την μείωση της εγκληματικότητας στο κέντρο της Αθήνας, όπου το 45,45% των απαντήσεων απάντησαν ότι μειώθηκε πολύ και το 54,55% αυτών απολύτως (Βλ. Κεφάλαιο 6, Διάγραμμα Χ).

Επίσης από επεξεργασία των στοιχείων από τη συγγραφέα, προκύπτει ότι για το 2012 το 53,36% της εγκληματικότητας της επικράτειας συγκεντρώνεται στην Αττική και αντίστοιχα για το 2013, το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 49,82%. Σημειώνεται ότι από τα παραπάνω επίσημα στοιχεία για την Περιφέρεια Αττικής, δεν υπάρχει αναλυτική αναφορά για το πόσα από τα εγκλήματα έγιναν από μετανάστες και πόσα από ημεδαπούς.

Λόγω, του ότι οι μετανάστες παρουσιάζουν μια γενική τάση για υπερεκπροσώπησή τους στην περιφέρεια Αττικής και ειδικότερα στις πιο υποβαθμισμένες περιοχές της, όπως στο κέντρο της Αθήνας, θα γίνει μία απόπειρα αποτύπωσης της επικρατούσας κατάστασης στο κέντρο της πρωτεύουσας, που είναι και το βασικό ζητούμενο της παρούσας εργασίας.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η μελέτη που παρουσίασαν στις Βρυξέλες και στην αρμόδια Επίτροπο Εσωτερικών Υποθέσεων, η Κίνηση Πολιτών για το Κέντρο της Αθήνας (ΚΙ.ΠΟ.Κ.Α.). Χαρακτηριστικά, τα στατιστικά δείχνουν μια αύξηση της εγκληματικότητας στο κέντρο της Αθήνας και σύμφωνα με την αξιολόγηση της εταιρείας Mercer για το 2011, η Αθήνα «έπεσε» κατά οκτώ θέσεις στην κατάταξη με βάση την ασφάλεια και την ποιότητα ζωής, με αποτέλεσμα να κατέχει κατά το

μελετούμενο διάστημα, τη χαμηλότερη θέση ανάμεσα στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες (83η ανάμεσα στις 221 πόλεις του καταλόγου).[98]

Ως αποτέλεσμα, βεβαίως, μειώθηκε και η οικονομική δραστηριότητα στο κέντρο της Αθήνας, οπότε αυτό λειτούργησε σαν φαύλος κύκλος για την αύξηση της εγκληματικότητας εφόσον το δεύτερο αποτέλεσε αιτία για μία επιπλέον υποτίμηση των περιοχών του κέντρου της Αθήνας.[99]

Τα στοιχεία του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (Ι.Τ.Ε.Π.) έδειξαν, ότι κατά το 2011, παρατηρήθηκε μία μείωση της οικονομικής δραστηριότητας του κέντρου της Αθήνας, κατά 28% σε σύγκριση με το 2010 (όταν είχε ήδη μειωθεί κατά 25% από το 2009), και τα ποσοτικά στοιχεία πιο συγκεκριμένα είναι τα ακόλουθα:

- 1ο τρίμηνο του 2009: τζίρος 209,5 εκατ. ευρώ
- 1ο τρίμηνο του 2010: τζίρος 156,1 εκατ. ευρώ
- 1ο τρίμηνο του 2011: 112,4 εκατ. ευρώ

Στην υπόλοιπη Αττική, η οικονομική δραστηριότητα περιορίστηκε, αλλά σαφώς λιγότερο: κατά 11,1% το 2010 και κατά 7,1% το 2011.[100]

Η ΚΙ.ΠΟ.ΚΑ παρουσίασε, επίσης, στην Επίτροπο το πρόβλημα της συνεχιζόμενης μεγάλης εισόδου λαθρομεταναστών στη χώρα με πολύ υψηλούς ρυθμούς, οι οποίοι αγγίζουν ποσοστιαίως το 60% του συνολικού αριθμού των λαθρομεταναστών και αιτούντων πολιτικό άσυλο που διέρχονται από τα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επισημαίνοντας ότι μεγάλο μέρος αυτής της μεταναστευτικής ροής καταλήγει στο κέντρο της Αθήνας.[101]

Περαιτέρω, οι εκάστοτε επιχειρήσεις της ΕΛ.ΑΣ. «Ξένιος Δίας», έχουν σαν σκοπό να ξεκαθαρίσουν το τοπίο στο κέντρο της Αθήνας. Παρά τις όποιες σκληρότητες κατά

---

[98]Δημοσίευμα στο ηλεκτρονικό site ανεξάρτητης ενημέρωσης tvxs, 07.12.2011, στο http://tvxs.gr/news/ellada/sos-stin-athina-polydiastati-apeili-apo-egklima

[99] Όπ.π.

[100] Όπ.π.

[101] Όπ.π.

καιρούς αναφέρονται, που είτε πραγματικά διαπράττονται, είτε μεγιστοποιημένα παρουσιάζονται μέσω των Μ.Μ.Ε., τα ευρήματα σε μερικές περιπτώσεις είναι ενδεικτικά της κατάστασης. Έτσι, τον Απρίλιο του 2014, σε σχετική επιχείρηση της ΕΛ.ΑΣ. συνελλήφθησαν (37) άτομα εκ των οποίων (24) αλλοδαποί για παράβαση του νόμου περί αλλοδαπών, δύο αλλοδαποί για λαθρεμπόριο, επτά αλλοδαποί και ένας ημεδαπός για παρεμπόριο, ένας ημεδαπός για παράβαση του νόμου «περί παιγνίων», μία ημεδαπή για παράβαση του νόμου «περί ασέμνων» και ένας αλλοδαπός για πλαστογραφία. Επίσης κατασχέθηκαν, (3.270) πακέτα λαθραία τσιγάρα, (4.210) τεμάχια προϊόντων παρεμπορίου (γυαλιά ηλίου, είδη ρουχισμού, κλεψίτυποι δίσκοι ήχου και εικόνας κ.λπ.) και δέκα παιγνιομηχανήματα (φρουτάκια).[102]

Τέλος, επισημαίνεται ότι έγκυρα και ακριβή στατιστικά στοιχεία που να συνδέουν τους μετανάστες με την εγκληματικότητα του κέντρου της Αθήνας, δεν ήταν εύκολο να εντοπισθούν.

[102] Από άρθρο της ηλεκτρονικής εφημερίδας «newsbomb.gr», 25.04.2014, με τίτλο: ««Ξένιος Ζευς»: 37 συλλήψεις από την χθεσινή επιχειρήση στο κέντρο», στο http://www.newsbomb.gr/koinwnia/story/437383/xenios-zeys-37-syllipseis-apo-tin-hthesini-epiheirisi-sto-kentro#ixzz33cEhSwWG

Κεφάλαιο 5^{ο}

5. Μετανάστευση & εγκληματικότητα στην Αθήνα

5.1 Περιγραφή του προβλήματος στο κέντρο της Αθήνας

5.2 Επιπτώσεις και γενικά αποτελέσματα

5. Μετανάστευση και εγκληματικότητα στην Αθήνα

Σε μια προσπάθεια καταγραφής της διαδρομής αστικοποίησης της Αθήνας στα σύγχρονα χρόνια, η κα Ζαραφωνίτου, διακρίνει τις εξής περιόδους: [103]

- Ανακήρυξη της Αθήνας πρωτεύουσας του σύγχρονου ελληνικού κράτους (1834)
- Επαναπατρισμός των προσφύγων της Μ. Ασίας (1922)
- Εσωτερική μετανάστευση 1950-1980 (με έμφαση στη δεκαετία 1960-70)
- 1ο μαζικό ρεύμα εισόδου μεταναστών (δεκαετία του 1990) κυρίως από περιοχές των Βαλκανίων και χώρες της Πρώην Σοβιετικής Ένωσης
- 2ο μαζικό ρεύμα εισόδου μεταναστών και προσφύγων (2005-σήμερα), κυρίως από χώρες της Ασίας και της Αφρικής

Σημειώνεται, ότι το δεύτερο κύμα μετανάστευσης, είναι αρκετά ετερογενές και συνέπεσε με την παγκόσμια οικονομική κρίση. Στο πλαίσιο αυτό η εγκληματικότητα αυξήθηκε και οι κάτοικοι ένιωσαν έντονο το συναίσθημα της ανασφάλειας για την καινούρια τροπή της κοινωνικής τους ζωής. Πολλές φορές αυτό εκφράστηκε και με έντονη δυσαρέσκεια για την υποβάθμιση της ζωής τους αλλά και τον ανεπαρκή, κατά την άποψή τους, ρόλο της αστυνομίας.[104] Αυτό το συναίσθημα, αν και σε πολλές περιπτώσεις έγινε προιόν εκμετάλευσης από τα Μ.Μ.Ε., ή ακόμα και από συγκεκριμένους πολιτικούς χώρους, είχε, όμως, κάποια ρεαλιστική βάση. Τα στοιχεία της ΕΛ.ΑΣ.[105] δείχνουν ότι κατά το διάστημα 2000-2009, ο δείκτης εγκληματικότητας (αναλογία στους 100.000

---

[103] Από άρθρο της κας Χριστίνας Ζαραφωνίτου, Καθηγήτριας Εγκληματολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου με τίτλο «Προτάσεις για την αντιμετώπιση των συναφών με την εγκληματικότητα και την ανασφάλεια προβλημάτων στο κέντρο της Αθήνας», στην ηλεκτρονική σελίδα του Εργαστηρίου Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών «the art of crime», (τεύχος 20, Νοέμβριος 2011), στο http://www.theartofcrime.gr/index.php?pgtp=1&aid=1322910947

[104] Όπ.π.

[105] Όπ.π. Βλέπε υποσημείωση 1: http://www.astynomia.gr/images/stories/2010/310110stats_egklh_2009.pdf

κατοίκους) παρουσίασε σαφείς αυξητικές τάσεις και ιδιαιτέρα στις παρακάτω κατηγορίες:[106]

Απάτες από 7,00 σε 12,41
Επαιτεία από 4,66 σε 11,43
Κλοπές -Διαρρήξεις από 421,68 σε 662,69
Ληστείες από 14,42 σε 42,94
Ναρκωτικά από 70,34 σε 112,61
Νόμος περί όπλων απο 16,69 σε 31,94
Πλαστογραφία από 16,29 σε 69,48
Σεξουαλική Εκμετάλλευση από 2,48 σε 5,90

Η ανασφάλεια και το αίσθημα απαξίωσης που διαμορφώθηκε στις καρδιές μεγάλους μέρους των κατοίκων της Αθήνας και ειδικά του κέντρου, σχετίζεται με μια σειρά από παραμέτρους υποβάθμισης της ποιότητας ζωής των κατοίκων στη καθημερινή τους ζωή, όπως: η περιβαλλοντική υποβάθμιση (εγκαταλελειμμένα κτίρια, απορρίμματα στους δρόμους, κακός φωτισμός κ.α.), οι μεγάλες διαστάσεις των προβλημάτων που σχετίζονται με ναρκωτικά, το trafficking και η παράνομη πορνεία, η κάμψη του εμπορίου και η εγκληματικότητα του δρόμου (επιθέσεις, κλοπές προσωπικών αντικειμένων και τσαντών, τραυματισμοί, απειλές και εκφοβισμοί).[107]

Από τα στατιστικά στοιχεία που παρατέθηκαν πιο πάνω καθώς και στα προηγούμενα υποκεφάλαια, γίνεται κατανοητό ότι οι μετανάστες ευθύνονται για ένα μόνο κομμάτι των ζητημάτων που σχετίζονται με την εγκληματικότητα στο κέντρο της Αθήνας, αν μελετήσει κανείς τα προβλήματα που εντοπίζονται στο τρίγωνο μεταξύ της πλατείας Κοτζιά, Θεάτρου και Αγίου Κωνσταντίνου και που επεκτείνονται και στην οδό

[106] Όπ.π.
[107] Όπ.π.

Πατησίων, Γ' Σεπτεμβρίου και ακόμα και στις μέχρι πρόσφατα μεσοαστικές συνοικίες της Πλατείας Βικτωρίας, Πλατείας Αμερικής και Κυψέλη.[108]

Σε μια προσπάθεια χαρτογράφησης των προβλημάτων των προαναφερόμενων περιοχών του Κέντρου της Αθήνας, διαπιστώθηκε, ότι τα προβλήματα αυτά εκδηλώνονται σωρευτικά, συνοδεύονται από εγκατάλειψη των περιοχών από τους παραδοσιακούς κατοίκους τους και συνοδεύονται από εγκατάσταση πολύ χαμηλού κοινωνικού και οικονομικού στάτους του νεοεισερχόμενου μεταναστευτικού πληθυσμού.[109]

Επίσης, οι περιοχές, κατοικούνται από ετερογενή και μη μόνιμο πληθυσμό, χαρακτηρίζονται από μονολειτουργικό χαρακτήρα κοινωνικών δραστηριοτήτων (εμπόριο, διασκέδαση, υπηρεσίες), ασκείται σε αυτές, επιλεκτικά ο επίσημος κοινωνικός έλεγχος (εγκλήματος, παρεμπορίου, παράνομης πορνείας, παράνομης μετανάστευσης παράνομων εκμισθώσεων κ.λπ.) και υπάρχουν έντονα σημάδια φτώχειας και υποβάθμισης. Ένα άλλο χαρακτηριστικό αυτών των περιοχών είναι, ότι υπήρξαν αρκετές μη νόμιμες μορφές ελέγχου στην περιοχή και παράλληλα υπήρχαν συγκρούσεις μεταξύ των εγκατεστημένων ομάδων. Όλα τα παραπάνω συνετέλεσαν σε ένα σκηνικό κοινωνικής αποσύνθεσης.[110]

5.1 Περιγραφή του προβλήματος στο Κέντρο της Αθήνας

Για την περιγραφή του προβλήματος στο κέντρο της Αθήνας, θα ήταν χρήσιμο να εξετασθεί, εάν το ίδιο το κέντρο της πρωτεύουσας, ή έστω κάποια σημεία του, αποτέλεσαν ή αποτελούν γκέτο. Με βάσει σχετική μελέτη της κας Ζαραφωνίτου, για να διαπιστωθεί εάν οι συγκεκριμένες περιοχές αποτελούν, ή όχι γκέτο έγινε μια αναλυτική

[108] Όπ.π.
[109] Όπ.π.
[110] Όπ.π.

σύγκριση των χαρακτηριστικών τους με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που παρουσιάζουν τα γκέτο σύμφωνα με τα διεθνή κριτήρια.[111]

Η εμπειρική διερεύνηση για την ύπαρξη ή μη, γκέτο στο κέντρο της Αθήνας έγινε από την ερευνήτρια, χρησιμοποιώντας μεθόδους επιτόπιας παρατήρησης και χαρτογράφησης της περιοχής διερεύνησης, ύστερα από διανομή και συμπλήρωση ερωτηματολογίων σε Έλληνες καταστηματάρχες και κατοίκους και σε τρίτο στάδιο πραγματοποιήθηκε μια τυπολογική ανάλυση των χαρακτηριστικών των περιοχών για να διαπιστωθεί, κατά πόσο οι εξεταζόμενες περιοχές πληρούσαν τα επιστημονικά χαρακτηριστικά του γκέτο.[112]

Από την επιτόπια παρατήρηση, στις Πλατείες Κοτζιά και Θεάτρου, στην πλατεία Αγίου Κωνσταντίνου και στην Πλατεία Βάθης, διαπιστώθηκε ότι εν γένει, υπάρχει κατά τις πρωινές και μεσημεριανές ώρες μια συγκέντρωση αρκετών ντόπιων όπως και αλλοδαπών. Δηλαδή τα σημεία αυτά "δεν αποτελούν αστική περιοχή όπου ζει απομονωμένη μια μειονότητα "(ορισμός για την έννοια του γκέτο).[113]

Στις απαντήσεις από ερωτηματολόγια, η εικόνα αλλάζει γιατί αποτυπώνεται, ότι ένα μεγάλο ποσοστό ερωτηθέντων έχει υπάρξει θύμα, με τα υψηλότερα ποσοστά να αναφέρονται στην πλατεία Κοτζιά όπου το 80% δήλωσε, ότι έχει «πέσει» θύμα κάποιας εγκληματικής πράξης. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός, ότι οι ερωτηθέντες κάτοικοι της Αγίου Κωνσταντίνου, δείχνουν μεγαλύτερη ανασφάλεια από τους κατοίκους και καταστηματάρχες στην πλατεία Κοτζιά οι οποίοι ανέφεραν μεγαλύτερη θυματοποίηση. Επίσης, εκφράζουν την άποψη, ότι η αστυνομία αδιαφορεί και ότι η πρόσβαση στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης στις περιπτώσεις παραστατικότητας είναι ιδιαιτέρα δύσκολη και χρονοβόρα λόγω της έντονης γραφειοκρατία.[114]

Από την ίδια μελέτη της κας Ζαραφωνίτου, ακολουθεί Πίνακας ο οποίος συγκεντρώνει όλα τα τυπολογικά χαρακτηριστικά για την ύπαρξη, ή όχι, γκέτο στο κέντρο της Αθήνας.

---

[111] Χ., Ζαραφωνίτου, «*Υπάρχουν "ghettos" στο κέντρο της Αθήνας; Μια εγκληματολογική αναδόμηση των κοινωνικών αναπαραστάσεων των κατοίκων της περιοχής*» Εγκληματολογία 2/2012, Έτος 2ο, σελ. 15-16 στο http://criminology.panteion.gr/attachments/article/171/MEL_ZARAFONITOY.indd.pdf

[112] Όπ.π., σελ. 18-21

[113] Όπ.π., σελ. 20-21

[114] Όπ.π., σελ. 20

Ο Πίνακας συγκεντρώνει όλα τα τυπολογικά χαρακτηριστικά

για την ύπαρξη, ή όχι, γκέτο στο κέντρο της Αθήνας

	Πλατεία Θεάτρου	Πλατεία Κοτζιά	Πλατεία Αγ. Κωνσταντίνου	Πλατεία Βάθης	Πλατεία Αγ. Βικτωρίας
Υπερπληθυσμός μιας εθνικής μειονότητας	~	~	~	~	~
Διαχωρισμός	~	~	~	~	~
Κοινωνική αποδιοργάνωση	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
Αντιμετώπιση μειονοτικής ομάδας ως κατώτερης	-	-	-	-	-
Απουσία κρατικής παρέμβασης (άμεσα ή έμμεσα)	+	+	+	+	+

Πηγή: Χ., Ζαραφωνίτου, Εγκληματολογία 2/2012, σελ. 26 στο

http://criminology.panteion.gr/attachments/article/171/MEL_ZARAFONITOY.indd.pdf

Επεξήγηση Συμβόλων
~ = Επαληθεύεται μερικά
+/- = περισσότερο ή λιγότερο
+ = ναι
- = όχι

Διαπιστώνεται, ότι τα προαπαιτούμενα, άλλοτε επαληθεύονται και άλλοτε όχι. Στο κέντρο της Αθήνας παρατηρείται αναμφισβήτητα υψηλή συγκέντρωση αλλοδαπών, χωρίς ωστόσο να υφίσταται η κυριαρχία μιας μόνο μειονοτικής ομάδας. Αυτό δεν είναι κάτι καινούριο και όχι απαραίτητα κάτι αρνητικό. Σε μελέτη που έγινε κατά το διάστημα 1995-2001 από τους κ.κ. Αρβανιτίδη και Σκούρα για τη χωροθέτηση των μεταναστών στο κέντρο της Αθήνας διαπιστώθηκε, ότι οι μετανάστες είχαν ήδη από τη δεκαετία του '90 την τάση να κατοικούν στο κέντρο, αλλά και άλλες υποβαθμισμένες περιοχές, με τους μετανάστες Αλβανικής καταγωγής να παρουσιάζουν τάσεις μετεγκατάστασης, αλλά ενίοτε να παρεμβαίνουν και άλλα οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα, όπως ότι οι μετανάστες από τις Φιλιππίνες κατοικούσαν στα Βόρεια Προάστια για λόγους εργασίας. Πάντως η τάση των μεταναστών να κατοικεί στο κέντρο της πόλης είναι μία διεθνής τάση.[115]

Επίσης σχετικά επαληθεύεται και το γεγονός της ύπαρξης φυλετικού διαχωρισμού και περιθωριοποίησης φυλετικών ομάδων. Είναι γεγονός ότι η υπερσυγκέντρωση ίδιων ομάδων με φυλετικά χαρακτηριστικά εμποδίζει, ή έστω δυσχεραίνει την ομαλή ένταξή τους.[116]

Η μελέτη καταλήγει στο ότι υπάρχουν σημεία κοινωνικής αποδιοργάνωσης και πολιτισμικής σύγκρουσης στις περιοχές του κέντρου, όμως δεν είναι σε όλες το ίδιο, ούτε έχουν την ίδια ένταση. Αυτό κυρίως αποτυπώνεται από τις συγκρούσεις (κάποιες φορές και ένοπλες) που συμβαίνουν στο κέντρο, σποραδικά, μεταξύ διάφορων ομάδων-συμμοριών.[117]

Το ίδιο ισχύει και με το κριτήριο της αντιμετώπισης της μειονοτικής ομάδας ως κατώτερης. Χαρακτηριστικό είναι, ότι ναι μεν, αποτυπώνονται δυσκολίες μεταξύ των

---

[115] Π., Αρβανιτίδης, Δ., Σκούρας, (2008) «Μετανάστες και πρότυπα χωροθέτησής τους στο Π.Σ. Αθηνών», Γ' Πανελλήνιο Συνέδριο Διεθνούς Πολιτικής Οικονομίας 16-18 Μαΐου (ΙΔΟΣ), 2008, σελ. 24 στο http://idec.gr/iier/new/3rd%20Panhellenic%20Conference/ARVANITIDIS-SKOURAS-IMMIGRANTS%20AND%20SPATIAL%20PROTOTYPES%20IN%20ATHENS.pdf

[116] Όπ.π., σελ. 24

[117] Χ., Ζαραφωνίτου, «*Υπάρχουν "ghettos" στο κέντρο της Αθήνας; Μια εγκληματολογική αναδόμηση των κοινωνικών αναπαραστάσεων των κατοίκων της περιοχής*» Εγκληματολογία 2/2012, Έτος 2ο, σελ. 26, στο http://criminology.panteion.gr/attachments/article/171/MEL_ZARAFONITOY.indd.pdf

εθνικών ομάδων και δυσκολίες ένταξής τους, οπότε το στοιχείο αυτό υποβόσκει, αλλά δεν επαληθεύεται, ώστε είναι δυνατό να γίνει λόγος για ξεκάθαρη τάση.[118]

Εδώ φαίνεται, το χαρακτηριστικό που αναφέρεται στην απουσία κρατικής παρέμβασης, να πλησιάζει στο να είναι αληθές, είτε μέσα από τις ερωτήσεις στους κατοίκους, είτε μέσα από την παρατήρηση και είναι φανερό ότι ο ρόλος της επίσημης κρατικής παρέμβασης αποτυπώνεται περιορισμένος, ή αναποτελεσματικός.[119]

Στο πλαίσιο αυτό είναι σκόπιμο να γίνει μία αναφορά και στην εγκληματικότητα που υφίστανται οι μετανάστες στο κέντρο της Αθήνας. Κατά το διάστημα από 01.02.2013 έως 1.02.2014, κατεγράφησαν 58 περιστατικά ρατσιστικής βίας στο κέντρο της Αθήνας, κυρίως σε περιοχές όπως ο Άγιος Παντελεήμονας, η Πλατεία Αττικής και η πλατεία Ομονοίας.[120]

Σε πολλές περιπτώσεις οι δράστες διέθεταν και χρησιμοποιούσαν όπλα, όπως σιδερολοστοί, πτυσσόμενα κλόμπ, αλυσίδες, σιδερογροθιές, μαχαίρια, σπασμένα μπουκάλια, σπρέι πιπεριού, ενώ υπήρχαν και περιπτώσεις όπου αναφέρθηκε η χρήση μεγαλόσωμων σκυλιών. Επίσης, σε όλες τις υποθέσεις εκτός μίας, αναφέρθηκε η συμμετοχή περισσότερων τους ενός δραστών. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός, ότι υπάρχουν ανήλικοι ανάμεσα στους δράστες. Πολλά θύματα δήλωσαν, ότι οι δράστες ήταν μαυροντυμένοι, έφεραν ναζιστικά σύμβολα και δήλωναν συμμετοχή σε φασιστικές ομάδες.[121]

Επίσης στόχοι χτυπημάτων και επιθέσεων έγιναν και άτυπα τζαμιά που λειτουργούν στην Αθήνα. [122]

Τα παραπάνω συνέβαλαν στη δημιουργία μιας πιο ρεαλιστικής εικόνας, πέρα από τα στατιστικά δεδομένα, για την περιγραφή του ζητήματος στο κέντρο της Αθήνας. Παρόλο που η έρευνα της Ζαραφωνίτου καταλήγει ότι δεν πρόκειται για γκέτο, σύμφωνα

---

[118] Όπ.π., σελ. 26-27

[119] Όπ.π., σελ. 26-27

[120] Χ., Ψαρρά, Α., Υφαντής, Β., Κερασιώτης, «*Εθνική Αναφορά στη Ρατσιστική Βία*», Γιατροί του Κόσμου, 2014, σελ. 9, στο http://mdmgreece.gr/attachments/554_Enough_Report_2014_net.pdf

[121] Όπ.π., σελ. 10

[122]Από άρθρο της Μαρίας Ψαρά, 14.08.2012, στην ηλεκτρονική εφημερίδα έθνος.gr, με τίτλο «Ρατσιστικές επιθέσεις σε τζαμιά της Αθήνας», στο http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=63698742

με τον ορισμό και την επιστημονική τυπολογία, υπάρχει όμως μία τάση γκετο-ποίησης.[123] Επίσης η έντονη ύπαρξη ρατσιστικής βίας καθώς και φασιστικών οργανώσεων αποτελεί ένα κοινωνικά εκρηκτικό μείγμα, το οποίο συχνά δεν χρειάζεται παρά μόνον μια μικρή αφορμή, για να πυροδοτηθεί.

5.2 Επιπτώσεις και γενικά αποτελέσματα

Για την καταγραφή των επιπτώσεων και γενικών εντυπώσεων θα γίνει κυρίως χρήση των αντίστοιχων συμπερασμάτων από την έκθεση του ΕΚΚΕ που πραγματοποίησε η κα Ιωάννα Τσίγκανου και η ομάδας της, για την εγκληματικότητα και τη συσχέτιση με τη μετανάστευση.[124]

Καταρχήν, όπως έχει ήδη προαναφερθεί, σημαντικό τμήμα της δημιουργίας αρνητικού κλίματος όσον αφορά την κατάσταση στο κέντρο της Αθήνας παίζουν τα Μ.Μ.Ε.. ο ρόλος των οποίων δεν αρκείται μόνον στο να πληροφορούν αντικειμενικώς, αλλά επεκτείνεται και σε εσκεμμένη ή εξ' αμελείας παραπληροφόρηση του αναγνώστη ή θεατή, είτε προβάλλοντας υπερβολικά ορισμένα ζητήματα, είτε αποσιωπώντας κάποια δεδομένα για την εγκληματικότητα, όπως για παράδειγμα, ότι οι δράστες του φαινομένου διακίνησης ανθρώπων είναι κατά βάση Έλληνες.[125]

Σύμφωνα με την κα Τσίγκανου η ανάλυση των στατιστικών στοιχείων γίνεται με λάθος προσέγγιση στη λογική του "εμείς" και οι "άλλοι", οι "διαφορετικοί" άρα οι "παρεκκλίνοντες".[126]

"Εν τέλει, διαπιστώνονται τα εξής συμπεράσματα:[127]

---

[123] Χ., Ζαραφωνίτου, «*Υπάρχουν "ghettos" στο κέντρο της Αθήνας; Μια εγκληματολογική αναδόμηση των κοινωνικών αναπαραστάσεων των κατοίκων της περιοχής*» Εγκληματολογία 2/2012, Έτος 2ο, σελ. 27, στο http://criminology.panteion.gr/attachments/article/171/MEL_ZARAFONITOY.indd.pdf

[124] Ι., Τσίγκανου, et al, «*Μετανάστευση και Εγκληματικότητα: Μύθοι και Πραγματικότητα*», επιμέλεια Ι., Τσίγκανου, Αθήνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), 2009, σελ. 192 στο http://www.latsis-foundation.org/files/Meletes%202008-2009/tsiganou.pdf

[125] Όπ.π., σελ. 191
[126] Όπ.π., σελ. 191
[127] Όπ.π., σελ. 192-193

- *Οι μετανάστες δεν εγκληματούν διαφορετικά, ούτε περισσότερο, ούτε λιγότερο από τους Έλληνες. Εγκληματούν περισσότερο ορατά και σε ευθεία αναλογία του πληθυσμού που έρχεται στη χώρα.*
- *Οι μετανάστες εγκληματούν γιατί είναι νομικά απροστάτευτοι, καθώς προσπαθούν να εισέλθουν και να εργαστούν στην χώρα.*
- *Οι μετανάστες συνιστούν κυρίως θύματα και όχι θύτες στα εγκληματικά δίκτυα εκμετάλλευσης που υπάρχουν στην Ελλάδα, αλλά και Διεθνώς.*
- *Δεν προκύπτει από κάποιο στοιχείο, ότι μια συγκεκριμένη μειονοτική ομάδα έχει συγκεκριμένη ροπή προς το έγκλημα και ειδικότερα το βιαίο έγκλημα.*
- *Τα παραπάνω προκύπτουν-σύμφωνα με εγκληματολόγους- επειδή τα εγκλήματα κατά ιδιοκτησίας και περιουσίας αναφέρονται στο αίσθημα κοινωνικής αδικίας και αποκλεισμού, που έχουν οι δράστες και όχι σε μια εν γένει ροπή προς το έγκλημα.*
- *Τα ίδια αίτια υπάρχουν και για την αύξηση της εφηβικής και νεανικής εγκληματικότητας αλλοδαπών και μη, καθώς πρόκειται για μια γενιά αποκλεισμένη από την ελπίδα*
- *Στην περίπτωση των γυναικών μεταναστριών πρέπει να γίνεται λόγος σε όρους θυματοποίησής τους.*
- *Χαρακτηριστικό είναι ότι στη σύγχρονη εγκληματικότητα δραστηριοποιούνται μικτές ομάδες αλλοδαπών και Ελλήνων που δρούν στο οργανωμένο έγκλημα."*

Οι ουσιαστικοί πυλώνες της μεταναστευτικής πολιτικής σε συσχέτιση με την κατάσταση στο κέντρο της Αθήνας πρέπει να τεθούν με γνώμονα τη διαχείριση της λαθρομετανάστευσης, τις πρακτικές υποδοχής και τις διαδικασίες αφομοίωσης, όπως εργασιακό μέλλον και οικιστικές λύσεις για τους μετανάστες. Ένα άλλο ζήτημα που πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν είναι, ότι η εθνική ομοιογένεια της γειτονιάς, παίζει πολύ σημαντικό ρόλο για μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού. Για να παρακαμφθεί η δυσκολία αυτή, θα πρέπει να γίνουν προσπάθειες ουσιαστικής ένταξης, τόσο των μεταναστών όσο και των γηγενών, στη νέα πραγματικότητα. Είναι, επίσης, δεδομένο, ότι θα υπάρξει ένας οικονομικός ανταγωνισμός μεταξύ των γηγενών επιχειρηματιών οι οποίοι

δραστηροποιούνται πολύ καιρό σε συγκεκριμένο χώρο και των αλλοδαπών οι οποίοι ξεκινούν τώρα επιχειρηματικά ανοίγματα στην αγορά του κέντρου. Το ζήτημα εδώ είναι εάν η πολιτεία μπορεί να αντιμετωπίσει τα φαινόμενα του αθέμιτου ανταγωνισμού που ενεχομένως να προκύψουν. Το ίδιο ισχύει και για την «σύγκρουση» που μπορεί να προκύψει μεταξύ Ελλήνων και αλλοδαπών σε θέματα ασφαλιστικών προνομίων όπου, το κράτος θα πρέπει να παρέμβει μέσα από άσκηση ορθής κοινωνικής πολιτικής. Σίγουρα, προέχει η ακριβής καταγραφή όλων των παράτυπων μεταναστών και η εφαρμογή ενός ανθρωποκεντρικού μοντέλου στο ζήτημα της εγκατάστασης.[128]

[128] Όπ.π., σελ. 200-201

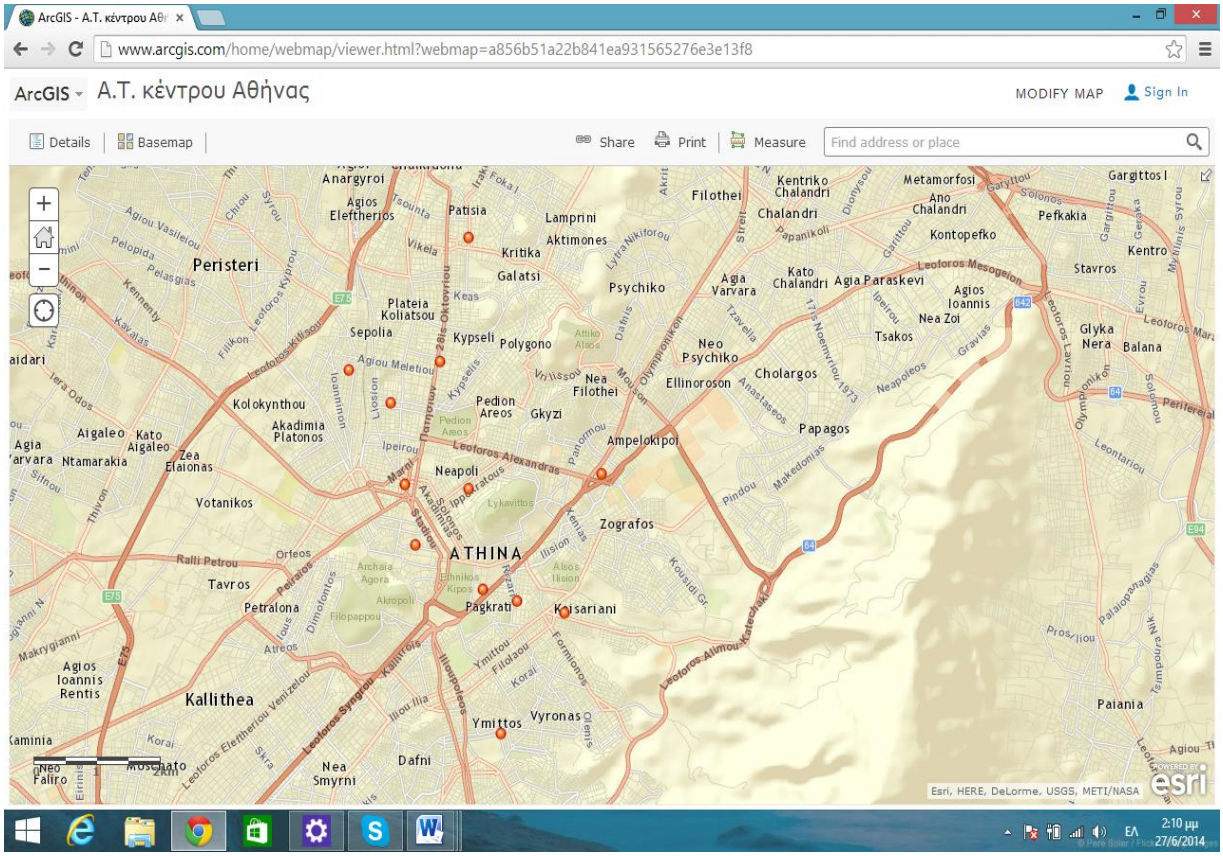
Κεφάλαιο 6ο

6. Εμπειρικό υλικό από συνεντεύξεις (ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία)

6. Εμπειρικό υλικό από συνεντεύξεις (ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία)

Σε αυτό το τελευταίο κεφάλαιο θα παρουσιασθούν τα αποτελέσματα της ποιοτικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε, χωρίς όμως να γίνουν περαιτέρω γενικεύσεις, λόγω της μικρής ανταπόκρισης του επιλεγέντος δείγματος.

Ο παρακάτω «δυναμικός» χάρτης ο οποίος δημιουργήθηκε από τη συγγραφέα με το εργαλείο ArcGIS και που είναι διαθέσιμος online στην ηλεκτρονική διεύθυνση (http://www.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=a856b51a22b841ea931565276e3e13f8), απεικονίζει τη χωροταξία των αστυνομικών τμημάτων του κέντρου της Αθήνας τα οποία επελέγησαν για τη λήψη των συνεντεύξεων της ποιοτικής έρευνας. Στη δυναμική του μορφή στο διαδίκτυο, πατώντας πάνω σε κάθε κόκκινη κουκίδα που αντιπροσωπεύει καθένα από τα 12 επιλεγέντα αστυνομικά τμήματα του κέντρου, δίδονται και οι πληροφορίες (όνομα Α.Τ. και διεύθυνση) και υπάρχει και δυνατότητα εστίασης (για περισσότερες πληροφορίες βλ. Παράρτημα-Δημιουργία Χάρτη).

Η πρώτη ερώτηση αφορούσε τους λόγους για τους οποίους, κατά τη γνώμη των συνεντευξιαζομένων, οι άνθρωποι μεταναστεύουν προς την Ελλάδα. Οι απαντήσεις εν ολίγοις επικεντρώθηκαν στο γεγονός ότι, αρχικός στόχος των περισσότερων μεταναστών είναι τα κράτη της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης και ειδικά οι Σκανδιναβικές Χώρες, οι οποίες διακρίνονται για το υψηλό βιοτικό επίπεδο, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και τους χαμηλούς δείκτες εγκληματικότητας. Ωστόσο, η Ελλάδα βρίσκεται πάνω στη διαδρομή αυτή και μάλιστα με το μικρότερο κόστος, επομένως αποτελεί την ευκαιρία για την είσοδό τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς είναι και η πιο κοντινή χώρα προς την ασιατική ήπειρο από την οποία και προέρχεται ο μεγαλύτερος αριθμός μεταναστών λόγω των ασταθών καταστάσεων που επικρατεί σε πολλές χώρες αυτής.

Η Ελλάδα, αποτελεί επομένως, τον κύριο πυλώνα εισόδου των μεταναστών προς τη γηραιά ήπειρο, ήτοι την δίοδο προς τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες, καθώς είναι το κοντινότερο χερσαίο σύνορο της Ευρώπης με την Ασία και Αφρική, οι οποίες κατά βάση αντιπροσωπεύουν τον κύριο μεταναστευτικό όγκο στη χώρα μας. Ως εκ τούτου, η Ελλάδα αποτελεί γεωγραφικά το προπύργιο προώθησης προς τις ανωτέρω χώρες και όχι τον εξ' αρχής προορισμό.

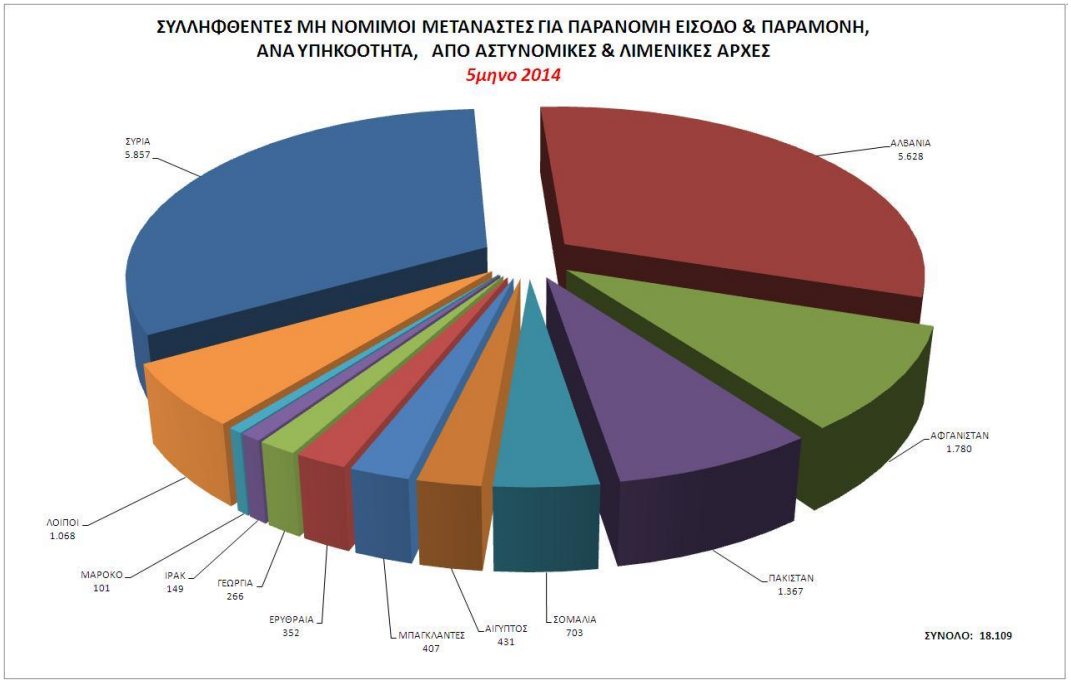
Επίσης, παρά την οικονομική κρίση, συγκρινόμενη με άλλες βαλκανικές χώρες, η Ελλάδα πρωτεύει σε επίπεδο ποιότητας ζωής, υπερτερεί σε οικονομικό επίπεδο και λόγω της χαλαρής μεταναστευτικής πολιτικής που ακολουθούσε τα τελευταία χρόνια, καθίσταται ως η ελκυστικότερη επιλογή για τον μεταναστευτικό πληθυσμό που επιχειρεί να εισέλθει στην Ευρώπη.

Η δεύτερη ερώτηση αφορούσε στην καταγραφή των τριών συχνότερων χωρών προέλευσης των μεταναστών και οι απαντήσεις που εδόθησαν ήταν: το Πακιστάν σε ποσοστό (27,27%), το Μπαγκλαντές σε ποσοστό (24,24%), το Αφγανιστάν σε ποσοστό (15,15%), η Αλβανία σε ποσοστό (12,12%), η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Νιγηρία σε ποσοστό (6,06%) η κάθε χώρα και τέλος η Συρία σε ποσοστό (3,04%). (βλ. Διάγρ/μα Ι).

Τα αποτελέσματα αυτά της ποιοτικής έρευνας, φαίνεται να ταιριάζουν σχετικά με τα στοιχεία της ΕΛ.ΑΣ. για το πρώτο πεντάμηνο του 2014, σχετικά με τις χώρες προέλευσης των συλληφθέντων μη νόμιμων μεταναστών τα οποία όμως δεν αφορούν μόνον στο κέντρο της Αθήνας (βλέπε αμέσως επόμενο διάγραμμα).

Πηγή: Ποιοτική έρευνα-Επεξεργασία συγγραφέως

Πηγή: Από το επίσημο site της ΕΛ.ΑΣ. στο

http://www.astynomia.gr/images/stories//2014/statistics14/allod2014/statistics_all_2014_sull_yphkoothta.JPG

Η επόμενη ερώτηση (3η) αφορούσε το φύλο των μεταναστών που συναντάται πιο συχνά κατά την άσκηση των καθηκόντων εκ μέρους των αστυνομικών και οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν 100% το ανδρικό φύλο, κάτι το οποίο ήταν όντως αναμενόμενο.

Η τέταρτη ερώτηση ζητούσε από τους αστυνομικούς να αριθμήσουν με σειρά προτεραιότητας από το 1 έως το 6 (με το 1 να αντιπροσωπεύει τη μικρότερη συχνότητα και να αυξάνεται προς το 6) την ηλικιακή ομάδα μεταναστών τους οποίους συναντούν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Οι απαντήσεις είχαν ως εξής: Όλοι οι ερωτώμενοι έθεσαν την ηλικιακή ομάδα 65-75 ως τη λιγότερο συναντώμενη (ήτοι 1), την ηλικιακή ομάδα 55-65 ως την επόμενη λίγο μεγαλύτερης συχνότητας (ήτοι 2) και την 45-55 την αμέσως ακόλουθη μεγαλύτερης συχνότητας (ήτοι 3) που συναντάται. Για την ακριβώς επόμενη ηλικιακή ομάδα που συναντάται πιο συχνά (ήτοι 4), το 81,81% των ερωτηθέντων απάντησε ότι είναι η 35-45, ενώ το 18,19% ότι είναι η 15-25. Για την αρκετά πιο συχνά συναντώμενη ηλικιακή ομάδα (ήτοι 5) ποσοστό 63,64% των ερωτηθέντων απάντησε ότι είναι αυτή των 15-25, 18,18% ότι είναι αυτή των 25-35 και 18,18% ότι είναι αυτή των 35-45. Τέλος, για την πλέον συναντώμενη ηλικιακή ομάδα (ήτοι 6), 81,81% των ερωτηθέντων απάντησαν ότι είναι αυτή των 25-35 ετών και 18,19% των ερωτηθέντων απάντησαν ότι είναι αυτή των 15-25 ετών.

Η πέμπτη ερώτηση αφορούσε στα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αστυνομικοί κατά την επαφή τους με μετανάστες και ειδικότερα κατά τη διενέργεια ελέγχων ή σύλληψης αυτών. Συνοπτικά τα προβλήματα που εντοπίστηκαν ήταν:

- Επικοινωνιακά: δεν μιλούν την ελληνική γλώσσα και αρκετοί ούτε την αγγλική με αποτέλεσμα αυτό να αποτελεί τροχοπέδη στην προσπάθεια των αστυνομικών οργάνων να ενημερώσουν τα ανωτέρω άτομα για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους κι επίσης δημιουργεί, συχνά, εντάσεις που έγκεινται στην παρερμηνεία των εντολών που δίνουν οι αστυνομικοί στους παραπάνω ελεγχθέντες.

- Προσωπικής υγείας και υγιεινής αυτών: μεταφέρουν ασθένειες, συχνά σπάνιες για τα ελληνικά δεδομένα. Οι μεταδοτικές – μολυσματικές ασθένειες, οι οποίες λόγω της διαφορετικής γεωγραφικής θέσης της χώρας προέλευσης των μεταναστών και των

συνθηκών διαβίωσής τους, έχουν επανεμφανισθεί και αποτελούν άμεσο κίνδυνο για τους επιληφθέντες Αστυνομικούς.

- Άρνηση συνεργασίας κατά την διενέργεια των ελέγχων.

- Στέρηση διαβατηρίων προς ταυτοποίηση στοιχείων και δήλωση πλαστών εθνικοτήτων από πλευράς τους ώστε να έχουν εύκολη πρόσβαση-αντιμετώπιση στην αίτηση ασύλου (π.χ. οι Ασιάτες δηλώνουν Αφγανοί, οι Β. Αφρικανοί δηλώνουν Παλαιστίνιοι, οι Κ. Αφρικανοί δηλώνουν Σομαλοί, κ.λπ.).

- Προβλήματα λόγω διαφορετικής θρησκείας: Επισημάνθηκε ότι σε ένα σημαντικό ποσοστό οι μετανάστες που προέρχονται από χώρες της ανατολικής Ασίας έχουν ασπαστεί τη μουσουλμανική θρησκεία, πράγμα το οποίο δημιουργεί σε καθημερινή βάση προβλήματα τα οποία καλούνται να διευθετήσουν τα αστυνομικά όργανα: π.χ. την περίοδο κατά την οποία τα ανωτέρω άτομα τηρούν τη νηστεία του ραμαζανιού, διαφοροποιούνται κατά πολύ οι διατροφικές τους συνήθειες, γεγονός το οποίο καλούνται να διαχειριστούν οι αστυνομικοί σεβόμενοι παράλληλα τα θρησκευτικά ήθη και έθιμα των μεταναστών.

Επίσης από τις απαντήσεις των ερωτώμενων ανέκυψε η ανάγκη να εκφράσουν το παράπονο ότι οι παλαιότερες αντιλήψεις (στερεότυπα) οι οποίες ήθελαν τους έλληνες αστυνομικούς να αντιμετωπίζουν με δυσπιστία άτομα του μεταναστευτικού ρεύματος, έχουν δημιουργήσει σε κάποιο ποσοστό μια καχυποψία των εν λόγω ατόμων προς το έργο του Έλληνα αστυνομικού, γεγονός το οποίο κατά τη γνώμη τους, αδικεί το ελληνικό αστυνομικό σώμα το οποίο κινείται στο πλαίσιο μιας σύγχρονης μεταναστευτικής πολιτικής, πλήρως εναρμονισμένης με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και στρατηγικές, φιλοσοφία της οποίας έχει ως βάση το σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα και τις κατοχυρωμένες συνταγματικές κατακτήσεις, που απολαμβάνουν όλοι όσοι διαμένουν στο έδαφος της ελληνικής επικράτειας.

Η έκτη ερώτηση αναφερόταν στα προτεινόμενα εκ μέρους της πολιτείας μέτρα ενίσχυσης στο έργο της ΕΛ.ΑΣ. ώστε να επιλυθούν τα προβλήματα που προαναφέρθηκαν και οι απαντήσεις που εδόθησαν συνοψίζονται στα εξής:

- Δημιουργία ειδικών προγραμμάτων εκπαίδευσης (ελληνικής γλώσσας) τα οποία θα απευθύνονται ακόμα και σε μετανάστες που δεν διαμένουν νόμιμα στη χώρα.

- Ενίσχυση της ΕΛ.ΑΣ. με περισσότερους διερμηνείς.

- Δημιουργία ειδικών προγραμμάτων ιατρικής περίθαλψης τα οποία θα απευθύνονται ακόμα και σε μετανάστες που δεν διαμένουν νόμιμα στη χώρα και μέσω των οποίων θα γίνονται οι απαραίτητες εξετάσεις και εμβολιασμοί (ειδικά για τις πιο σπάνιες ασθένειες).

- Αφιέρωση κονδυλίων για ενημέρωση και επιμόρφωση – κατάρτιση του Αστυνομικού προσωπικού, τόσο για τη σωστή αντιμετώπιση των αλλοδαπών κατά τη διενέργεια των ελέγχων όσο και για τα μέτρα προστασίας – προφύλαξής τους από τυχόν ασθένειες που φέρουν οι ελεγχόμενοι.
- Σεμινάρια γλωσσομάθειας σε αστυνομικούς κεντρικών υπηρεσιών τα οποία θα περιλαμβάνουν τις πιο συχνά εμφανιζόμενες γλώσσες αλλοδαπών στην Ελλάδα.
- Άμεση Απέλαση των μεταναστών από τη σύλληψή τους, σε συνεργασία με τις Προξενικές Αρχές των χωρών καταγωγής τους, προς υποχρεωτική έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων και κάλυψη των εξόδων επιστροφής τους.

Επίσης επισημάνθηκε εκ μέρους των ερωτηθέντων ότι, η πολιτεία στο πλαίσιο μιας προσπάθειας εκσυγχρονισμού των δομών του κρατικού μηχανισμού με απώτερο σκοπό την αναδόμηση και την αναδιάρθρωση των δημοσίων διοικητικών υπηρεσιών, έχει ήδη επενδύσει σημαντικά κεφάλαια αφενός στην εκπαίδευση-επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού της αστυνομίας με στόχο την πολύπλευρη επαγγελματική κατάρτιση του Έλληνα αστυνομικού και την προσαρμογή αυτού στα πολιτικοκοινωνικά δρώμενα της δεύτερης δεκαετίας του 21^{ου} αιώνα και αφετέρου στη σταδιακή αντικατάσταση του υλικοτεχνικού εξοπλισμού, ούτως ώστε ο έλληνας αστυνομικός να διαθέτει όλα τα μέσα για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων του και ως εκ τούτου την σταδιακή εξάλειψη των ανωτέρω ανακυπτόντων προβλημάτων.

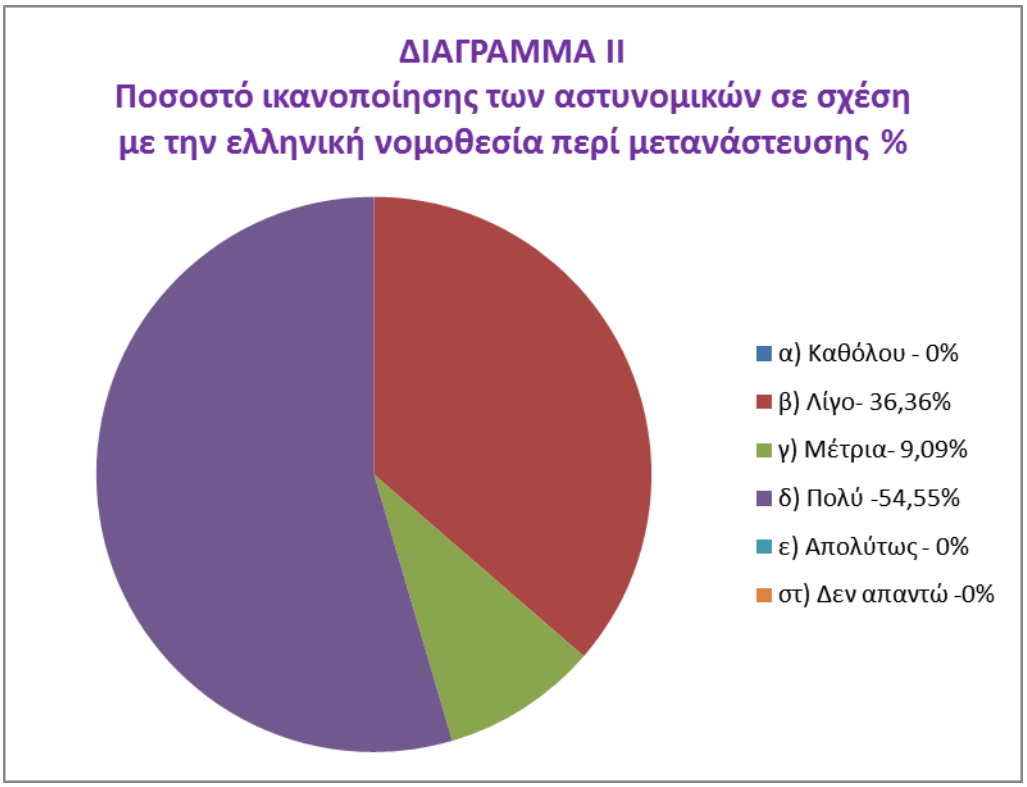
Η έβδομη ερώτηση αναφερόταν στο εάν κατά τη διενέργεια ελέγχων στο κέντρο της Αθήνας και τυχόν συλλήψεων, έχει παρατηρηθεί να συναντώνται μετανάστες οι οποίοι έχουν ήδη συλληφθεί από προηγούμενη όμοια επιχείρηση της ΕΛ.ΑΣ. και σε θετική περίπτωση ποια εξήγηση δίδεται στο φαινόμενο αυτό. Οι ερωτηθέντες απάντησαν ότι, όντως έχουν παρατηρηθεί περιπτώσεις αλλοδαπών στους οποίους έχει δοθεί προθεσμία από την Υποδ/νση Αλλοδαπών Αττικής, για οικιοθελή αναχώρηση σε χώρα της προτίμησής τους και οι οποίοι κατά κύριο λόγο δεν την τηρούν και το απέδωσαν στο ισχύον νομικό πλαίσιο της χώρας. Ειδικότερα, όσοι μετανάστες συλλαμβάνονται για στέρηση διοικητικών εγγράφων, δεν συνεπάγεται ότι θα απελαθούν από τη χώρα για διάφορους λόγους, οπότε είναι πιθανό στο μέλλον να συλληφθούν εκ νέου και ενδεχομένως για διαφορετικές εγκληματικές πράξεις.

Αναλυτικότερα αναφέρθηκε ότι η είσοδος, η διέλευση και η παραμονή ατόμων τρίτων χωρών στο έδαφος της ελληνικής επικράτειας προϋποθέτει την εκπλήρωση ορισμένων προϋποθέσεων από πλευράς των εν λόγω ατόμων, γεγονός το οποίο απορρέει από τις κείμενες διατάξεις του ν. 3386.05 «Περί αλλοδαπών», την εγχώρια νομοθεσία, καθώς και τις συμφωνίες Σένγκεν, που η Ελλάδα ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει υπογράψει. Η μη συμμόρφωση στις διατάξεις του ανωτέρω νομοθετικού πλαισίου, έχει σαν αποτέλεσμα την επιβολή κυρώσεων στους παραβάτες. Η ελληνική αστυνομία καλείται να διαδραματίσει το ρόλο του θεματοφύλακα των νόμων και της τάξης σε μια γενικότερη προσπάθεια της ευρωπαϊκής συνεργασίας να αντιμετωπίσει το φλέγον ζήτημα του μεταναστευτικού ζητήματος, το οποίο βρίσκεται ψηλά στην ατζέντα των εγχώριων κυβερνήσεων. Εν προκειμένω, στους μετανάστες οι οποίοι δεν πληρούν τις ανωτέρω προϋποθέσεις για είσοδο και παραμονή στο ελληνικό έδαφος, εφαρμόζεται από τις αστυνομικές αρχές το μέτρο της διοικητικής απέλασης το οποίο στοχεύει στην άμεση επανα-προώθηση των μη νόμιμων μεταναστών στις χώρες προέλευσής τους. Πρακτικά στους εν λόγω αλλοδαπούς είτε, χορηγείται προθεσμία εντός της οποίας αυτοί υποχρεούνται με δικά τους έξοδα να εγκαταλείψουν το ελληνικό έδαφος, είτε η απέλασή τους πραγματοποιείται με τη συνδρομή των αστυνομικών αρχών (π.χ. συνοδεία αστυνομικών αλλοδαπός υπήκοος Αλβανίας επιστρέφει στη χώρα του δια μέσω των ελληνοαλβανικών συνόρων). Έτσι συχνά, καίτοι εφαρμόζεται σε βάρος του μη

νόμιμου μετανάστη, το μέτρο της διοικητικής απέλασης, αυτός παραβιάζει εκ νέου τις διατάξεις που προβλέπονται, συλλαμβάνεται εκ νέου και του επιβάλλονται οι ανάλογες προβλεπόμενες κυρώσεις.

Η όγδοη ερώτηση αναφερόταν στο εάν κατά τη διενέργεια ελέγχων στο κέντρο της Αθήνας, είναι αναγκαίος κάποιος ιδιαίτερος επιπλέον εξοπλισμός από αυτόν που ήδη παρέχεται και σε θετική περίπτωση ζητείτο ένα σχετικό παράδειγμα. Ποσοστό 45,45% των ερωτηθέντων απάντησε ότι ο υπάρχων υλικοτεχνικός εξοπλισμός σε γενικές γραμμές επαρκεί για την αποτελεσματική πραγματοποίηση των αστυνομικών επιχειρήσεων. Το υπόλοιπο 54,55% απάντησε ότι θα ήταν επιπλέον χρήσιμο ένα σύστημα με πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων, ώστε να μπορεί άμεσα να ελεγχθεί η πλαστότητα εγγράφων τουλάχιστον αυτών που έχουν εκδοθεί από ελληνικές αρχές και ότι οι αστυνομικοί που διενεργούν τους ελέγχους θα πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με είδη προφύλαξης από μεταδοτικές ασθένειες (π.χ. γάντια, μάσκες προσώπου, διαλύματα αλκοόλης για άμεσο καθαρισμό, φακούς κ.λπ.), καθώς και είδη πρώτης ανάγκης σε περίπτωση τραυματισμού.

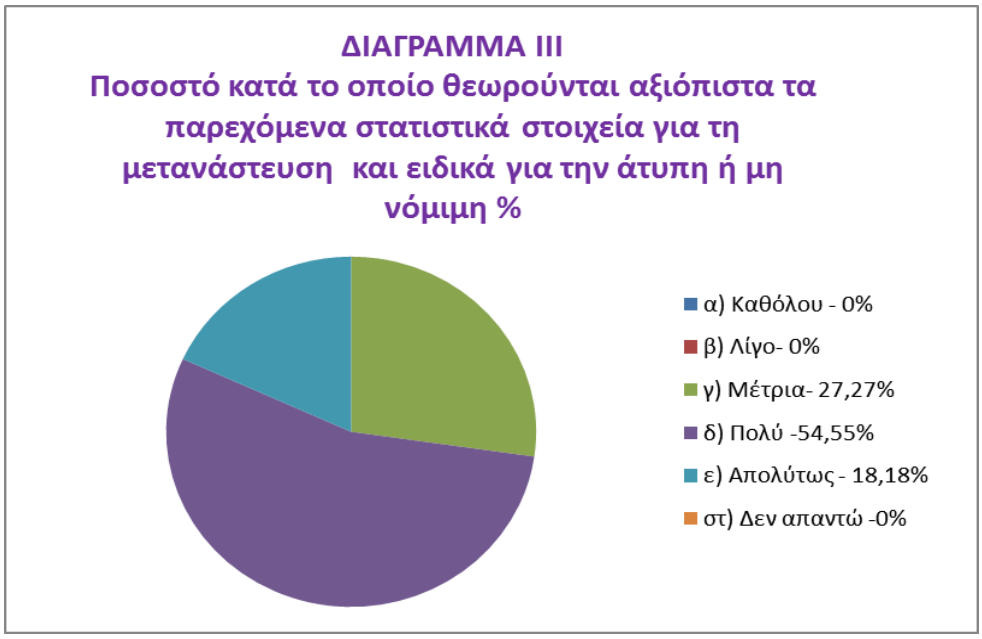
Η ένατη ερώτηση αναφερόταν στο βαθμό ικανοποίησης των αστυνομικών σε σχέση με την ελληνική νομοθεσία περί μετανάστευσης με *διαθέσιμες απαντήσεις τις:* α) Καθόλου, β) Λίγο, γ) Μέτρια, δ) Πολύ, ε) Απολύτως στ) Δεν απαντώ. Ποσοστό 54,55% των ερωτηθέντων απάντησαν (δ) πολύ, το 36,36% αυτών απάντησαν (β) λίγο και το 9,09% απάντησαν (γ) μέτρια (βλ. Διάγραμμα ΙΙ).

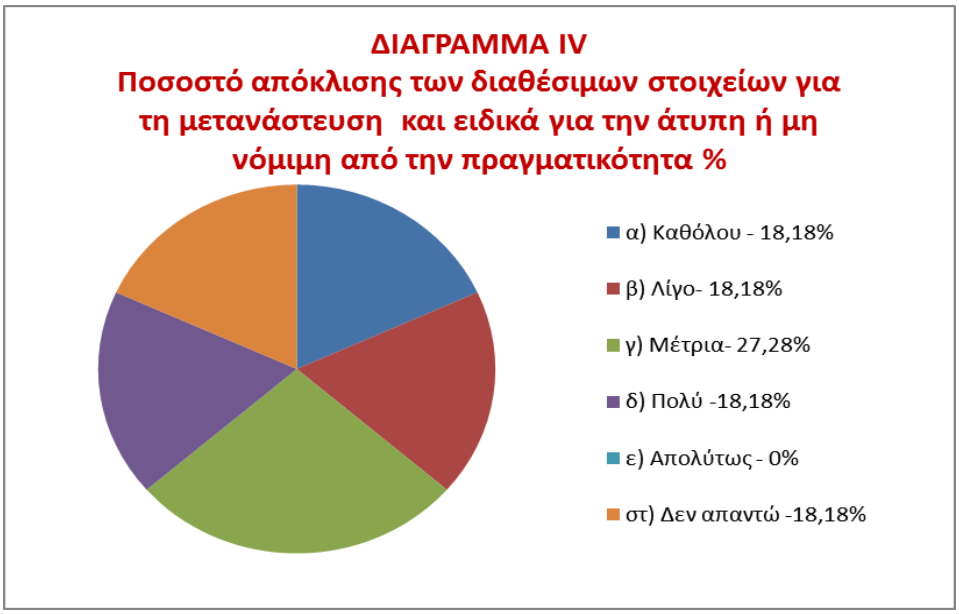
Πηγή: Ποιοτική έρευνα-Επεξεργασία συγγραφέως

Στις «ευαίσθητες» δέκατη και ενδέκατη ερωτήσεις για το εάν τα παρεχόμενα στατιστικά στοιχεία για τη μετανάστευση, θεωρούνται αξιόπιστα και ειδικότερα όσον αφορά στην «άτυπη» ή μη νόμιμη μετανάστευση, εάν υπάρχει απόκλιση των διαθέσιμων στοιχείων από την πραγματικότητα με διαθέσιμες απαντήσεις τις: α) Καθόλου, β) Λίγο, γ) Μέτρια, δ) Πολύ, ε) Απολύτως στ) Δεν απαντώ, τα αποτελέσματα ήταν:

Για το πρώτο ερώτημα: 54,55% (δ) ήτοι πολύ, 27,27% (γ) ήτοι μέτρια και 18,18% (ε) ήτοι απολύτως και για το δεύτερο ερώτημα 18,18% (α) ήτοι καθόλου, 18,18% (β) ήτοι λίγο, 27,28% (γ) ήτοι μέτρια, 18,18% (δ) ήτοι πολύ, και 18,18% (στ) δεν απάντησαν (Βλ. Διάγραμμα ΙΙΙ και Διάγραμμα ΙV).

Πηγή: Ποιοτική έρευνα-Επεξεργασία συγγραφέως

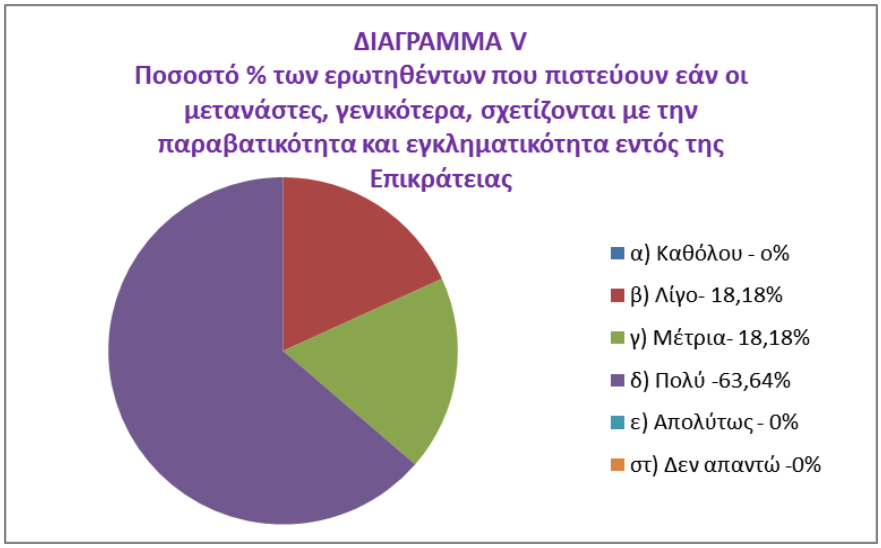
Πηγή: Ποιοτική έρευνα-Επεξεργασία συγγραφέως

Στη δωδέκατη ερώτηση, η οποία αναφερόταν στο εάν υπάρχουν περαιτέρω περιθώρια βελτίωσης της προαναφερόμενης διαδικασίας καταμέτρησης-αποτύπωσης των εισερχόμενων μεταναστών, οι ερωτηθέντες απάντησαν στην πλειοψηφία τους, ότι πάντα υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης από μικρά έως μεγάλα. Για παράδειγμα ανέφεραν τη δημιουργία κοινού ηλεκτρονικού αρχείου στα σημεία εισόδου για την καταγραφή των

ανεπιθύμητων αλλοδαπών, τόσο στην ελληνική επικράτεια, όσο και γενικότερα στο έδαφος Σένγκεν, το οποίο διαρκώς ενημερώνεται από τις κατά τόπους αστυνομικές αρχές. Επίσης τη διακρατική συνεργασία σε ευρωπαϊκό κυρίως επίπεδο, που υπάρχει μεταξύ των αστυνομικών αρχών των κρατών-μελών της Ε.Ε. στο πλαίσιο της αντεγκληματικής πολιτικής που εφαρμόζεται, καθώς και τη σημαντική βοήθεια που παρέχεται στις αστυνομικές αρχές από υπηρεσίες πληροφοριών σε ζητήματα εγκληματικής φύσης και διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων (Europol, Sirene, Frontex κ.λπ.). Όλα τα ανωτέρω, επισημάνθηκε, ότι δημιουργούν μεγάλες προσδοκίες για το μέλλον και ως εκ τούτου τα περιθώρια βελτίωσης της διαδικασίας καταμέτρησης-αποτύπωσης των εισερχόμενων μεταναστών είναι προφανή.

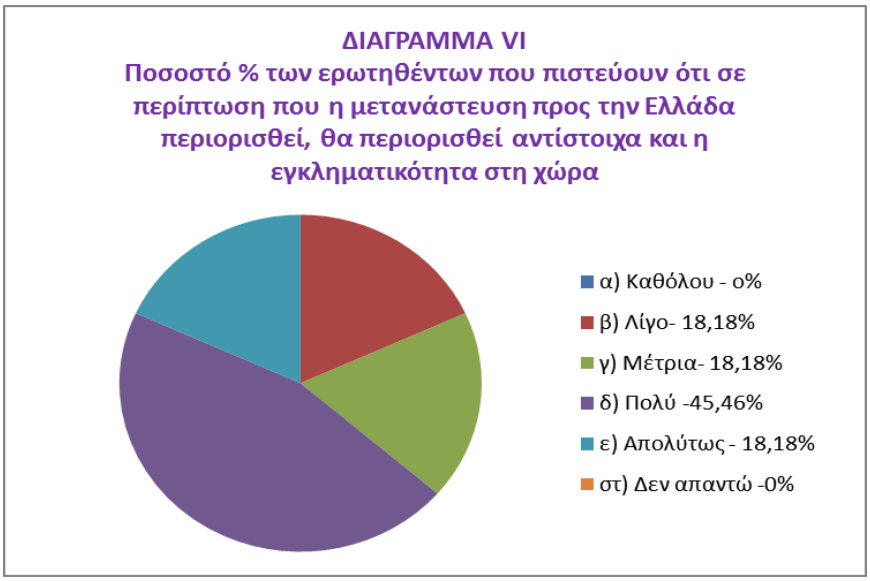
Τέλος, ένας μόνον ερωτώμενος, απάντησε ότι δεν υπάρχει πραγματικά αξιόπιστος τρόπος καταμέτρησης όλων των εισερχομένων παράνομα μεταναστών, παρά μόνο των συλληφθέντων.

Η δέκατη τρίτη ερώτηση αναφερόταν στο εάν οι μετανάστες, γενικότερα, σχετίζονται με την παραβατικότητα και εγκληματικότητα εντός της Επικράτειας με διαθέσιμες απαντήσεις τις: α) Καθόλου, β) Λίγο, γ) Μέτρια, δ) Πολύ, ε) Απολύτως στ) Δεν απαντώ, στην οποία 63,64% των ερωτώμενων απάντησαν (δ), ήτοι πολύ, 18,18% απάντησαν (γ), ήτοι μέτρια και 18,18% απάντησαν (β), ήτοι λίγο. Παρατηρείται στο σημείο αυτό, ότι η πλειοψηφία των ερωτώμενων από την εμπειρία τους, φαίνεται να συσχετίζει τη μετανάστευση (περισσότερο, μέτρια ή λιγότερο) με την παραβατικότητα και εγκληματικότητα, κάτι το οποίο αποτελεί ένα σημαντικό εύρημα για την εν λόγω εργασία, ακόμη και εάν θα ήταν επικίνδυνη η γενίκευσή του, δεδομένης της μικρής, σχετικά, ανταπόκρισης του επιλεγέντος δείγματος. Είναι ενδιαφέρον, ότι κανείς δεν απάντησε καθόλου, ή απολύτως (βλ. Διάγραμμα V).

Πηγή: Ποιοτική έρευνα-Επεξεργασία συγγραφέως

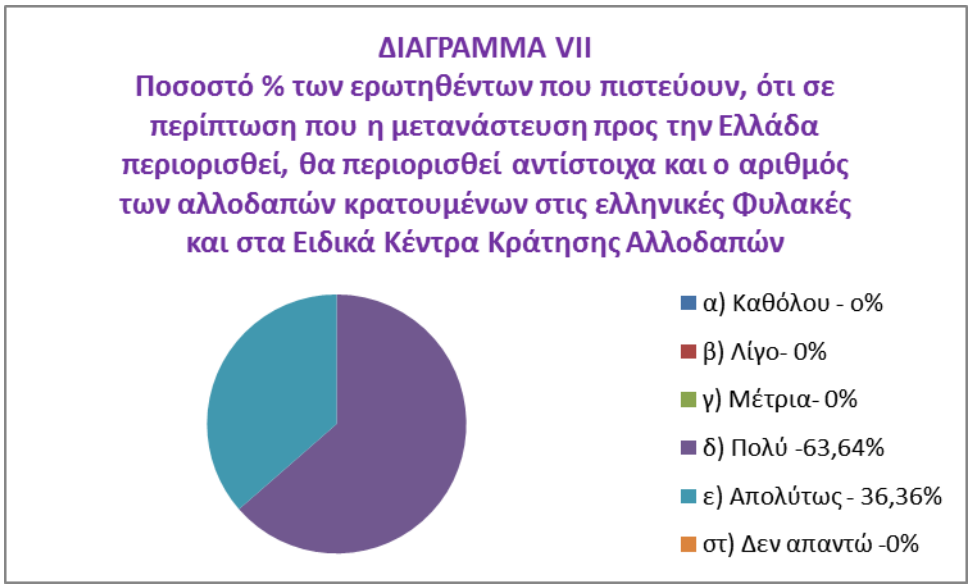
Η επόμενη ερώτηση (14η), έρχεται να συμπληρώσει την προηγούμενη αναφερόμενη στο εάν οι ερωτώμενοι πιστεύουν πως σε περίπτωση που η μετανάστευση προς την Ελλάδα περιορισθεί, θα περιορισθεί αντίστοιχα και η εγκληματικότητα στη χώρα, με διαθέσιμες απαντήσεις τις: α) Καθόλου, β) Λίγο, γ) Μέτρια, δ) Πολύ, ε) απολύτως στ) Δεν απαντώ. Έτσι, 18,18% των συνεντευξιαζόμενων απάντησαν (β), ήτοι λίγο, 18,18% (γ), ήτοι μέτρια, 45,46% (δ), ήτοι πολύ και 18,18% (ε) ήτοι απολύτως (Βλ. Διάγραμμα VI).

Πηγή: Ποιοτική έρευνα-Επεξεργασία συγγραφέως

Χαρακτηριστικό είναι και στο σημείο αυτό ότι κανένας δεν απάντησε καθόλου. Επομένως και πάλι εμφαίνεται, ότι λιγότερο ή περισσότερο, πιστεύεται πως η μετανάστευση σχετίζεται με την εγκληματικότητα στη χώρα και ο περιορισμός της, με τον αντίστοιχο περιορισμό αυτής.

Η δέκατη πέμπτη ερώτηση αναφερόταν στο εάν πιστεύεται, ότι σε περίπτωση που η μετανάστευση προς την Ελλάδα περιορισθεί, θα περιορισθεί αντίστοιχα και ο αριθμός των αλλοδαπών κρατουμένων στις ελληνικές Φυλακές και στα Ειδικά Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών με διαθέσιμες απαντήσεις τις: α) καθόλου, β) λίγο, γ) μέτρια, δ) πολύ, ε) απολύτως στ) δεν απαντώ. Εδώ, οι απαντήσεις ήταν ακόμη πιο ξεκάθαρες, ήτοι 63,64% των ερωτώμενων απάντησαν (δ) -πολύ και 36,36 % (ε)-απολύτως (Βλ. Διάγραμμα VII). Οι απαντήσεις έχουν λογική, καθώς η πληθώρα των μη νόμιμων μεταναστών οδηγείται νομοτελειακά, στα Ειδικά Κέντρα Κράτησης και τις ελληνικές Φυλακές, ανάλογα με την περίπτωση και μέχρι να βρεθεί μία λύση (χορήγηση ασύλου, απέλαση κ.λπ.)

Πηγή: Ποιοτική έρευνα-Επεξεργασία συγγραφέως

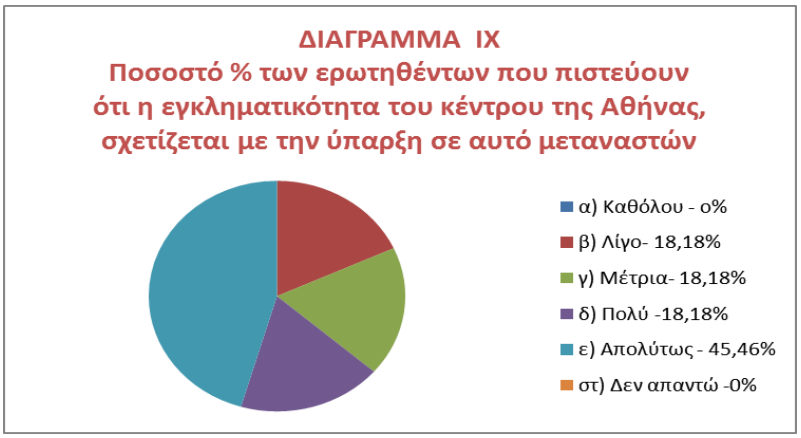
Η δέκατη έκτη ερώτηση αφορούσε στο εάν το κέντρο της Αθήνας, θεωρείται ότι αποτελούσε ή/και αποτελεί χώρο συγκέντρωσης μεταναστών περισσότερο από ότι η υπόλοιπη πόλη με διαθέσιμες απαντήσεις τις: α) Καθόλου, β) Λίγο, γ) Μέτρια, δ) Πολύ, ε) Απολύτως και στ) Δεν απαντώ. Το 72,73% των ερωτώμενων απάντησε (δ)- πολύ και

το 27,27 % απάντησε (ε)-απολύτως (Βλ. Διάγραμμα VIII). Το βέβαιο είναι ότι όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι απάντησαν θετικά, συνδέοντας το κέντρο της Αθήνας με τη συσσώρευση σε αυτό μεταναστών.

Πηγή: Ποιοτική έρευνα-Επεξεργασία συγγραφέως

Η δέκατη έβδομη ερώτηση αφορούσε στο εάν η εγκληματικότητα του κέντρου της Αθήνας, σχετίζεται με την ύπαρξη σε αυτό μεταναστών, με διαθέσιμες απαντήσεις τις: α) Καθόλου, β) Λίγο, γ) Μέτρια, δ) Πολύ, ε) Απολύτως και στ) Δεν απαντώ. Ένα 18,18% των απαντήσεων ήταν (β)-λίγο, ένα 18,18% ήταν (γ)-μέτρια, άλλο ένα 18,18% ήταν (δ)-πολύ και η πλειοψηφία, ήτοι το 45,46% ήταν (ε)-απολύτως. Δηλαδή το 100% των ερωτωμένων συσχετίζει κατά λιγότερο ή περισσότερο την εγκληματικότητα του κέντρου της Αθήνας με την ύπαρξη σε αυτό μεταναστών (Βλ. Διάγραμμα IX).

Πηγή: Ποιοτική έρευνα-Επεξεργασία συγγραφέως

Η δέκατη όγδοη ερώτηση, αφορούσε στο εάν, από άποψη ασφάλειας, το κέντρο της Αθήνας, βρίσκεται σε καλύτερη κατάσταση σε σχέση με τα προηγούμενα έτη (π.χ. 2009 έως σήμερα) με διαθέσιμες απαντήσεις τις: α) Καθόλου, β) Λίγο, γ) Μέτρια, δ) Πολύ, ε) Απολύτως στ) Δεν απαντώ. Το 45,45% των απαντήσεων ήταν (δ)-πολύ και το 54,55% αυτών ήταν (ε)-απολύτως (Βλ. Διάγραμμα Χ). Όλοι φαίνεται πάντως να συμφωνούν στο ότι περισσότερο ή απολύτως, η ασφάλεια του κέντρου της πρωτεύουσας έχει βελτιωθεί σε σχέση με τα προηγούμενα έτη.

Πηγή: Ποιοτική έρευνα-Επεξεργασία συγγραφέως

Η δέκατη ένατη ερώτηση παρότρυνε τους ερωτηθέντες να προτείνουν έως δύο μέτρα με τα οποία θα μπορούσε να περιφρουρήσει η πολιτεία ακόμη περισσότερο την ασφάλεια στο κέντρο της Αθήνας. Οι απαντήσεις είχαν ως εξής:

- Με ανάπλαση και επαρκή φωτισμό πολλών σημείων του κέντρου που έχουν εγκαταλειφθεί και γενικότερα πολιτιστική αναβάθμιση του κέντρου της Αθήνας.

- Με αύξηση των μέτρων που ήδη λαμβάνονται από τις υπηρεσίες της ΕΛ.ΑΣ., ήτοι των πεζών και εποχούμενων περιπολιών όλο το εικοσιτετράωρο και κυρίως κατά τις βραδινές ώρες (νυχτερινών εξορμήσεων για παράνομους αλλοδαπούς, προληπτικών έλεγχων σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος που

εργάζονται ή διατηρούν αλλοδαποί, καθώς και στους πλανόδιους μικροπωλητές). Επίσης, με διενέργεια επιχειρήσεων ευρείας κλίμακας δύο φορές την εβδομάδα, σε διαφορετικές ημέρες και ώρες

Τέλος σημειώθηκε εκ μέρους των ερωτώμενων, ότι η εντύπωση που υπάρχει στην κοινή γνώμη, ότι το κέντρο της Αθήνας δεν περιφρουρείται επαρκώς από αστυνομικές δυνάμεις, δεν αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα. Στο κέντρο της Αθήνας και ειδικότερα στους ευαίσθητους τομείς των περιοχών του Συντάγματος και της Ομόνοιας, οι αστυνομικές δυνάμεις τα τελευταία χρόνια έχουν πολλαπλασιασθεί και σε συνδυασμό με την δημιουργία επιπρόσθετων εποχούμενων και πεζών περιπολιών που έχουν επιφορτιστεί με την αστυνόμευση των εν λόγω περιοχών, καθιστούν το κέντρο της Αθήνας την καλύτερα, ποσοτικά και ποιοτικά φυλασσόμενη περιοχή στην Ελλάδα.

Η εικοστή ερώτηση αφορούσε στο εάν η Ελλάδα θεωρείται μία χώρα με αυστηρή μεταναστευτική πολιτική και διαθέσιμες απαντήσεις τις: α) Ναι και β) Όχι και σε περίπτωση που η απάντηση ήταν (β) όχι, εάν επιπλέον μια πιο αυστηρή μεταναστευτική πολιτική θα ήταν επιθυμητή. Όλοι οι ερωτώμενοι απάντησαν αρνητικά και επιπλέον το 81,81% αυτών απάντησαν ότι θα ήθελαν την Ελλάδα να είναι πιο αυστηρή κυρίως ως προς τον τρόπο διαχείρισης των αποδεδειγμένα παράνομων μεταναστών στη χώρα. Ένα 18,19% των ερωτηθέντων δεν απάντησαν σε αυτό το δεύτερο υποερώτημα.

Επιπλέον, επισημάνθηκε ότι ο όρος αυστηρή χώρα σε επίπεδο αντιμετώπισης του φαινομένου της μετανάστευσης είναι λίγο «αδόκιμος» καθώς η Ελλάδα, ως κράτος-μέλος της Ε.Ε., καλείται να εναρμονίσει τη νομοθεσία της με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, με αποτέλεσμα να καλείται να παρέμβει και να αντιμετωπίσει το φαινόμενο της μετανάστευσης τελείως διαφορετικά από αυτό της λαθρομετανάστευσης ή μη νόμιμης μετανάστευσης. Για το πρώτο, η Ελλάδα εφαρμόζει εμπράκτως το «όραμα» του Ευρωπαϊκού οικοδομήματος για μια ένωση που σέβεται τα ανθρώπινα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, καθώς είναι πολλές οι περιπτώσεις που παρέχει άσυλο σε μετανάστες-υπηκόους τρίτων χωρών, οι οποίοι διώκονται στις χώρες τους για πολιτικές πεποιθήσεις, ατομικά δικαιώματα και τον αγώνα τους υπέρ της δημοκρατίας. Για το δεύτερο, η Ελλάδα δεσμεύεται με συμβάσεις να εφαρμόζει πιστά τη νομοθεσία που

αφορά το φαινόμενο της λαθρομετανάστευσης και να επιβάλλει τις αντίστοιχες κυρώσεις.

Στην εικοστή πρώτη ερώτηση αναφορικά με το εάν θα πρέπει η νομιμοποίηση των μεταναστών και η απόδοση της ελληνικής ταυτότητας να γίνει: α) Σε κανέναν, β) Σε όλους ή γ) Σε κάποιους από το σύνολό τους, όλοι οι ερωτώμενοι απάντησαν (γ) ήτοι σε κάποιους από το σύνολό τους.

Στη συνέχεια έθεσαν τα κριτήρια με τα οποία κατά τη γμώμη τους είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί κάτι τέτοιο και τα οποία συνοψίζονται στα εξής:

- Να γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα και να έχουν αναπτύξει εξακριβωμένα την ελληνική συνείδηση.
- Να έχουν μόνιμο τόπο διαμονής και ένα εύλογο, πλην ικανοποιητικό διάστημα νόμιμης διαμονής στη χώρα (κάποιοι το προσδιόρισαν ως 15ετές).
- Να μην έχουν καταδικαστεί για σοβαρά αδικήματα.
- Να εργάζονται.
- Τα τέκνα τους να φοιτούν σε Ελληνικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Γενικότερα να έχουν τις βασικές προϋποθέσεις, ώστε να μπορούν ενταχθούν στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο με την Ελληνική πολιτεία, όμως, αρωγός στην υποβοήθηση όλων των ανωτέρω.

Τέλος, σύμφωνα με τους ερωτηθέντες θα πρέπει να αποδοθεί η ελληνική ταυτότητα και σε όσους έχει χορηγηθεί πολιτικό άσυλο.

Επιπλέον, επισημάνθηκε ότι η νομιμοποίηση μεταναστών και η έκδοση ελληνικής ταυτότητας σε αυτούς, απαιτεί την πλήρωση των εκ του νόμου προϋποθέσεων καθώς για το εν λόγω ζήτημα υπάρχει συγκεκριμένη νομοθετική ρύθμιση. Κατά την άποψη των ερωτηθέντων, ο νομοθέτης έχει κατηγοριοποιήσει πλήρως τις περιπτώσεις κατά τις οποίες τίθεται τέτοιο ζήτημα και έχει οριοθετήσει ορθώς τα κριτήρια-προϋποθέσεις

άσκησης του εν λόγω δικαιώματος με αποτέλεσμα οι διαδικασίες απόκτησης της ελληνικής ιθαγένειας και έκδοσης ελληνικής ταυτότητας να είναι λογικές και να μην αδικούν καμία κοινωνική ομάδα.

Στο υποερώτημα της ίδιας ερώτησης για το τί θα πρέπει να κάνει η ελληνική πολιτεία με όσους δεν λάβουν την ελληνική ταυτότητα, οι απαντήσεις συνοψίζονται στο ότι θα πρέπει να τηρηθεί η ισχύουσα νομοθεσία, ήτοι εφόσον δεν έχουν πάρει άσυλο, θα πρέπει να επιστρέψουν στις χώρες καταγωγής/προέλευσής τους με άμεση απέλαση, εκτός εάν πληρούν τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση έτερων νομιμοποιητικών εγγράφων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας, τα αποτελέσματα τόσο της βιβλιογραφίας (στατιστικά στοιχεία από την ΕΛ.ΑΣ.), όσο και της ποιοτικής έρευνας από την πλευρά της Αστυνομίας, έδειξαν να συνδέουν τη μετανάστευση με την εγκληματικότητα, αλλά ίσως όχι σε τόσο μεγάλο βαθμό, όσο τα Μ.Μ.Ε. τείνουν να παρουσιάζουν. Επίσης η παρουσία και των δύο φαινομένων είναι συνυφασμένη με το κέντρο της Αθήνας, το οποίο όμως, τα τελευταία χρόνια έχει κατά πολύ εξυγιανθεί με τη συνδρομή της ΕΛ.ΑΣ.. Τέλος, η ακολουθούμενη μεταναστευτική πολιτική παρότι βρίσκεται σε πολύ καλό δρόμο υπό την αιγίδα και της Ε.Ε., επιδέχεται βελτιώσεις, κυρίως επειδή η μετανάστευση είναι ένα φαινόμενο κατεξοχήν δυναμικό.

Επίσης, λαμβάνοντας υπόψη την τελευταία ερώτηση του οδηγού συνέντευξης που αφορούσε σε αυτό που ακριβώς αναφέρθηκε λίγο παραπάνω, ήτοι εάν υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης της ασκηθείσας μεταναστευτικής πολιτικής και ζητούσε από τους ερωτώμενους να προτείνουν ορισμένες αλλαγές σε αυτήν, οι οποίες θα βοηθούσαν στην καλύτερη αντιμετώπιση του μεταναστευτικού ζητήματος στην Ελλάδα, παρουσιάζονται τα εξής:

- Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερο βάρος στη φύλαξη των συνόρων προς αποτροπή της εισόδου παράνομων μεταναστών, και στη συντόμευση του χρονικού διαστήματος το οποίο απαιτείται από την σύλληψη, έως την απέλαση των μη νόμιμων μεταναστών.

- Τα τελευταία χρόνια έχει γίνει τεράστια βελτίωση στην αντιμετώπιση της μετανάστευσης στην χώρα και ήδη φαίνονται τα αποτελέσματα αυτής, εάν συνεχιστεί η παρούσα πολιτική και τα επόμενα χρόνια πολύ πιθανό να υπάρξουν ακόμη καλύτερα αποτελέσματα και για την χώρα αλλά και για τους ίδιους τους μετανάστες.
- Το ίδιο το Ελληνικό Κράτος θα πρέπει να μεριμνεί για συγκεκριμένο ποσοστό μεταναστών το οποίο θα πρέπει να παραμένει στη χώρα, για την πληρέστερη απορρόφησή τους από το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα σε ευπαθείς ομάδες μεταναστών (γυναικόπαιδα, θύματα πολέμου,

πολιτικοί αντιφρονούντες κ.λπ.), καθώς και σε οικονομικούς μετανάστες, ελέγχοντας τις περιπτώσεις αυτών και απομακρύνοντας αυτούς που δεν πληρούν τις απαραίτητες, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, προϋποθέσεις.

- Είναι αδήριτη η ανάγκη αναγωγής του μεταναστευτικού ζητήματος σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να υπάρξει ενιαία αντιμετώπιση από όλους τους ευρωπαίους εταίρους και να ενισχυθεί η Ελλάδα από την Ε.Ε. με υλικοτεχνικό εξοπλισμό και ό,τι άλλο κρίνεται αναγκαίο, προκειμένου, αφενός μεν να προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες προς αποτροπή και αντιμετώπιση φαινομένων που σχετίζονται με την παράνομη είσοδο και διαμονή στο ελληνικό έδαφος ατόμων που δεν πληρούν τις αντίστοιχες προϋποθέσεις, αφετέρου να καταστήσει ανθρώπινη και αξιοπρεπή τη διαβίωση των αλλοδαπών που νόμιμα διαμένουν εντός της Ελληνικής Επικράτειας. Η ανάγκη αυτή απορρέει από το γεγονός, ότι η Ελλάδα χερσαίως συνορεύει μόνο με τρίτες χώρες και ως εκ τούτου δικαιούται να απαιτήσει την άντληση επιπλέον κεφαλαίων από τον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό, ούτως ώστε να αντισταθμίσει τη λεγόμενη «αδικία» που γεωγραφικά υφίσταται όταν οι περισσότερες χώρες της Ε.Ε. δεν έχουν εξωτερικά σύνορα και άρα δεν αντιμετωπίζουν τέτοιου είδους προκλήσεις. Επίσης, τυχόν διμερείς συμβάσεις τόσο με τις γείτονες χώρες, όσο και με τις χώρες προέλευσης των μεταναστών, για άμεση επανα-προώθηση των μη νόμιμων εξ' αυτών θα ήταν πολύ χρήσιμες.

- Είναι αναγκαία η αντικειμενική και σφαιρική ενημέρωση και επιμόρφωση των πολιτών πάνω στο ζήτημα της μεταναστευτικής πολιτικής και της αντιμετώπισης του ρατσισμού, ούτως ώστε οι τελευταίοι να μην κρίνουν εσφαλμένα το έργο του Έλληνα αστυνομικού ο οποίος αγωνίζεται να αντιμετωπίσει το μεταναστευτικό ζήτημα με υπευθυνότητα, επαγγελματισμό και ευθύνη απέναντι στον άνθρωπο και τα δικαιώματά του.

- Αλλαγή των επιμέρους συνθηκών του Δουβλίνου ΙΙ και ειδικότερα της συνθήκης που ορίζει, ότι η χώρα εισόδου αλλοδαπού θα είναι και η χώρα παραμονής του, χωρίς τη δυνατότητα ελεύθερης μετακίνησής του προς άλλες χώρες Σένγκεν.
- Αυξημένη φύλαξη των συνόρων προς αποφυγή λαθρομετανάστευσης και άμεση επιστροφή αυτών στη χώρα προέλευσής τους.
- Αυστηροποίηση της υπάρχουσας νομοθεσίας με αντικειμενικά κριτήρια.

Βιβλιογραφία Ελληνική

(με αλφαβητική σειρά)

- Αρβανιτίδης, Π., Σκούρας, Δ., (2008) «Μετανάστες και πρότυπα χωροθέτησής τους στο Π.Σ. Αθηνών», Γ' Πανελλήνιο Συνέδριο Διεθνούς Πολιτικής Οικονομίας 16-18 Μαΐου 2008, (ΙΔΟΣ) στο http://idec.gr/iier/new/3rd%20Panhellenic%20Conference/ARVANITIDIS-SKOURAS-IMMIGRANTS%20AND%20SPATIAL%20PROTOTYPES%20IN%20ATHENS.pdf
- Αφουξενίδης, Α., (2012) «*Εισαγωγή: τάσεις & προοπτικές της μετανάστευσης σε διεθνές επίπεδο»*, στο Αφουξενίδης, Α., Σαρρής, Ν. & Τσακηρίδη, Ο. (επιμ.) Ένταξη των Μεταναστών: αντιλήψεις, πολιτικές, πρακτικές, Αθήνα, ΕΚΚΕ: 11-16.
- Βαρουξή, Χ., Σαρρής, Ν. (2012) «*Μετανάστευση και ένταξη: προκλήσεις και διακρίσεις*» στο Αφουξενίδης, Α., Σαρρής, Ν. & Τσακηρίδη, Ο. (επιμ.) (2012)Ένταξη των Μεταναστών: αντιλήψεις, πολιτικές, πρακτικές, Αθήνα: ΕΚΚΕ:17-37
- Βγενόπουλος, Κ.Γ., (1998), «Πρόσφυγες και μετανάστες στην ελληνική αγορά εργασίας», Αθήνα: Παπαζήση
- Ευρωπόλ, «Γενική Έκθεση Πεπραγμένων» (2011) στο https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/el_europolreview.pdf
- Ετήσια Έκθεση της Ελληνικής Αστυνομίας για το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα, έτους 2004:4-6, στο http://www.astynomia.gr/images/stories/STATS/Attachment14438_ekthesi_2004.pdf
- Ετήσια Έκθεση της Ελληνικής Αστυνομίας για το Οργανωμένο Έγκλημα στην Ελλάδα, έτους 2011:17-20, στο http://www.astynomia.gr/images/stories/2011/statistics2011/ekthesi_organwmenou_egklhmatos_2011.pdf
- Ζαραφωνίτου, Χ., «*Υπάρχουν "ghettos" στο κέντρο της Αθήνας; Μια εγκληματολογική αναδόμηση των κοινωνικών αναπαραστάσεων των κατοίκων της περιοχής*» Εγκληματολογία 2/2012, Έτος 2ο στο

http://criminology.panteion.gr/attachments/article/171/MEL_ZARAFONITOY.indd.pdf

- Ιωαννίδης, Β., Κουτσελίνης, Α., (2002) «*Έγκλημα μια γενική θεώρηση ενός διαχρονικού φαινομένου*» Αστυνομική Ανασκόπηση, μέρος Α΄, τχ. 216, σσ. 680-685 & μέρος Β΄, τχ. 217, σσ. 36-40 στο http://benl.primedu.uoa.gr/database1/egklima.pdf
- ΙΜΕΠΟ, (2007) «Το ψυχοκοινωνικό προφίλ του μετανάστη, μια ψυχοκοινωνική έρευνα», Αθήνα: ΙΜΕΠΟ, στο http://ec.europa.eu/ewsi/UDRW/images/items/docl_7510_491869202.pdf
- Κασίμης Χ., Παπαδόπουλος Α.Γ., (2012), «*Μετανάστες και Τοπικές Κοινωνίες: Μια εισαγωγή*», στο Κασίμης, Χ., και Παπαδόπουλος, Α.Γ., (επιμ.), Οι Μετανάστες στην Ελλάδα: Απασχόληση και Ένταξη στις Τοπικές Κοινωνίες, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Κοντιάδης, Ξ. (2007), «*Δημοκρατική συμμετοχή και δικαιώματα των μεταναστών. Μια οριακή περίπτωση ως έναυσμα επανεξέτασης θεμελιωδών εννοιών*» στο Κοντιάδης Ξ. και Παπαθεοδώρου Θ. (επιμ.), «Η μεταρρύθμιση της μεταναστευτικής πολιτικής», Αθήνα: Παπαζήση
- Κουντούρη, Φ., Έρευνα Μελέτη, «Ο Μετανάστης στον Ελληνικό Τύπο 1950-2005. Η περίπτωση της Εφημερίδας 'ΤΑ ΝΕΑ'», Κείμενα εργασίας, 2008/15: 46-48, στο http://www.ekke.gr/publications/wp/wp15.pdf
- Κρητικός, Γ., (2008), «*Έθνος και Χώρος, προσεγγίσεις και ιστορική γεωγραφία της σύγχρονης Ευρώπης*», Αθήνα: Μεταίχμιο
- Κυριαζή, Ν., (2005), «Η Κοινωνιολογική Έρευνα», Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα (θ΄ έκδοση)
- Λάζος, Γ., Μελέτη του ΚΕΔΕ για τη «Διεθνική σωματεμπορία και εξαναγκαστική πορνεία στην Ελλάδα του 2002» (συνεργασία: Μαρία Ζάννη), 2002:9, στο http://www.kede.org/userfiles/file/traffic.pdf
- Μαραβέγιας, Ν., επιμέλεια σε συλλογικό έργο (2011) «Εξευρωπαϊσμός στο Μεσογειακό χώρο», Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

- Μπάγκαβος, Χ., Παπαδοπούλου, Δ., «Μεταναστευτικές τάσεις και Ευρωπαϊκή Μεταναστευτική Πολιτική», 15 Μελέτες, Ινστιτούτο Εργασίας, ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, στο http://www.inegsee.gr/sitefiles/files/MELETH_15.pdf
- Πουρνάρα, Ε., (2012), «*Μη νόμιμη μετανάστευση και νησιωτικές περιοχές της Ελλάδας»,* Πτυχιακή Εργασία με επιβλέποντα καθηγητή τον Δρ. Απόστολο Παπαδόπουλο - Αναπληρωτή Καθηγητή, στο ΠΜΣ Γεωγραφίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο στο http://195.251.30.202:8080/dspace/bitstream/123456789/1923/1/Pournara_Efthimia.pdf
- Σεραφετινίδου, Μ., (1995) «*Κοινωνιολογία των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας- Ο Ρόλος των Μέσων στην αναπαραγωγή του Σύγχρονου Καπιταλισμού*», Αθήνα: Gutenberg
- Τριανταφυλλίδου, Α., Μαρούκης Θ., επιμέλεια σε συλλογικό έργο (2010) «*Η Μετανάστευση στην Ελλάδα του 21ου αιώνα*», Αθήνα: Κριτική
- Τσαούσης, Δ., (1999), «*Κοινωνική δημογραφία*», Αθήνα: Gutenberg.
- Τσίγκανου, Ι., Λαμπράκη, Ι., Φατούρου, Ι., Χαϊνάς, Ε., (2009) «*Μετανάστευση και Εγκληματικότητα: Μύθοι και Πραγματικότητα*», επιμέλεια Τσίγκανου, Ι., Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) στο http://www.latsis-foundation.org/files/Meletes%202008-2009/tsiganou.pdf
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (2012), «Οι πρόσφυγες του κόσμου: Σε αναζήτηση αλληλεγγύης», στο https://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/General/publications/OI_PROSFYGES_TOY_KOSMOY.pdf
- Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες (2012), «Συμβολή στο διάλογο για το μεταναστευτικό και το άσυλο», Γραφείο Ελλάδας στο http://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/News/2012/positions/2012_Migration___Asylum_GR.pdf

- Ψαρρά Χ., Υφαντής Α., Κερασιώτης, Β., (2014) «*Εθνική Αναφορά στη Ρατσιστική Βία*», Γιατροί του Κόσμου στο http://mdmgreece.gr/attachments/554_Enough_Report_2014_net.pdf

Ξένοι Συγγραφείς & Ξένη βιβλιογραφία

(με αλφαβητική σειρά)

- Baldwin-Edwards, M., (Συνδιευθυντής, Παρατηρητήριο Μετανάστευσης στη Μεσόγειο), «*Η ένταξη των μεταναστών στην Αθήνα: Δείκτες ανάπτυξης και στατιστικές μέθοδοι μέτρησης*», Αθήνα: UEHR-Πάντειο Πανεπιστήμιο, στο http://www.mmo.gr/pdf/publications/mmo_working_papers/Migrants_in_Greece_Report_Grk.pdf
- Becker, H., «Labeling Theory», στο http://www.criminology.fsu.edu/crimtheory/becker.htm
- Green Nancy L. (2004), «*Οι δρόμοι της μετανάστευσης. Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις»,* Αθήνα: Σαββάλας
- Roemer, M., Perkins, D. Gillis, M., Snodgrass, D., (2001), «Οικονομική της Ανάπτυξης», Αθήνα: Τυπωθήτω -Γιώργος Δαρδανός
- Scott, S., (Dr.) "*Temporary migrant workers and the UK's flexible labour market: shifting policy narratives and regulatory rebalancing*", Department of Geography, University of Liverpool, UK, στο http://www.sps.ed.ac.uk/__data/assets/pdf_file/0018/9126/Scott.pdf
- Sutherland, E., «Differential Association Theory», στο http://criminology.fsu.edu/crimtheory/sutherland.html
- UNHCHR, «*Migration and Development: a Human Rights Approach», στο* http://www2.ohchr.org/english/bodies/cmw/docs/HLMigration/MigrationDevelopmentHC'spaper.pdf

Άρθρα Εφημερίδων και Ιστοτόπων

με τη σειρά που συναντώνται στο κείμενο

- Ζαραφωνίτου, Χ., Καθηγήτρια Εγκληματολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου, άρθρο της με τίτλο «Προτάσεις για την αντιμετώπιση των συναφών με την εγκληματικότητα και την ανασφάλεια προβλημάτων στο κέντρο της Αθήνας», στην ηλεκτρονική σελίδα του Εργαστηρίου Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών «the art of crime», (τεύχος 20, Νοέμβριος 2011), στο http://www.theartofcrime.gr/index.php?pgtp=1&aid=1322910947
- Δημοσίευμα της ηλεκτρονικής έκδοσης της εφημερίδας Καθημερινή, 06.04.2014, με τίτλο «Η Κρίση αλλάζει το οργανωμένο έγκλημα» στο http://www.kathimerini.gr/34321/article/epikairothta/kosmos/h-krish-allazei-to-organwmeno-egklhma
- Άρθρο του Άγγελου Αθανασόπουλου στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας «Το Βήμα», 08.12.2013, με τίτλο «Το μεταναστευτικό στοιχειώνει την Ε.Ε.» στο http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=546660
- Άρθρο της ηλεκτρονικής έκδοσης της Εφημερίδας Ναυτεμπορική με θέμα «*Κοινό μέτωπο του Νότου για το μεταναστευτικό στη Σύνοδο Κορυφής*», 25 Οκτωβρίου 2013, στο http://www.naftemporiki.gr/video/720522/koino-metopo-tou-notou-gia-to-metanasteutiko-sti-sunodo-korufis
- Από άρθρο του Γιάννη Παλαιολόγου στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας Καθημερινή, με τίτλο «*Βήματα Προόδου στη χορήγηση ασύλου*», 06.02.2014, στο http://www.kathimerini.gr/752339/article/epikairothta/ellada/vhmata-proodoy-sth-xorhghsh-asyloy
- Από άρθρο στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας Enet.gr-Ελευθεροτυπία με τίτλο «*Ελληνική Καταδίκη για τις Ελληνικές Λαμπεντούζες*», 19.12.2013, sto http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=405666
- Από άρθρο στη LawNet.gr στις 16.04.2013 με θέμα «Αυξημένα τα θύματα του trafficking στην Ευρώπη σύμφωνα με έκθεση της Κομισιόν», στο

http://www.lawnet.gr/news/auximena-ta-8umata-tou-trafficking-stin-europi-sumfona-me-ek8esi-tis-komision-29456.html

- Άρθρο της Τάνιας Μποζανίτου στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας 'Το Βήμα', 26.01.2014, με τίτλο «Ναυάγιο αξιοπιστίας της Ελλάδος στο Φαρμακονήσι», στο http://www.tovima.gr/society/article/?aid=560746
- Άρθρο του/της Χρ. Παπ. στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας 'Η Εφημερίδα των Συντακτών', 03.07.2014, με τίτλο «Εντοπισμός δεκάδων μεταναστών στο Αιγαίο», http://www.efsyn.gr/?p=213793
- Από αφιέρωμα της Ιωάννας Γουσέτη, Κοινωνιολόγου-ΜΔΕ Εγκληματολογίας-Υποψ. Δρ., Παντείου Πανεπιστημίου, με τίτλο «Robert Merton (1910-2003)», στην ηλεκτρονική σελίδα του Εργαστηρίου Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών «the art of crime» στο http://www.theartofcrime.gr/index.php?pgtp=1&aid=1310978782
- Από άρθρο του Γιάννη Ελαφρού στην ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας «Η Καθημερινή», 03.04.2014, με τίτλο «Στο 'κόκκινο' οι ρατσιστικές επιθέσεις το 2013», στο http://www.kathimerini.gr/760994/article/epikairothta/ellada/sto-kokkino-oi-ratsistikes-epi8eseis-to-
- Από άρθρο της ηλεκτρονικής εφημερίδας «news 247», 28.11.2013, με τίτλο: «Συγκλονιστικές μαρτυρίες για τη Χρυσή Αυγή: Έβαζαν σκυλιά να δαγκώνουν μετανάστες», στο http://news247.gr/eidiseis/martyries_sok_gia_th_xrysh_aygh_evazan_skylia_na_dagkwnoyn_metanastes.2524885.html
- Από άρθρο της Χριστίνας Πάντζου, 08.10.2013, με τίτλο: «Η χαμένη νηφαλιότητα: Οι 'λαθραίοι' και η εγκληματικότητα ως συνώνυμο της μετανάστευσης», στο http://www.unhcr.gr/1againstracism/h-%CF%87%CE%B1%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B7-%CE%BD%CE%B7%CF%86%CE%B1%CE%BB%CE%B9%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1-%CE%BF%CE%B9-%CE%BB%CE%B1%CE%B8%CF%81%CE%B1%CE%AF%CE%BF%CE%B9-%CE%BA%CE%B1%CE%B9/

- Δημοσίευμα στο ηλεκτρονικό site ανεξάρτητης ενημέρωσης tvxs, 07.12.2011, στο http://tvxs.gr/news/ellada/sos-stin-athina-polydiastati-apeili-apo-egklima
- Από άρθρο της ηλεκτρονικής εφημερίδας «newsbomb.gr», 25.04.2014, με τίτλο: ««Ξένιος Ζευς»: 37 συλλήψεις από την χθεσινή επιχειρήση στο κέντρο» στο http://www.newsbomb.gr/koinwnia/story/437383/xenios-zeys-37-syllipseis-apo-tin-hthesini-epiheirisi-sto-kentro#ixzz33cEhSwWG
- Από άρθρο της Μαρίας Ψαρά, 14.08.2012, στην ηλεκτρονική εφημερίδα έθνος.gr, με τίτλο «Ρατσιστικές επιθέσεις σε τζαμιά της Αθήνας», στο http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=63698742

Βιβλιογραφία από το διαδίκτυο

(με τη σειρά που συναντάται στο κείμενο)

- http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=63696099
- http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1852&Itemid=400&lang=
- http://www.ypes.gr/el/Generalsecretariat_PopulationSC/diefthinsi_ithageneias/ktisi_ithageneias/
- http://www.forcedmigration.org/about/whatisfm/what-is-forced-migration
- http://walk2geographies.wordpress.com/2010/06/17/%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7-%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%B9%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/
- http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/l33216_el.htm
- http://www.europarl.gr/el/news-events/news/news2014/april/napril14.html
- http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX:52011PC0290
- http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/jl0022_el.htm

- file:///C:/Users/SONY%20Vaio%20FS415M/Downloads/document%20(1).pdf (στην ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου: http://www.et.gr)
- http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/l33020_el.htm
- http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/l14514_el.htm
- http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/l33153_el.htm
- http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/;jsessionid=Qg1hT9yG5TGDyBgqMbvVCt9pvKPgybHvjDmczPTQhGdJ1lJqTW2s!710600299?uri=CELEX:32003R0343
- http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:180:0031:0059:EN:PDF
- file:///C:/Users/SONY%20Vaio%20FS415M/Downloads/pd_fek106_85.pdf
- http://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=e0f00fba-49fd-4cec-a094-36053eeb836e
- http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0043:el:HTM
- hhttp://www.iom.gr/inst/iom/gallery/Events/MME%20&%20Stereotupa/Presentation_VPRC.pdf
- http://www.hellenicpolice.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=37630&Itemid=1240&lang=
- http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=37630&Itemid=1240&lang=
- http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=30634&Itemid=1149&lang=
- http://www.astynomia.gr/images/stories/2010/310110stats_egklh_2009.pdf

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Προμετωπίδα του e-mail που συνόδευε τον οδηγό συνέντευξης μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

«Αγαπητή/έ κυρία/κύριε ……..

Καλησπέρα σας. Επιτρέψτε μου να σας συστηθώ, ονομάζομαι Έφη (Ευθυμία) Πουρνάρα και είμαι φοιτήτρια στο Τμήμα Γεωγραφίας της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, όπου εκπονώ την πτυχιακή μου εργασία με τίτλο "Μετανάστευση και Εγκληματικότητα. Μελέτη περίπτωσης του Κέντρου της Αθήνας." και επιβλέποντα καθηγητή τον Δρ. Γεώργιο Κρητικό, Αναπληρωτή Καθηγητή(http://www.geo.hua.gr/index.php?option=com_contact&view=contact&id=9%3Amem9&catid=6%3Amem1&Itemid=45&lang=el). Επίσης είμαι συνάδελφος, Δημόσιος Υπάλληλος, στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στο οποίο υπηρετώ από το 2001.

Για την υποστήριξη της εργασίας μου θεώρησα καλό να απευθύνω μία συνέντευξη ποιοτικής έρευνας κυρίως μέσω e-mail, ώστε να καλύψω τυχόν κενά της βιβλιογραφίας. Τα στοιχεία (τίτλος κ.λπ.) για την εργασία μου αναλυτικότερα, αναφέρονται στο εν λόγω οδηγό συνέντευξης.

Τα στοιχεία επικοινωνίας σας (όνομα και e-mail) βρήκα κατόπιν σύστασης από το Γραφείο του Δ/ντή του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη σε συνεργασία με το Γραφείο του Υπασπιστή του Αρχηγού της ΕΛ.ΑΣ.. Κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της ποιοτικής έρευνας στην εργασία μου, δεσμεύομαι όπως ορίζει και ο σχετικός κώδικας δεοντολογίας να τηρηθεί η ανωνυμία σας καθώς και οποιουδήποτε συναδέλφου σας συμμετάσχει.

Επισημαίνω τη σπουδαιότητα της συνδρομής σας στην εν λόγω ποιοτική έρευνα όσον αφορά στο κομμάτι της συμπλήρωσης των κενών της βιβλιογραφίας δεδομένου ότι η πληθώρα των σχετικών μελετών προσεγγίζει το ζήτημα από την πλευρά των μεταναστών και σχετικών φορέων (Μ.Κ.Ο. κ.λπ.) και όχι της πολιτείας.

Εάν δεν έχετε αντίρρηση και μπορείτε να μου αφιερώσετε λίγο από τον πολύτιμο χρόνο σας, θα παρακαλούσα θερμά να έχω τουλάχιστον δύο απαντήσεις από την Υπηρεσία σας, σε διάστημα μίας εβδομάδας από σήμερα (λόγω ασφυκτικών τεθέντων χρονοδιαγραμμάτων), από εσάς ως επικεφαλής του Α.Τ. …….. ή και από συνεργάτες που εσείς κρίνετε κατάλληλους να απαντήσουν, με επιστροφή των απαντημένων οδηγών συνέντευξης στο ίδιο e-mail (pournara.efthimia@gmail.com).

Σας ευχαριστώ πολύ εκ των προτέρων για πιθανή ικανοποίηση του αιτήματός μου και παραμένω στη διάθεσή σας για τυχόν διευκρινήσεις.

Με εκτίμηση,
Έφη Πουρνάρα»

Οδηγός Συνέντευξης

1. Για ποιους λόγους, κατά τη γνώμη σας, οι άνθρωποι μεταναστεύουν προς την Ελλάδα;

2. Παρακαλώ σημειώστε τις τρεις συχνότερες χώρες προέλευσης των μεταναστών που συναντάτε περισσότερο κατά την άσκηση των καθηκόντων σας.

3. Παρακαλώ σημειώστε ποιο φύλο μεταναστών (ανδρικό ή γυναικείο) συναντάτε περισσότερο κατά την άσκηση των καθηκόντων σας.

4. Παρακαλώ αριθμείστε με σειρά προτεραιότητας από το 1 έως το 6 (με το 1 να αντιπροσωπεύει τη μικρότερη συχνότητα και να αυξάνεται προς το 6) την ηλικιακή ομάδα μεταναστών τους οποίους συναντάτε κατά την άσκηση των καθηκόντων σας.

   15-25 ( ) 25-35 ( ) 35-45 ( ) 45 -55 ( ) 55-65 ( ) 65-75 ( )

5. Παρακαλώ σημειώστε τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζετε κατά την επαφή σας με μετανάστες και ειδικότερα κατά τη διενέργεια ελέγχων ή σύλληψή τους.

6. Θα μπορούσατε να προτείνατε πώς θα μπορούσε το κράτος να ενισχύσει το έργο της ΕΛ.ΑΣ. ώστε να λυθούν τυχόν τέτοιου είδους προβλήματα;

7. Κατά τη διενέργεια ελέγχων στο κέντρο της Αθήνας και τυχόν συλλήψεις, έχετε παρατηρήσει να συναντάτε μετανάστες οι οποίοι έχουν ήδη συλληφθεί από προηγούμενη όμοια επιχείρησή σας; Εάν ναι, πώς εξηγείτε κάτι τέτοιο;

8. Κατά τη διενέργεια ελέγχων στο κέντρο της Αθήνας, είναι αναγκαίος κάποιος ιδιαίτερος επιπλέον εξοπλισμός από αυτόν που ήδη σας παρέχεται; Εάν ναι, παρακαλώ δώστε ένα παράδειγμα.

9. Πόσο ικανοποιημένος/η είστε με την ελληνική νομοθεσία περί μετανάστευσης; *Παρακαλώ σημειώστε μία από τις διαθέσιμες απαντήσεις:* α) Καθόλου, β) Λίγο, γ) Μέτρια, δ) Πολύ, ε) Απολύτως στ) Δεν απαντώ.

10. Τα παρεχόμενα στατιστικά στοιχεία για τη μετανάστευση, θεωρείτε ότι είναι αξιόπιστα; *Παρακαλώ σημειώστε μία από τις διαθέσιμες απαντήσεις:* α) Καθόλου, β) Λίγο, γ) Μέτρια, δ) Πολύ, ε) Απολύτως στ) Δεν απαντώ.

11. Ειδικότερα όσον αφορά στην «άτυπη» ή μη νόμιμη μετανάστευση θεωρείτε ότι υπάρχει απόκλιση των διαθέσιμων στοιχείων από την πραγματικότητα; *Παρακαλώ σημειώστε μία από τις διαθέσιμες απαντήσεις:* α) Καθόλου, β) Λίγο, γ) Μέτρια, δ) Πολύ, ε) Απολύτως στ) Δεν απαντώ.

12. Πιστεύετε ότι υπάρχουν περαιτέρω περιθώρια βελτίωσης της εν λόγω διαδικασίας καταμέτρησης-αποτύπωσης των εισερχόμενων μεταναστών;

13. Πιστεύετε ότι οι μετανάστες, γενικότερα, σχετίζονται με την παραβατικότητα και εγκληματικότητα εντός της Επικράτειας; *Παρακαλώ σημειώστε μία από τις διαθέσιμες απαντήσεις:* α) Καθόλου, β) Λίγο, γ) Μέτρια, δ) Πολύ, ε) Απολύτως στ) Δεν απαντώ.

14. Θεωρείτε, ότι εάν η μετανάστευση προς την Ελλάδα περιορισθεί, θα περιορισθεί αντίστοιχα και η εγκληματικότητα στη χώρα; *Παρακαλώ σημειώστε μία από τις διαθέσιμες απαντήσεις:* α) Καθόλου, β) Λίγο, γ) Μέτρια, δ) Πολύ, ε) Απολύτως στ) Δεν απαντώ.

15. Πιστεύετε ότι, εάν η μετανάστευση προς την Ελλάδα περιορισθεί, θα περιορισθεί αντίστοιχα και ο αριθμός των αλλοδαπών κρατουμένων στις ελληνικές Φυλακές και στα Ειδικά Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών; *Παρακαλώ σημειώστε μία από τις διαθέσιμες απαντήσεις:* α) Καθόλου, β) Λίγο, γ) Μέτρια, δ) Πολύ, ε) Απολύτως στ) Δεν απαντώ.

16. Το κέντρο της Αθήνας, θεωρείτε ότι αποτελούσε ή/και αποτελεί χώρο συγκέντρωσης μεταναστών περισσότερο από ότι η υπόλοιπη πόλη; *Παρακαλώ σημειώστε μία από τις διαθέσιμες απαντήσεις*: α) Καθόλου, β) Λίγο, γ) Μέτρια, δ) Πολύ, ε) Απολύτως στ) Δεν απαντώ.

17. Πιστεύετε ότι η εγκληματικότητα του κέντρου της Αθήνας, σχετίζεται με την ύπαρξη σε αυτό μεταναστών; *Παρακαλώ σημειώστε μία από τις διαθέσιμες απαντήσεις:* α) Καθόλου, β) Λίγο, γ) Μέτρια, δ) Πολύ, ε) Απολύτως στ) Δεν απαντώ.

18. Κρίνετε ότι από άποψη ασφάλειας, το κέντρο της Αθήνας, βρίσκεται σε καλύτερη κατάσταση σε σχέση με τα προηγούμενα έτη (π.χ. 2009 έως σήμερα); *Παρακαλώ σημειώστε μία από τις διαθέσιμες απαντήσεις:* α) Καθόλου, β) Λίγο, γ) Μέτρια, δ) Πολύ, ε) Απολύτως στ) Δεν απαντώ.

19. Παρακαλώ προτείνετε έως δύο μέτρα με τα οποία θα μπορούσε να περιφρουρήσει η πολιτεία ακόμη περισσότερο την ασφάλεια στο κέντρο της Αθήνας.

20. Όσον αφορά στη Μεταναστευτική Πολιτική της, θεωρείτε ότι η Ελλάδα είναι μία χώρα αυστηρή στην αντιμετώπιση των μεταναστών; *Παρακαλώ σημειώστε μία από τις διαθέσιμες απαντήσεις:* α) Ναι, β) Όχι

20.α) Αν «Όχι» θα θέλατε να είναι πιο αυστηρή; α) Ναι, β) Όχι

21. Πιστεύετε ότι θα πρέπει η νομιμοποίηση των μεταναστών και η απόδοση της ελληνικής ταυτότητας να γίνει*: α) Σε κανέναν, β) Σε όλους, γ) Σε κάποιους από το σύνολό τους;*

21. α) Εάν απαντήσατε (γ) παρακαλώ γράψτε με ποια κριτήρια θα πρέπει να γίνει αυτό πράξη.

21.β) Εάν απαντήσατε (α) ή (γ) παρακαλώ αναφέρετε τι θα πρέπει να κάνει η ελληνική πολιτεία με όσους δεν λάβουν την ελληνική ταυτότητα.

22) Δεδομένου ότι σε κάθε ασκηθείσα πολιτική υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης, θα μπορούσατε να προτείνετε ορισμένες αλλαγές στη μεταναστευτική πολιτική οι οποίες θα βοηθούσαν στην καλύτερη αντιμετώπιση του μεταναστευτικού ζητήματος στην Ελλάδα;

Ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας!

Με εκτίμηση

Ευθυμία Πουρνάρα

Φοιτήτρια του Τμήματος Γεωγραφίας

της Σχολής Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας

και Εφαρμοσμένων Οικονομικών

του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου

Δημιουργία Χάρτη

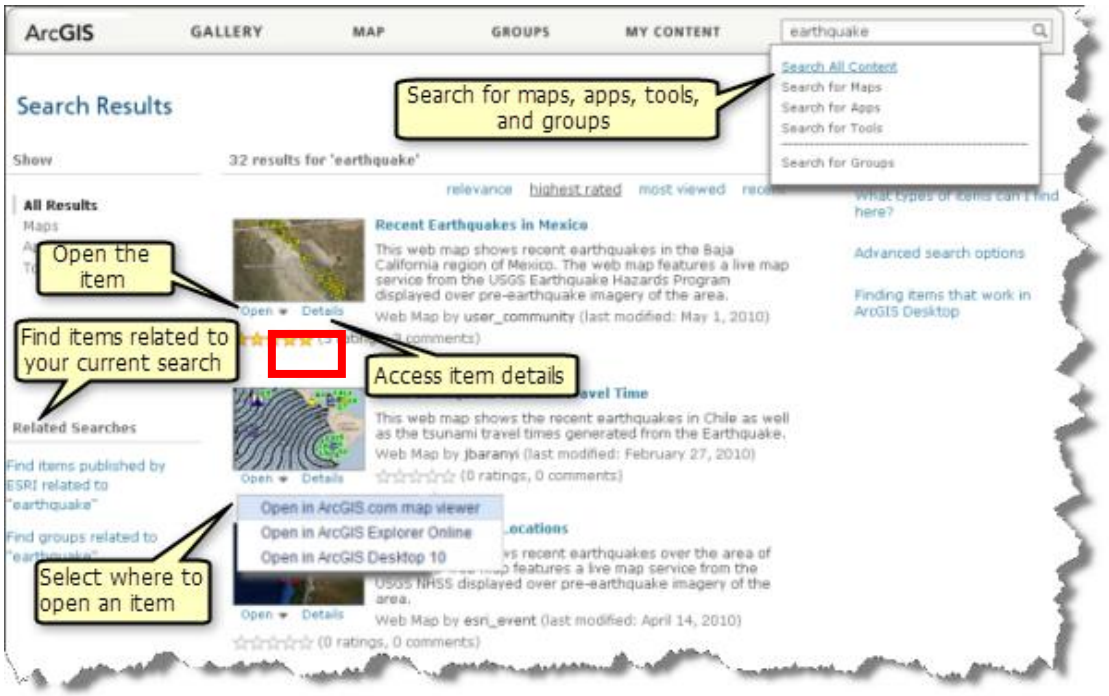
Το ArcGIS Online (www.arcgis.com) είναι μια ανοιχτή πλατφόρμα δεδομένων για χάρτες και για γεωγραφική πληροφορία. Υπάρχουν αρκετοί λόγοι που κάποιος μπορεί να το χρησιμοποιήσει. Ενδεικτικά αναφέρεται, ότι είναι δωρεάν και πολύ εύκολη η δημιουργία και ο διαμοιρασμός χαρτών, ότι οι χάρτες που δημιουργούνται είναι διαδραστικοί και ότι μπορεί να γίνει χρήση από οργανισμούς για διαμοιρασμό γεωγραφικής πληροφορίας σε μεγαλύτερες κοινότητες ή ακόμα και στο ευρύ κοινό ανεξαιρέτως.

Το ArcGIS Online προσφέρει:

- Αναζήτηση & πρόσβαση σε διάφορους χάρτες
- Upload & μορφοποίηση γεωγραφικών δεδομένων
- Δημιουργία έξυπνων διαδικτυακών χαρτών
- Αλληλεπίδραση με τους χάρτες σε οποιαδήποτε συσκευή (κινητό, tablet κ.α.)
- Ενσωμάτωση σε ιστοτόπους, blogs, και custom εφαρμογές
- Διαμοιρασμός, αποθήκευση & διαχείριση χαρτών και δεδομένων
- Συνεργασία μέσω ομάδων χρηστών

Στο πλαίσιο αυτής την εργασίας, δημιουργήθηκε ένας διαδραστικός χάρτης με τα Α.Τ. του κέντρου της Αθήνας. Έτσι κάποιος μπορεί να πλοηγηθεί στο ArcGIS Online (www.arcgis.com) και να πληκτρολογήσει στην εύρεση «Α.Τ. κέντρου Αθήνας». Αμέσως θα ανοίξει ένας χάρτης, στον οποίο ο ενδιαφερόμενος μπορεί να έχει πρόσβαση, πατώντας απλώς το «open».

Άλλος τρόπος είναι να πληκτρολογήσει κανείς την διεύθυνση αυτού του χάρτη, η οποία είναι
http://www.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=a856b51a22b841ea931565276e3e13f8.